Archeologienota met uitgesteld vooronderzoek

Tienen, Leuvensestraat 131-135

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

DOSSIER 2017F253

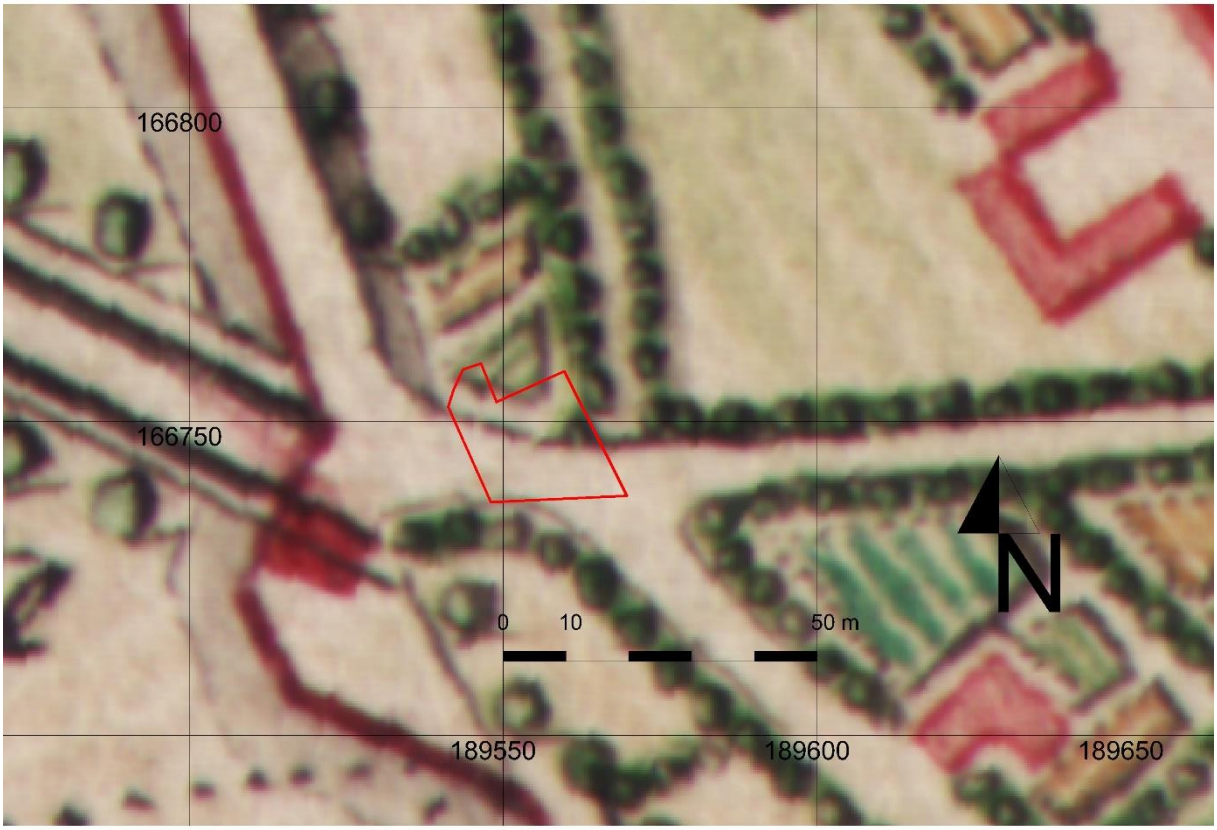

Bouwen & Milieu nv

Erkend als Bodemsaneringsdeskundige type 2 (Ovam-Vlaanderen)
Erkend als expert in de Bodemverontreiniging (Leefmilieu Brussel)

Hasseltsesteenweg 2
B-3800 Sint-Truiden (BE)

In samenwerking met erkend archeoloog Rik van de Konijnenburg (Haast bvba)
expert in Historisch en Archeologisch onderzoek, Studies en Toegepast onderzoek

Dossiernr. : 2017F253
wettelijk depot: D/2017/14.148/18

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Ferraris kaarten (bron: www.geopunt.be)

Auteur: Anne De Loof, archeoloog

Autorisatie: Rik van de Konijnenburg, erkend archeoloog 2015/00041

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.
Wettelijk depot: D/2017/14.148/18

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte 1.1 Administratieve gegevens 1.1.1 Projectcode 1.1.2 Nummer wettelijk depot 1.1.3 Naam en erkenningsnummer archeoloog 1.1.4 Naam en adres van de opdrachtgever 1.1.5 Locatiegegevens 1.1.5.1 Provincie 1.1.5.2 Gemeente 1.1.5.3 Deelgemeente 1.1.5.4 Adres 1.1.5.5 Toponiem 1.1.5.6 Bounding box 1.1.6 Kadastrale gegevens en plan met afbakening 1.1.7 Topografische kaart en luchtfoto 1.1.8 Begin- en einddatum van het bureauonderzoek 1.1.9 Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed	5
2. Archeologische voorkennis	9
3. De onderzoeksopdracht 3.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied 3.2 De randvoorwaarden 3.3 De geplande werken	9
4. Werkwijze en strategie van het onderzoek 4.1 Motivering van de onderzoeksstrategie, - methoden en –technieken 4.2 De organisatie van het onderzoek 4.3 Het relevante gebruikte materiaal en technische specificaties 4.4 Afwijkende methodiek 4.5 Inbreng van specialisten 4.6 Wetenschappelijke advisering	17
5. Assessment van het project gebied 5.1 Landschappelijke ligging 5.1.1 Fysiografie 5.1.2 Aardkundige situering 5.1.3 Hydrografische situering 5.1.4 Grondgebruik 5.1.5 Algemene geologische opbouw 5.2 Historische beschrijving en situering op historische kaarten en luchtfoto's 5.3 5.3 Archeologisch kader	19
6. Beschrijving van het potentieel op kennisvermeerdering 6.1 Aard van de potentiële kennis: archeologische verwachting 6.2 Te beantwoorden onderzoeksvragen om het aanwezige potentieel te exploiteren 6.3 Waardering van het potentieel op kennisvermeerdering en motivering	54
7. Exploitatie van het potentieel op kennisvermeerdering 7.1 Beschrijving van de aanpak	56
8. Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	59

9. Samenvatting voor een breed publiek	60
10. Bibliografie	60
11. Lijst met afbeeldingen	61
12. Lijst van de plannen (bijlagen)	63

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

1.1.1 Projectcode: 2017F253

1.1.2 Nummer wettelijk depot: D/2017/14.148/18

1.1.3 Naam en erkenningsnummer autoriserend archeoloog: Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041, Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree

1.1.4 Naam en adres van de opdrachtgever: ELFIMMO – Philippe Lenaerts, Boudewijnlaan 2, 3800 Sint-Truiden

1.1.5 Locatiegegevens:

1.1.5.1 Provincie: Vlaams-Brabant

1.1.5.2 Gemeente: Tienen

1.1.5.3 Deelgemeente:

1.1.5.4 Adres: Leuvensestraat 131-135

1.1.5.5 Toponiem:

1.1.5.6 Bounding box:

De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

Nr	X	Y
1	189543.58	166758.24
2	189541.26	166752.28
3	189548.65	166737.44
4	189569.73	166738.16
5	189559.75	166757.98

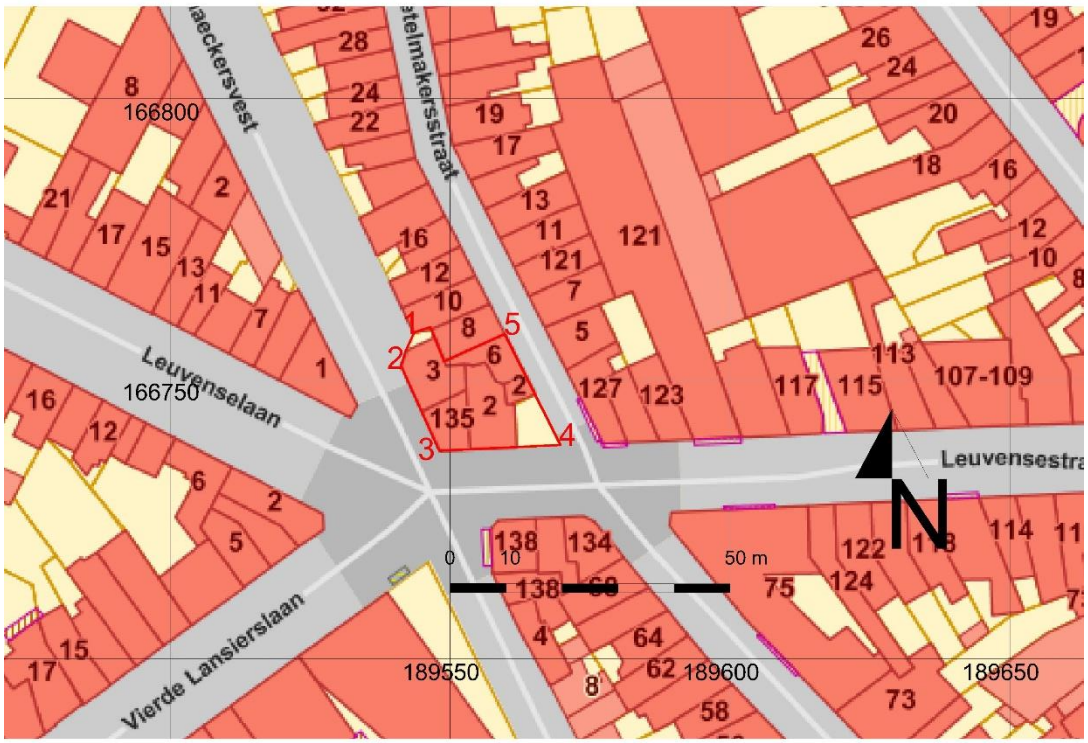

Afbeelding 1: Bounding box, het bouwgebied in rood, www.geopunt.be

1.1.6 Kadastrale gegevens en plan met afbakening

Het projectgebied ligt in de gemeente Tienen, afdeling 3 sectie G percelen 119v2, 120d2, 120v, 120y en 120z. Volgens de CadGis van het kadaster (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE) hebben de percelen een oppervlakte van (afgerond op twee decimalen):

119v2: 73,92 m²

120d2: 51,85 m²

120v: 129,25 m²

120y: 85,97 m²

120z: 55,18 m²

Alle percelen samen hebben een oppervlakte van 396,17 m².

Afbeelding 2: de kadastrale kaart, in rood het projectgebied, www.cadgis.be

1.1.7 Topografische kaart en luchtfoto

Afbeelding 3: het projectgebied op de topografische kaart, het projectgebied in rood www.dov.vlaanderen.be

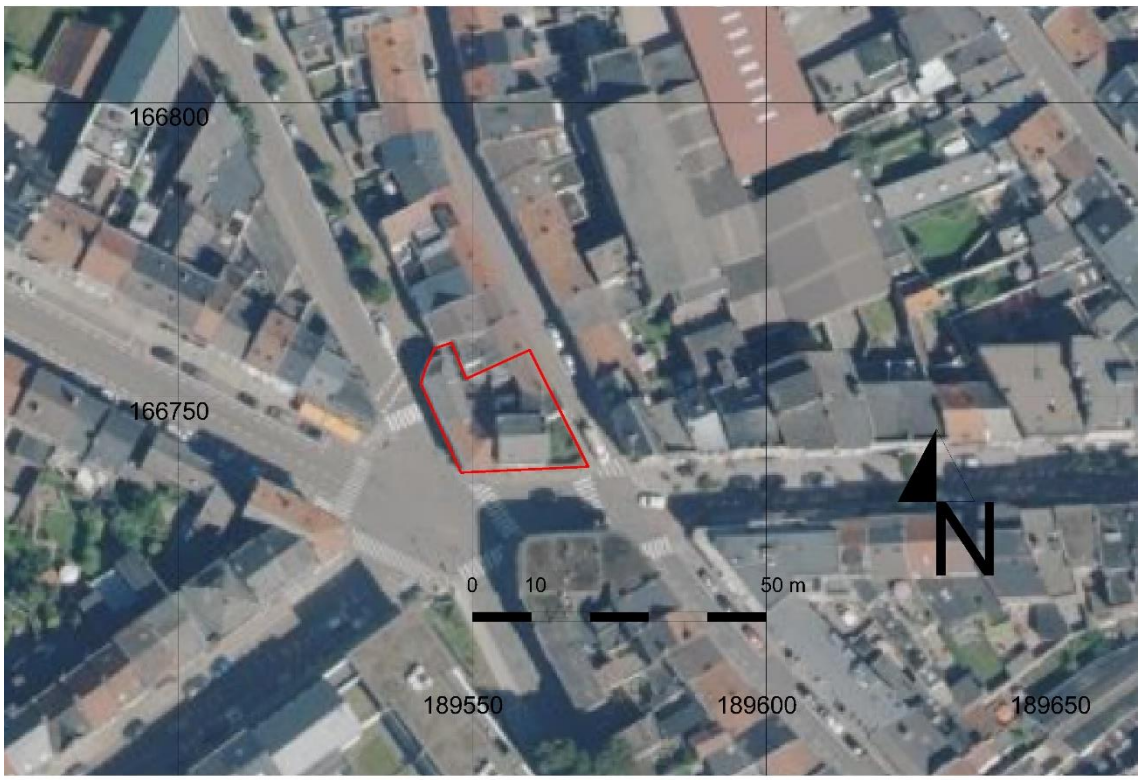

Afbeelding 4: het projectgebied op de luchtfoto uit 2016, het projectgebied in rood, www.geopunt.be

1.1.8 Begin- en einddatum van het bureauonderzoek

Het bureauonderzoek ter opmaak van deze nota startte op 24/06/2017 en werd afgerond op 24/07/2017.

1.1.9 Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed

Bureauonderzoek

Geologische dateringen: Tertiair, Quartair,

Bodems: Technosol

Bodemgebruik: bebouwde zone

Archeologische indicaties: losse vondsten

Objecten/materiaal: aardewerk of keramiek, metaal, brons, munten

Dateringen: Romeinse Tijd, late Middeleeuwen, 18de eeuw

2. Archeologische voorkennis

Onbekend; binnen het huidige plangebied zijn geen voorgaande onderzoeken uitgevoerd, maar het terrein ligt in de historische stadskern van Tienen en in de directe omgeving zijn er sommige afgebakende zones CAI (zie 5.4 Archeologisch kader).

3. De Onderzoeksopdracht

3.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
- Zijn er indicaties voor bodemverstoringen die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Indien er voldoende aanwijzingen zijn om te stellen dat het terrein weinig of niet verstoord is, welke maatregelen dienen te worden genomen om het terrein verder landschappelijk en archeologisch te waarderen?

3.2 De randvoorwaarden

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria: - De totale oppervlakte van de percelen - De oppervlakte van de geplande bodemingrepen - De ruimtelijke bestemming van het terrein - De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de CAI (Centraal Archeologische Inventaris Onroerend Erfgoed).

In dit geval is de totale oppervlakte van de percelen 396,17 m², beslaat de ingreep in de bodem 392,88 m² (parkeerkelder) en ligt het terrein in de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Tienen.

Voor het archeologisch veldonderzoek is het noodzaak de bestaande gebouwen, die de percelen omvatten, af te breken. De gebouwen mogen tot op maaiveld niveau gesloopt worden.

3.3 De geplande werken

De geplande werken voorzien een woongeheel te bouwen verdeeld over 4 verdiepingen, plus een parkeerkelder die de volledige percelen zal omvatten.

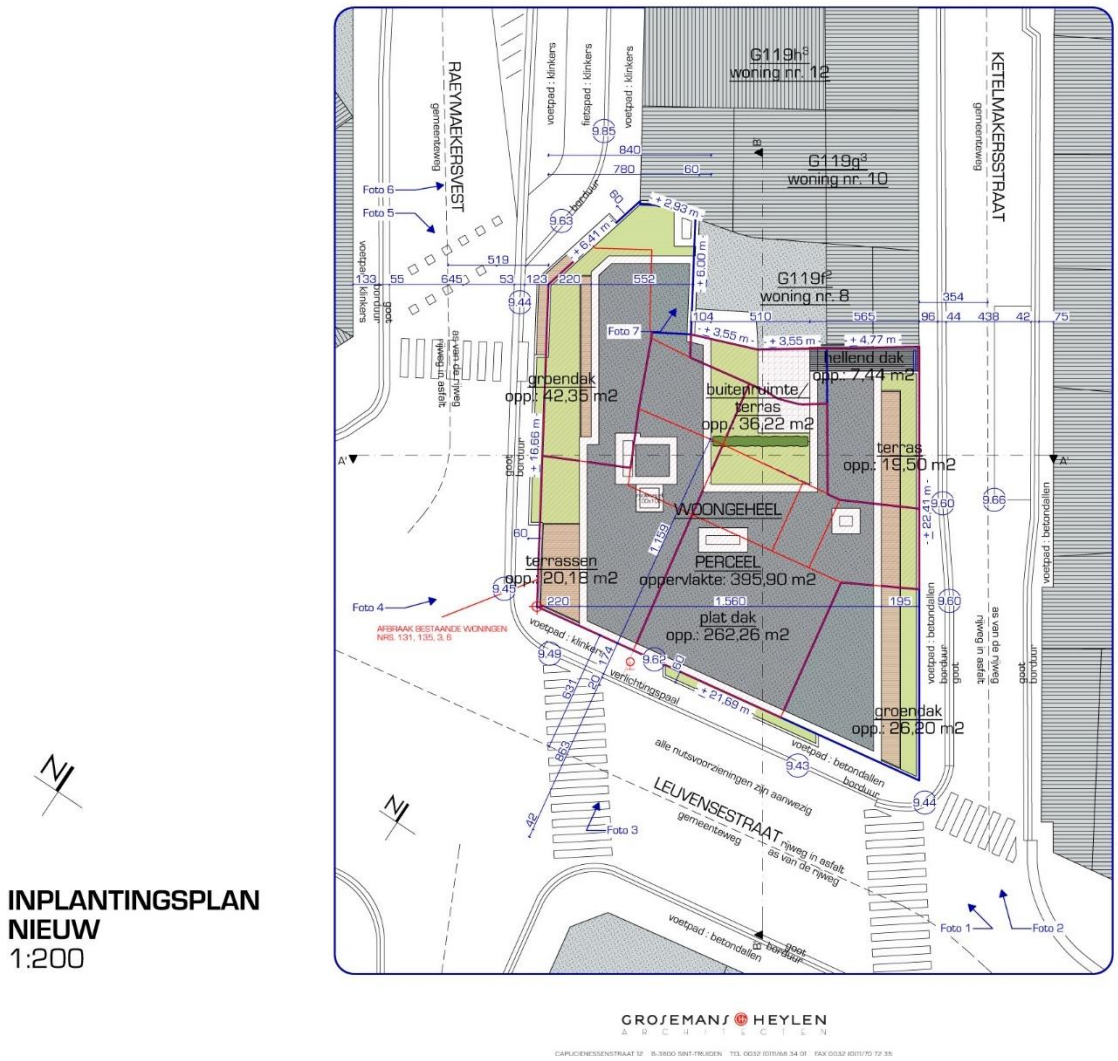

Afbeelding 5: het nieuwe inplantingsplan, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten. Iin rood gekarteerd zijn de te slopen stukjes.

De geplande appartementsbouw zal meer grondoppervlakte in beslag nemen dan de oppervlakte van de bestaande te slopen gebouwen, door de ontwikkeling in de hoogte en door de hieronder gelegen parking, dus kan men spreken van hoge bouwdensiteit in het verleden en in de toekomst, 100% bebouwd.

Het gebouwencomplex zal 4 verdiepingen tellen, met voetgangerstoegang via de Leuvensestraat en met fietstoegang via de Raeymaekersvest. Langs deze weg zal ook de inrit/afrit aan de parking zijn.

In de kelder, naast de oprit van de parking langs de kant van de Raeymaekersvest, liggen de traphal en de lift en zijn er 10 private bergingen en 7 parkeerplaatsen, waarvan één voor gehandicapten, voorzien. De aanzet van de kelder zal op ca -3,50 m onder het huidige maaiveld liggen en de inplanting van de lift zal ca. -1,80 dieper liggen. In het niveau van de parkeerkelder zullen er ook rioleringslijnen liggen.

Afbeelding 6: de inplanting van de kelder, Grosemans-Heylen architecten

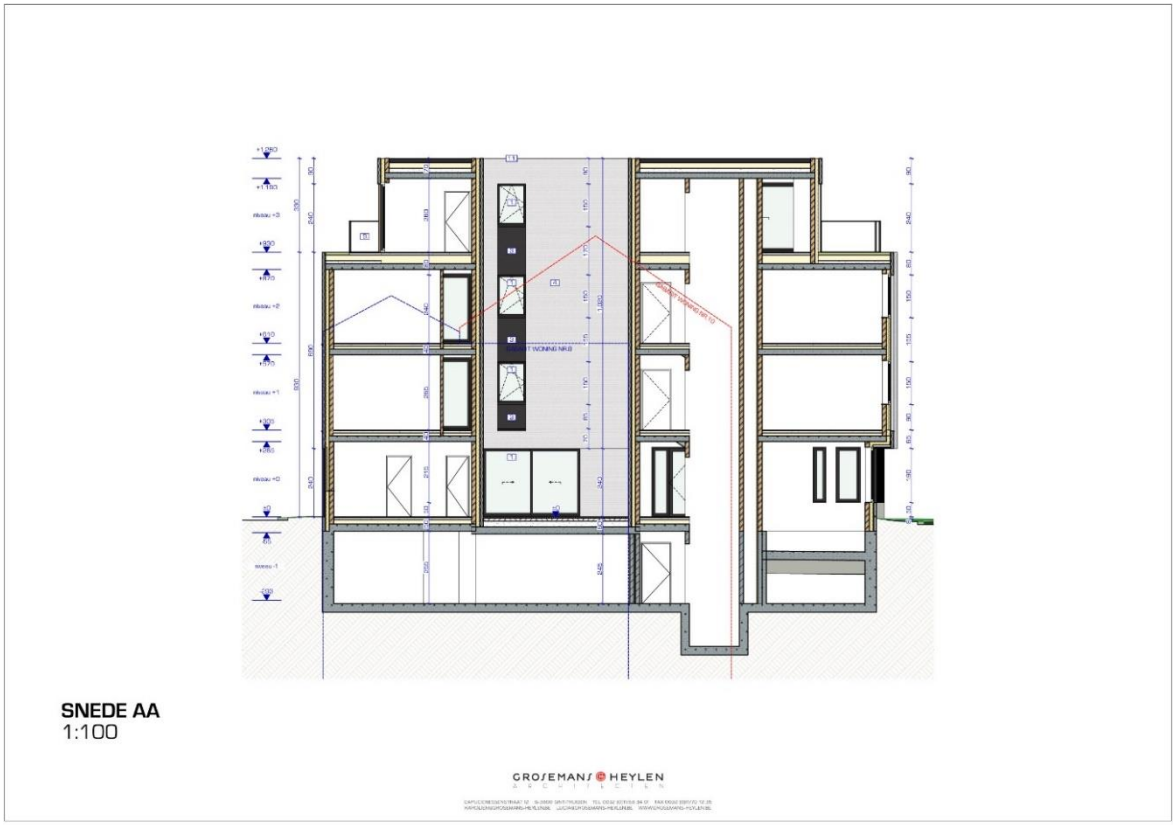

Afbeelding 7: snede AA, Grosemans-Heylen architecten

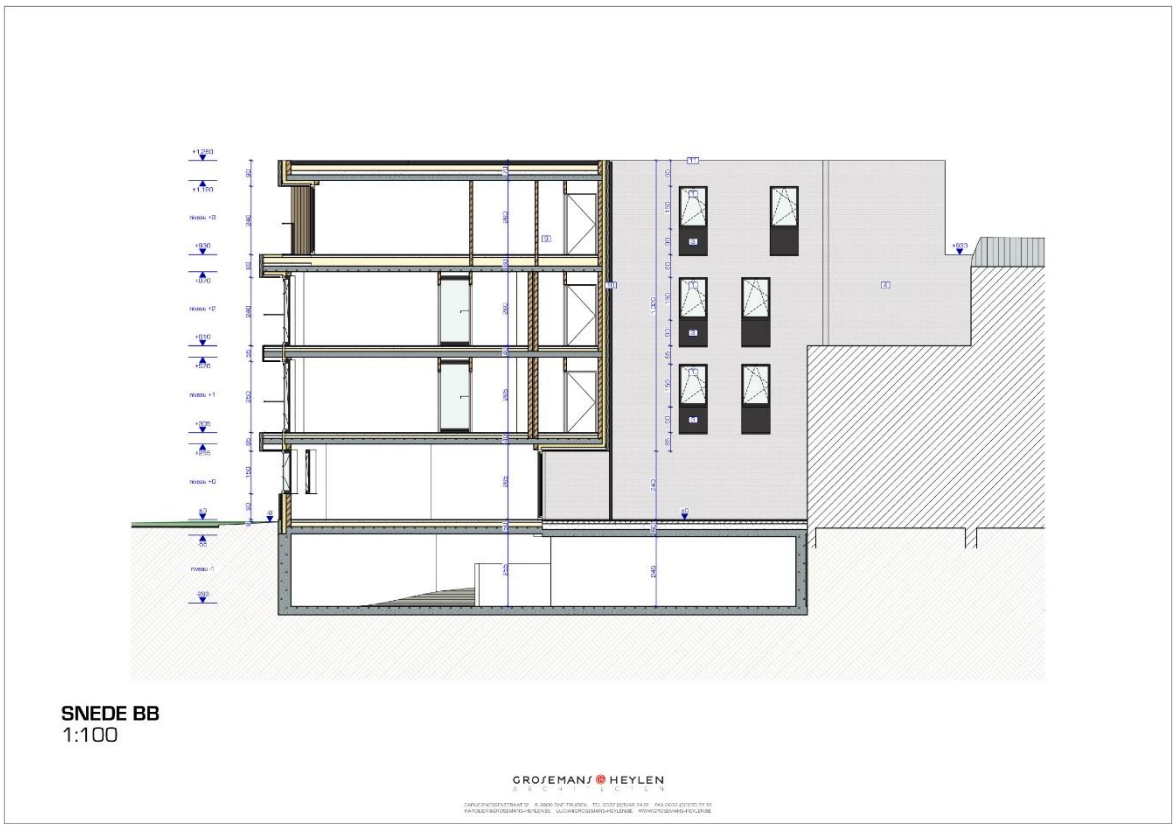

Afbeelding 8: snede BB, Grosemans-Heylen architecten

Op het gelijkvloers liggen de oprit van de ondergrondse parking, de traphal met ingang via de Leuvensestraat, de lift, de fietsstallen en twee appartementen.

Afbeelding 9: het gelijkvloers, Grosemans-Heylen architecten

De verdiepingen +1 en + 2 voorzien allebei 3 appartementen en op de laatste, verdieping +3 zijn er twee appartementen.

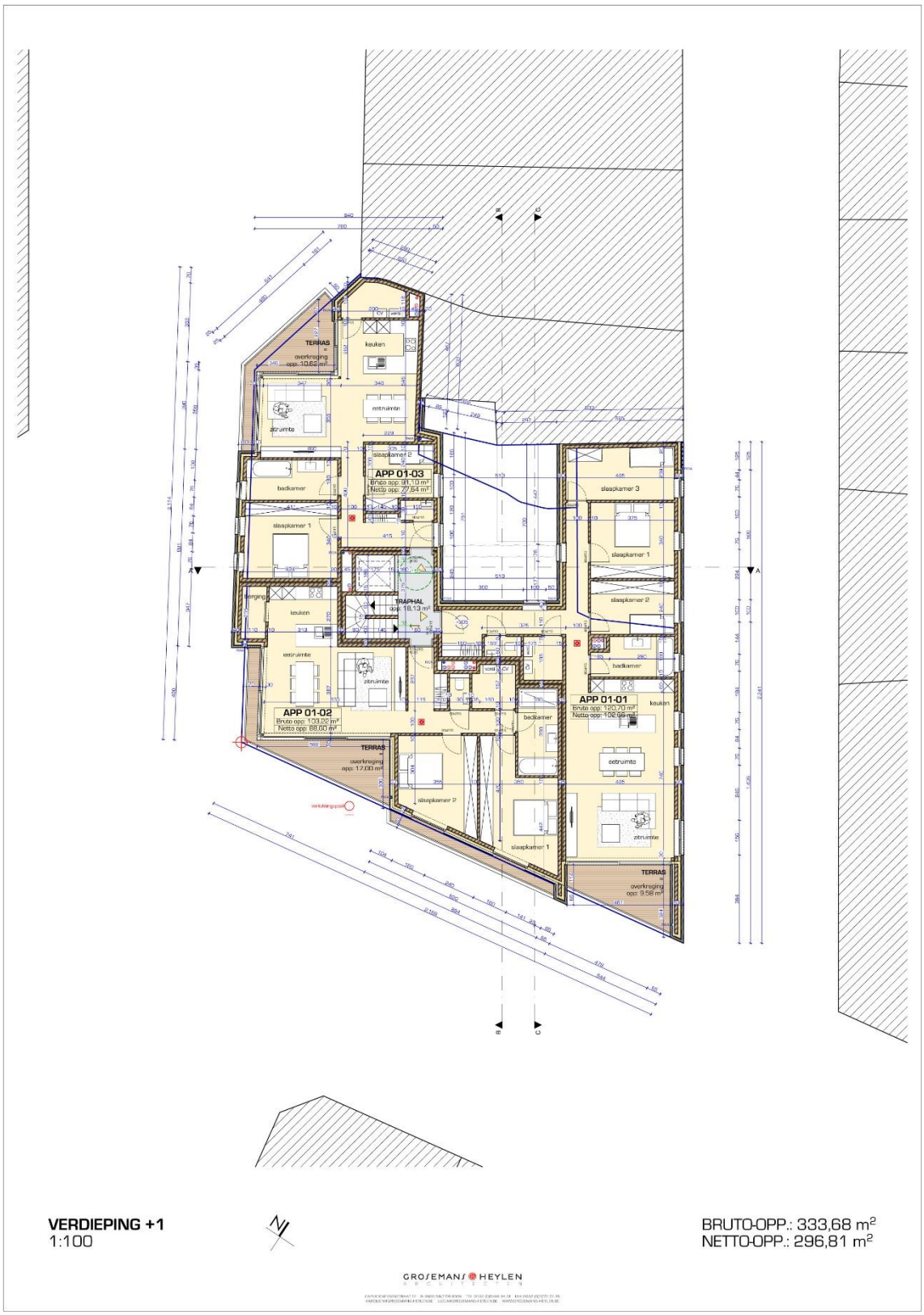

Afbeelding 10: verdieping +1, Grosemans-Heylen architecten

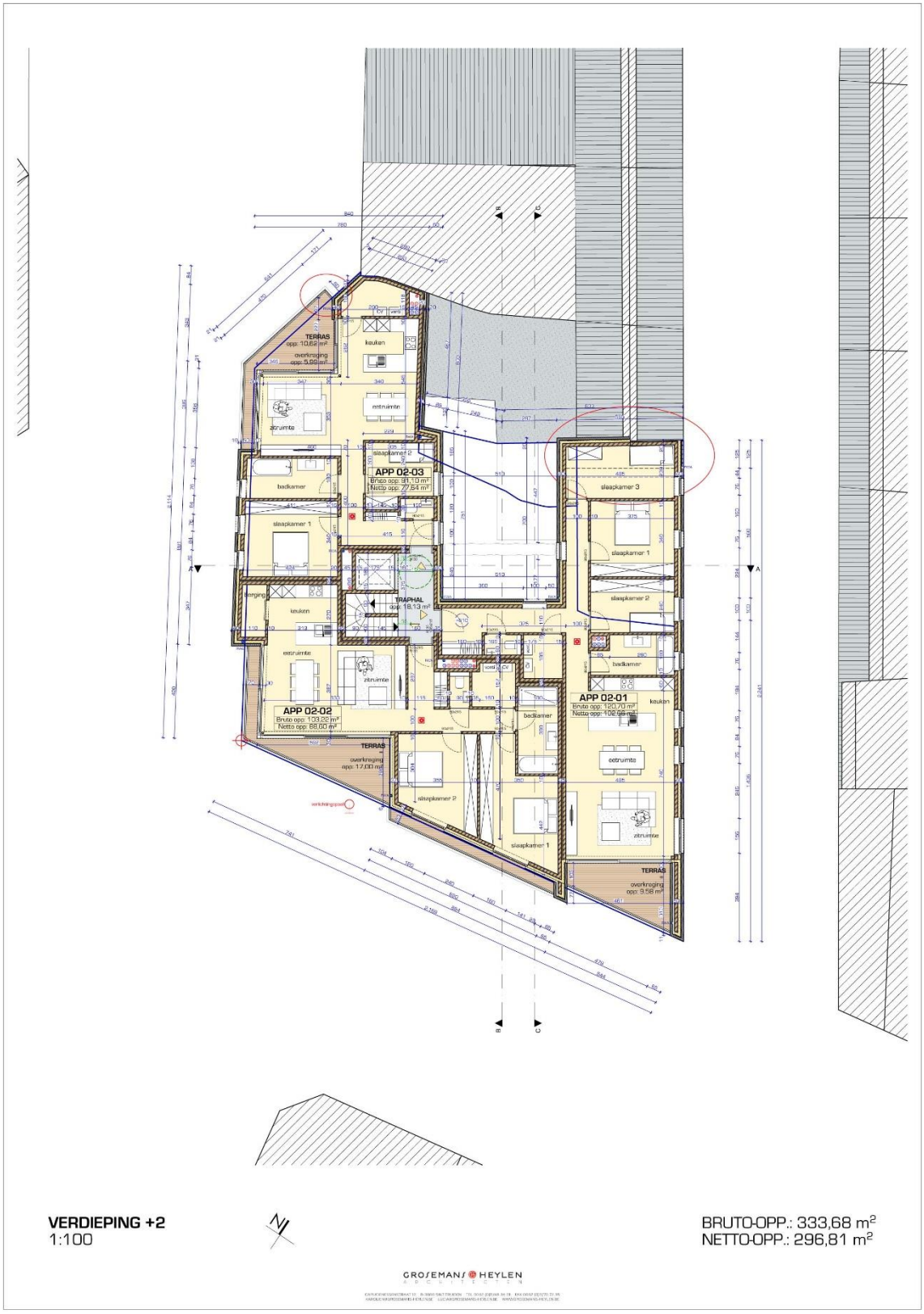

Afbeelding 11: verdieping +2, Grosemans-Heylen architecten

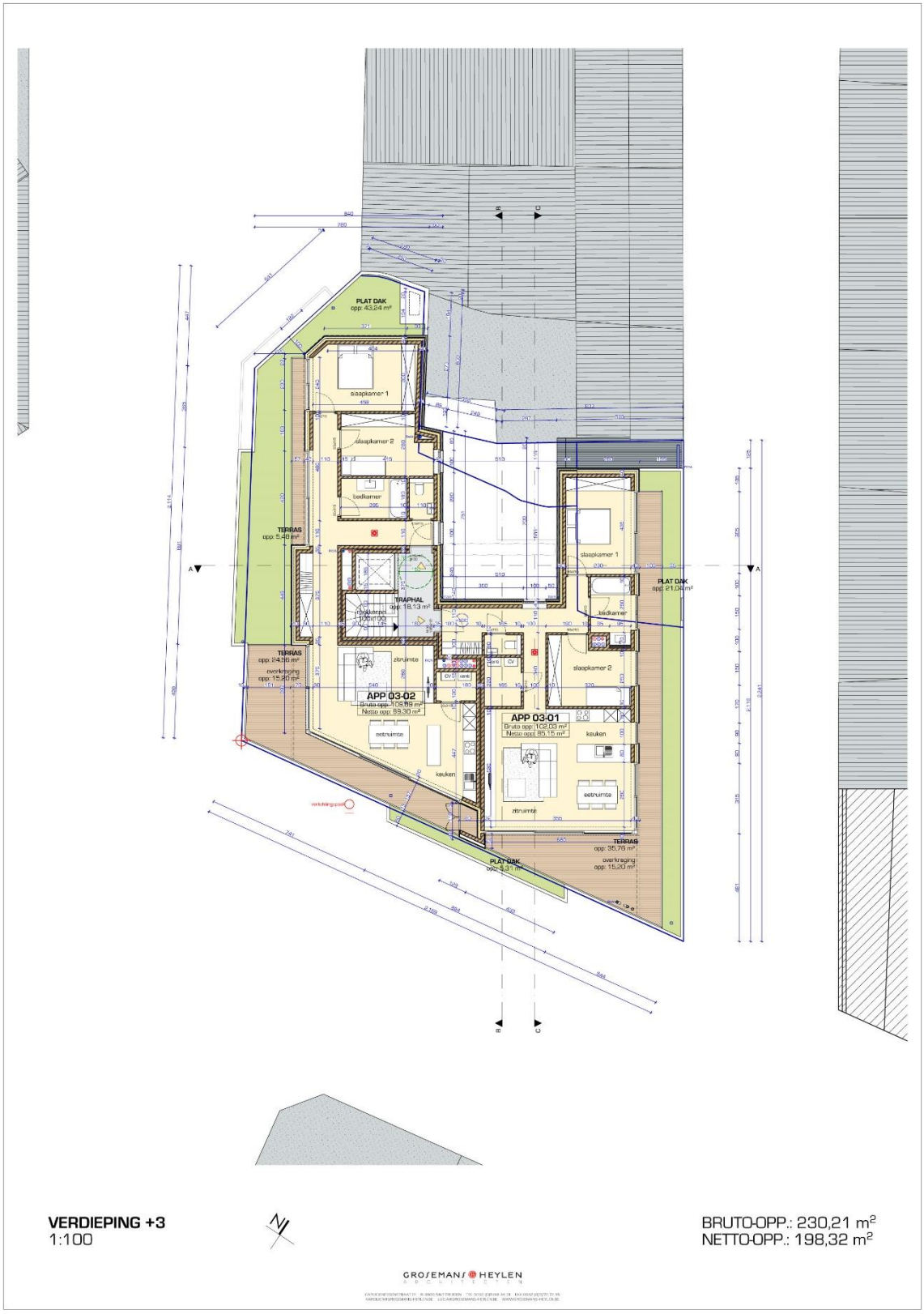

Afbeelding 12: verdieping +3, Grosemans-Heylen architecten

4.Werkwijze en strategie van het onderzoek

4.1 Motivering van de onderzoeksstrategie, - methoden en –technieken

Met dit bureauonderzoek willen we inzichten krijgen in de huidige archeologische, historische en landschappelijke kennis van het onderzoeksgebied en de omgeving. Die inzichten worden verder getoetst aan de geplande ingrepen in de bodem. Het doel is te bepalen in hoeverre verder archeologisch onderzoek aangewezen is om zo te komen tot een programma van maatregelen teneinde de archeologische waarde en mogelijke kennisvermeerdering op archeologisch vlak voor de site en de omgeving van het projectgebied te kunnen inschatten. Om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen werden diverse bronnen geraadpleegd waarvan de referenties gebundeld werden in punt 10 Bibliografie en bronnen.

In het bureauonderzoek werden alle nodige gegevens verzameld en besproken om te komen tot een gefundeerde uitspraak betreffende de archeologische verwachtingen in het betrokken projectgebied. De juiste afbakening van het projectgebied werd aangereikt door de opdrachtgever. Om een inzicht te krijgen in de archeologische kennis betreffende het gebied werd de Centraal Archeologische inventaris geraadpleegd (https://cai.onroerenderfgoed.de en https://geo.onroerenderfgoed.be). Wat betreft de landschappelijke ligging, de tertiairgeologische en quartairgelogische gegevens en de geomorfologie werd gebruik gemaakt van de websites www.geopunt.be en https://dov.vlaanderen.be.

Via https://geopunt.be werden de historische kaarten geraadpleegd (Villaretkaart, Ferrariskaart, Vandermaelenkaart, Atlas van Buurtwegen), evenals luchtfoto's van het projectgebied van het jaar 1971 tot en met het jaar 2016; enkel de betekenisvolle foto's werden in deze studie opgenomen. Via https://cartesius.be werden de topografische kaarten en andere historische kaarten geconsulteerd. Het kadasterplan werd opgevraagd via de publieke cadgis viewer van de federale overheid (https://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE).

4.2. De organisatie van het onderzoek

In eerste instantie werden zoveel mogelijk cartografische en bibliografische gegevens betreffende het projectgebied bekeken samen met het opvragen van zoveel mogelijk gegevens bij de projectontwikkelaars. Daarna hebben we getracht deze gegevens zo overzichtelijk mogelijk weer te geven door middel van tekst en kaarten die als bijlagen bij dit rapport zijn toegevoegd.

4.3. Het relevante gebruikte materiaal en technische specificaties

Alle nodige informatie werd verzameld via het internet en bibliografische bronnen. De bouwplannen voor een bouwvergunning werden aangereikt door het architectenbureau en door de opdrachtgever. De kaarten die als bijlagen zijn toegevoegd, zijn gemaakt of bewerkt met de software van AUTOCAD 2010 en de PHOTOSHOP CS5.

4.4. Afwijkende methodiek

Niet van toepassing

4.5. Inbreng van specialisten

Niet van toepassing

4.6. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing

5. Assessment van het projectgebied

5.1 Landschappelijke ligging

5.1.1. Fysiografie

Het projectgebied ligt in Tienen, op de hoek tussen de Leuvensestraat 131-135 en de Raeymaekersvest. Tienen is gelegen langs de Grote Gete, in het noorden van het Haspengouws plateau. De kern van de stad situeert zich op een verhevenheid, de Sint-Germanusheuvel, in de vallei van de Grote Gete. De Grote Gete stroomt ten zuiden van de stad. De Mene die nu de Grote Gete instroomt voor ze de stad bereikt, liep vroeger net ten zuiden van de eerste stadsomwalling. De Borggracht, die aftakt van de Grote Gete, loopt samen met de zuidelijke grens van de tweede omheining. De gronden rond de stad worden gekenmerkt door droge leembodems. In de vallei komen overwegend natte leembodems voor.

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte van 54 m TAW; het terrein is vlak, en het hele oppervlak is bebouwd.

Op het DHMV, in macroschaal, is duidelijk dat het oppervlak licht afhelt naar het zuiden toe, in de richting van de waterlopen.

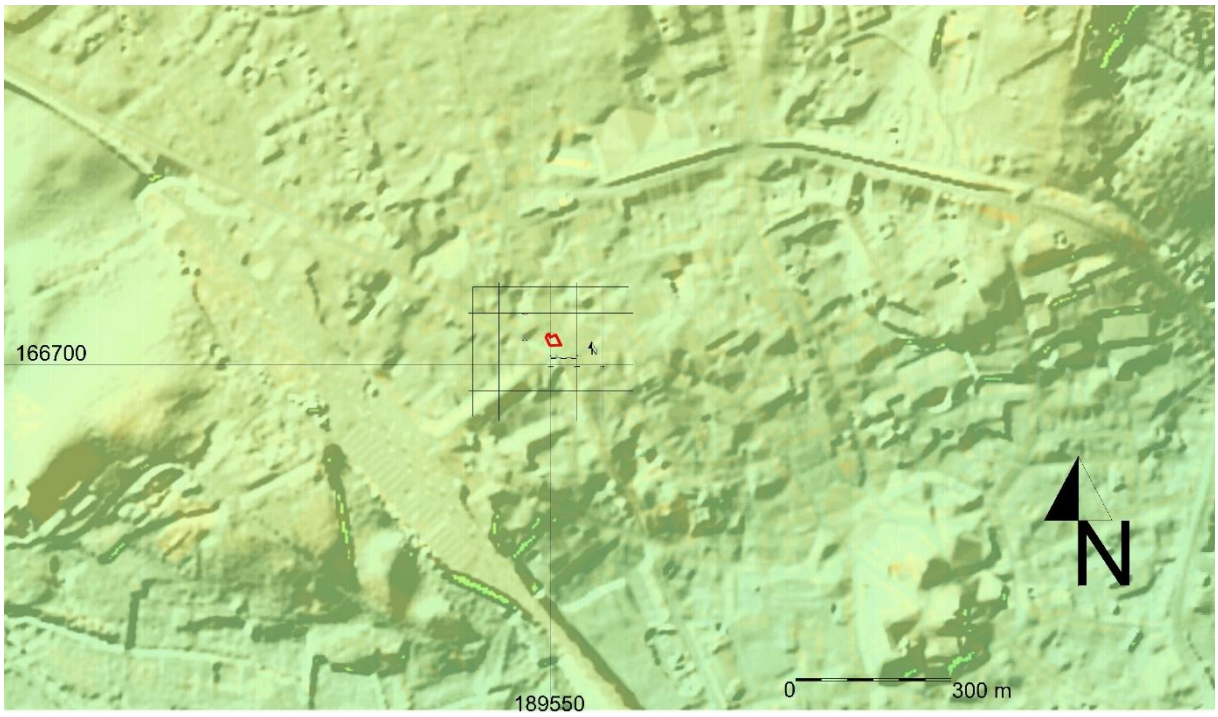

Afbeelding 13: Digitaal hoogtemodel, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

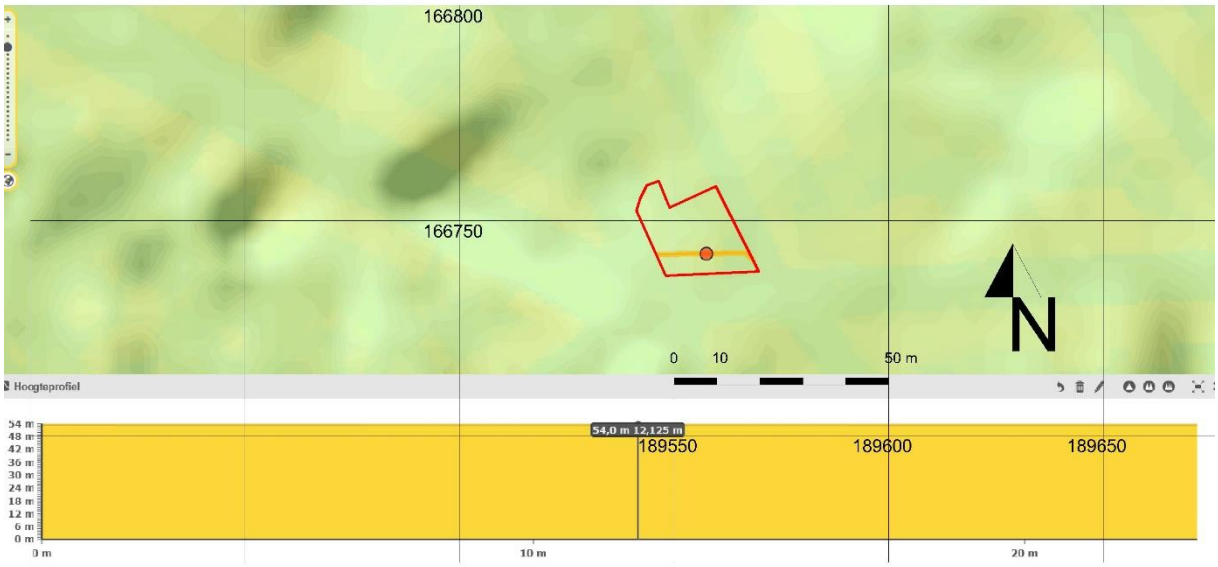

Afbeelding 14: hoogteprofiel W-O, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

5.1.2 Aardkundige situering

Uit de bodemkaart kunnen we afleiden dat het oppervlak in de bodemserie OB ligt (afbeelding).

In de serie OB wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden), waardoor de originele natuurlijke bodem niet meer aanwezig is en door de antropogene bodem vervangen wordt.

Volgens de World Reference Base for Soil (WRB) - het internationaal bodemclassificatiesysteem en de standaard om bodemgegevens te harmoniseren binnen Europa – is het terrein waarin het plangebied ligt gekarteerd als technosol. Dit zijn “bodems” die door zware technische ingrepen gevormd zijn. Deze bodemgroep omvat bebouwde gebieden, vergraven en industriële terreinen, vervuilde gronden, alsook storten en mijnterrils.

Rond het projectgebied liggen leemgronden. Ten noorden ligt de bodemserie Abp(c). De Abp(c)-gronden zijn colluviale bodems van meer dan 80 cm diepte. Ten zuiden liggen gronden Aba1 en Abp. Aba zijn leemgronden met textuur B-horizont; het verschil tussen 0 en 1 bestaat in een dikke A-horizont (0, meer dan 40 cm) en in een dunne A-horizont (1, minder dan 40 cm). Ten westen en ten oosten liggen de series Aba1 en Aep. Aep-gronden zijn sterk gleyige gronden op lemig materiaal met reduktiehorizont. Andere bodems zijn de OT series, sterk vergraven gronden en de Acp gronden, matig droge leembodem zonder profiel.

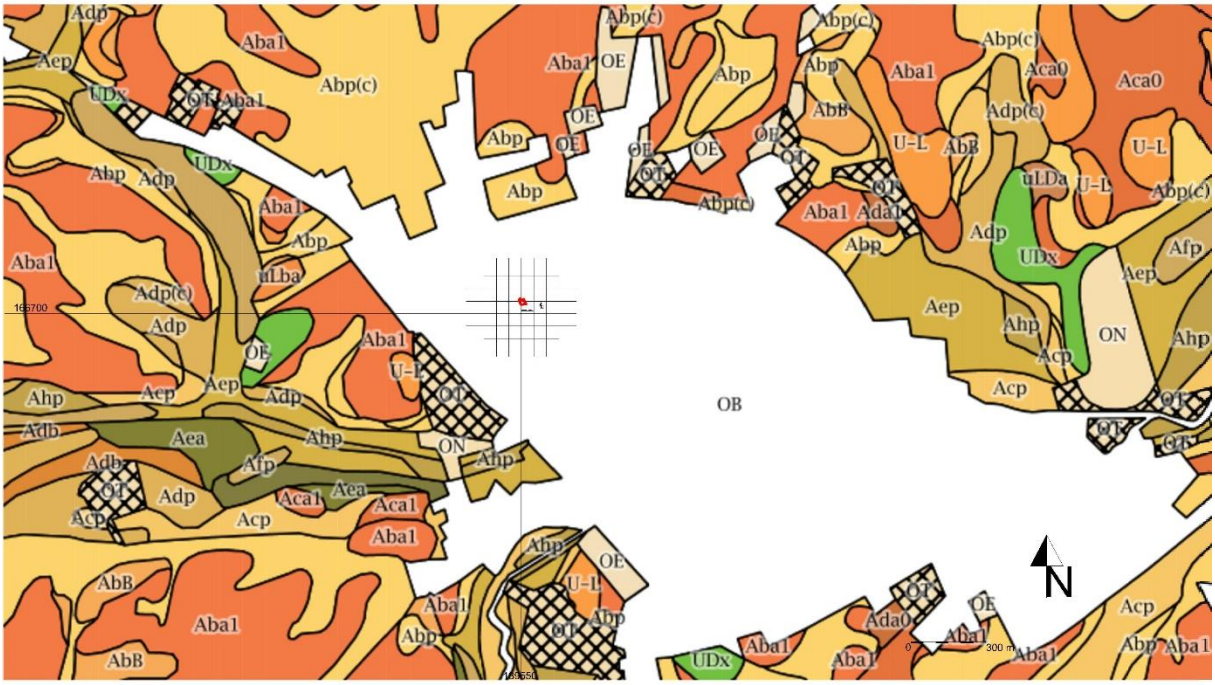

Afbeelding 15: Bodemkaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

5.1.3 Hydrografische situering

Het onderzoeksgebied ligt ca. 650 m ten noorden van de Mene, een zijdal van de Gete. De Mene is waterloop nummer 2 (Atlas)of 4043(Brabant). Deze beek ontstaat in Meldert door de samenvloeiing van twee Molenbeken, nr 4043 en 4055. Over een grote afstand volgt de Mene de westergrens van Kumtich. De Mene komt van Hoxem en vormt er de grens tussen Kumtich en Oorbeek, waarna zij te Tienen in de Gete vloeit [1].

De Grote Gete ontspringt in de gemeente Perwijs nabij de Romeinse heerweg. Ze kruist de weg Namen-Tienen en stroomt door volgende gemeenten: Geest-Gérompont, Mont-Saint-André, Bomal, Klein-Geten, Geldenaken, Sint-Jans-Geest, Hoegaarden,Tienen, Oplinter, Neerlinter, Drieslinter en Budingen, waar ze over korte afstand de grens vormt met Helen-Bos.

Van aan de oorsprong tot in Budingen is de Grote Gete ongeveer 51 km lang. In Budingen vloeit ze samen met de Kleine Gete om in de Demer, na een loop van 12 km, uit te monden in Halen 600 m ten noordoosten stroomt de Demer[2].

[1] http://www.oorbeek.be/documents/waterstaat.html
[2] https://nl.wikipedia.org/wiki/Grote_Gete

Afbeelding 16: Hydrografische kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

5.1.4 Grondgebruik

Volgens de Bodembedekkingskaart is het gebied geclassificeerd als andere bebouwing, rood.

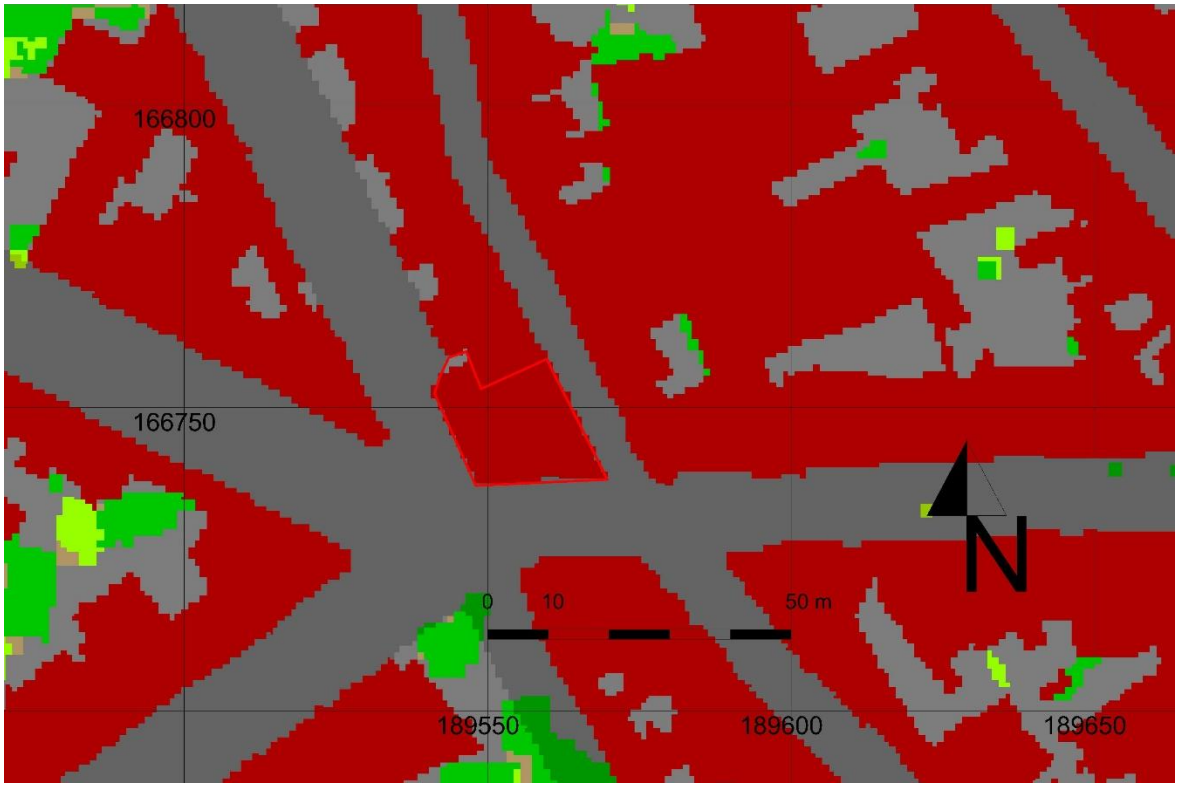

Afbeelding 17: Bodembedekkingskaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

5.1.5 Algemene geologische opbouw

Op de Tertiair geologische kaart is dit gebied gesitueerd in de formatie van Hannut (afkorting Hn), die afgezet is toen de zeespiegelstijging plaatsvond. De formatie bestaat uit grijsgroen fijn zand, soms dunne kleihoudende intercallaties, met plaatselijk zandsteen, naar onder toe klei, zandhoudend tot klei.

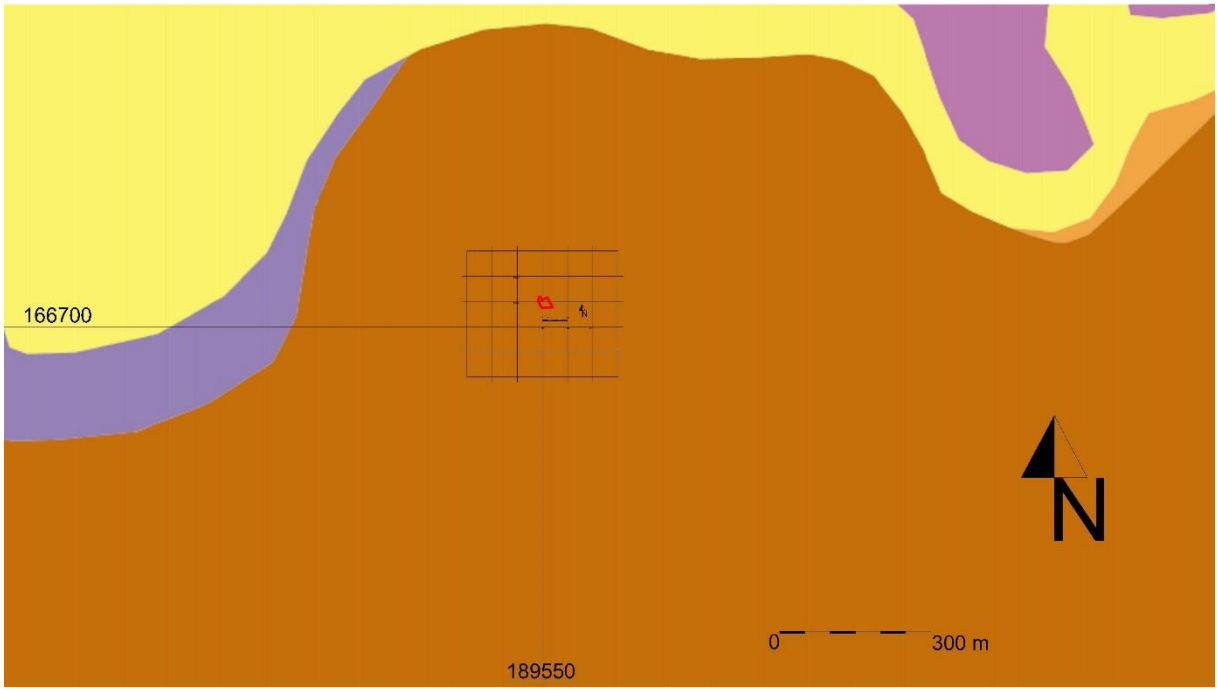

Afbeelding 18: Tertiair geologische kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Uit een boring, die heel dichtbij het projectgebied ligt[3], kennen we de dikte van de afzettingen: voor deze Formatie bedraagt deze ca. 40 m. Binnen de formatie worden vijf leden onderscheiden, en hier liggen de Lid van Grandglise (- 14 m tot -24,5 m, de bovenste glauconiethoudende zandlaag, vrijwel overal aanwezig) en de Lid van Waterschei (- 24,5 m tot -54 m, kalkhoudende klei tot siltrijke klei, komt voor in het noordoosten van België).

Boven de Tertiaire ondergrond liggen ca. 14 m van Quartaire afzettingen van type 2.

ELPw zijn eolische afzettingen uit het Weichseliaan en/of het Saaliaan en bestaan uit Silt. HQ zijn hellingsafzettingen uit het quartair.

[3] Boring kb32d104e-B343, https://www.dov.vlaanderen.be/data/boring/1886-044111#ModulePage

Afbeelding 19: Quartaire geologische kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

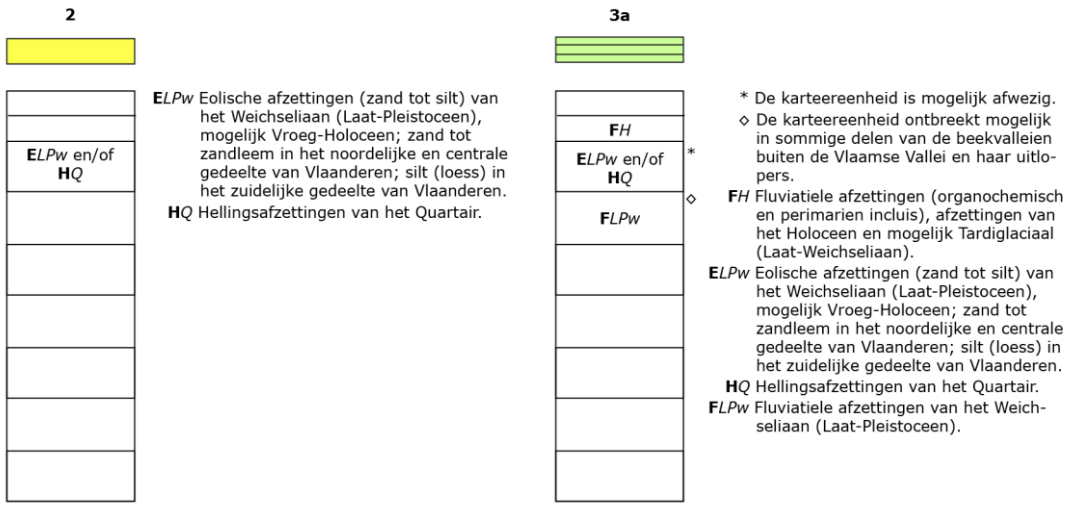

Afbeeldingen 20 en 21 uitleg van de Quartaire geologische types 2 en 3a, www.geopunt.be

5.2 Historische beschrijving en situering op historische kaarten en luchtfoto's

Op de historische kaarten uit de 16de – en de 17de eeuw is de zone van het projectgebied onbebouwd.

Op het stadsplan van Jacob van Deventer, waar natuurlijk geen 18de -eeuwse standsomwalling ligt, is het onderzoeksgebied vermoedelijk onbebouwd en mogelijk in gebruik als akkerland.

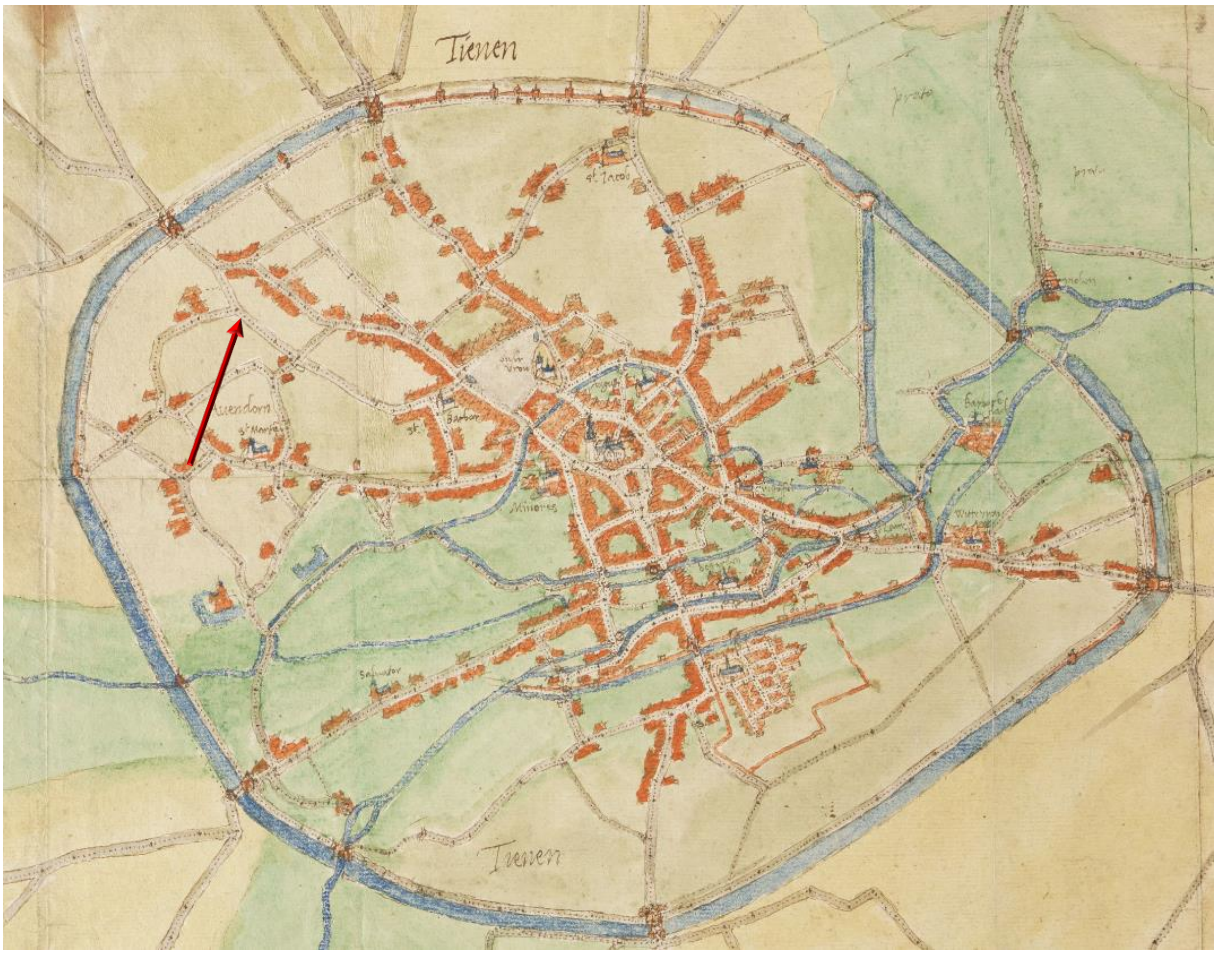

Afbeelding 22: Uittreksel uit de kaart van Jacob van Deventer, de rode pijl duidt de zone van het projectgebied aan, www.cartesius.be

Volgens de 18^{de-} en 19de-eeuwse historische cartografie (Villaret kaarten, Ferraris kaarten, Atlas der Buurtwegen en Vandermaelen kaarten) blijkt dat het gebied in de Leuvensestraat zeker in de 18de eeuw onbebouwd was, en totaal bebouwd vanaf de 19de eeuw.

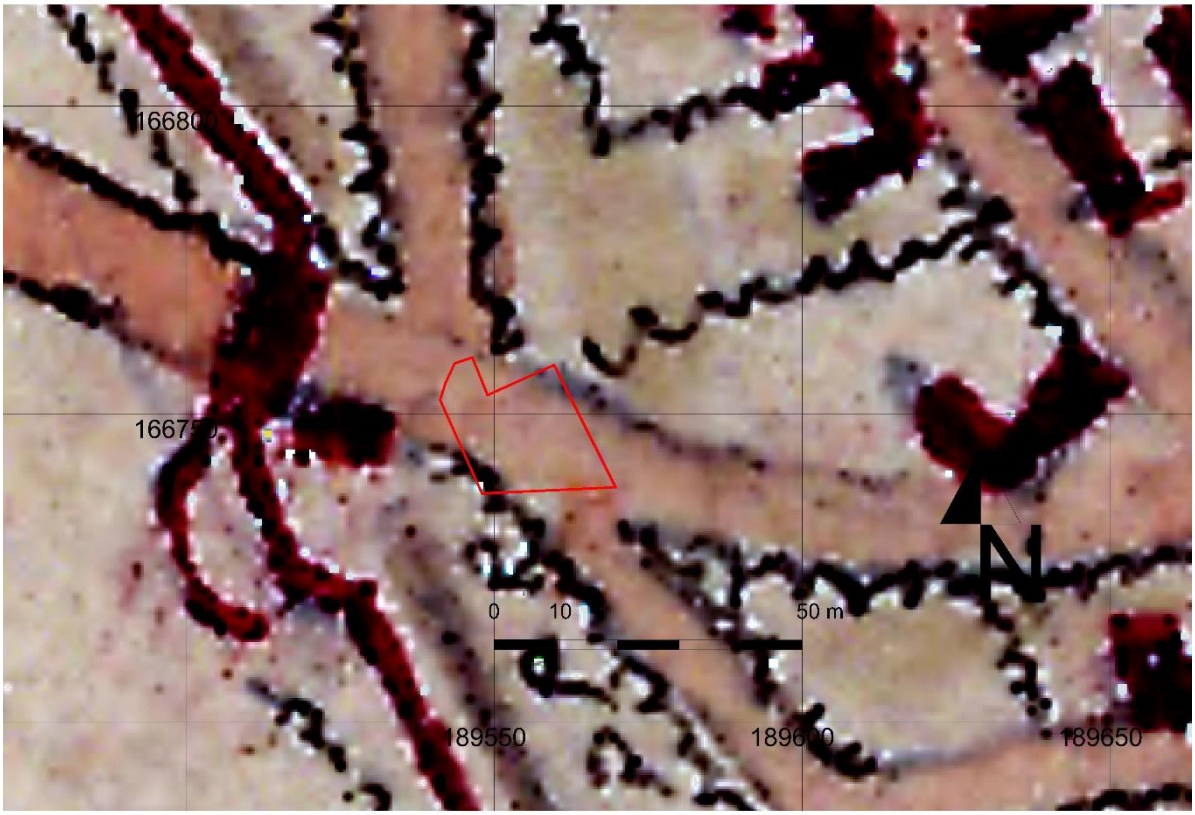

Afbeelding 23: Villaret kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Op de Villaret kaarten[4] - die in automatische georeferentie een verplaatsing van ongeveer 30 m ten N-NW heeft - is het projectgebied als onbebouwd gekarteerd: er zijn gebouwen ten oosten van het gebied en de 18de-eeuwse stadsomwalling ten westen, maar de kaart is niet nauwkeurig genoeg, door de schaal.

Op de Ferraris[5] kaarten liggen er gebouwen ten noorden en ten oosten van het projectgebied, maar het onderzoeksgebied, binnen de stadsomwalling tussen de Ketelmakersstraat en de Raymaeckersstraat, is ingekleurd als akker of tuinzone.

[4] De Villaretkaart is genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers. De kaart kwam tot stand na één van de Franse veroveringstochten door onze gebieden (1745-48). Enkele jaren kregen de Fransen de controle over ons territorium. Zij stuurden een groep ingenieur-geografen op pad om de pas veroverde gebieden te karteren. Villaret nam het gebied tussen Menen-Gent-Doornik tot Maastricht-Luik voor zijn rekening. Het gedeelte van de kust en de Westhoek bracht een collega al eerder in kaart tussen 1729 en 1730. In totaal bestaat de Villaretkaart uit meer dan tachtig kaartbladen. Door de zin voor detail bieden die een uniek zicht op onze gewesten, zo'n kwarteeuw vroeger dan de bekende Ferrariskaart uit 1770-1778.

[5] De Ferrariskaarten (Carte de Ferraris) zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de

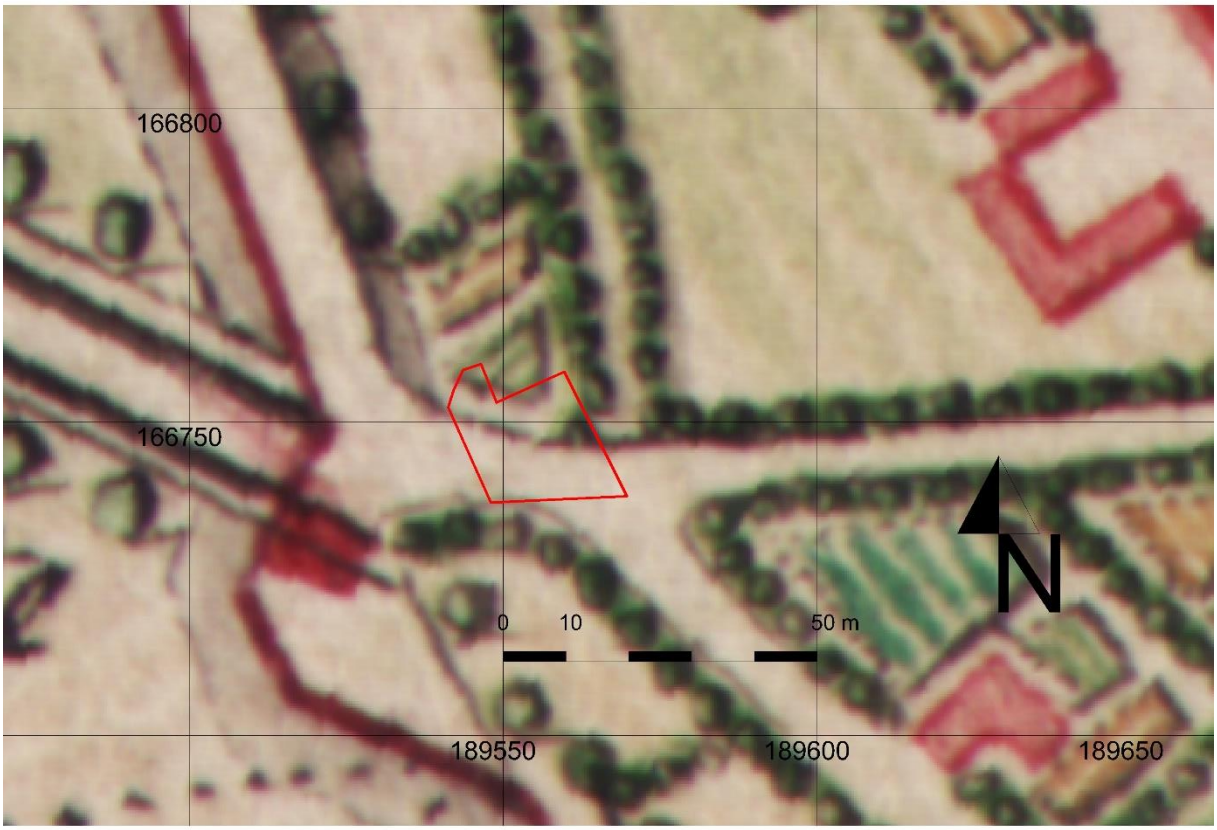

Afbeelding 24: Ferraris kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Het tracé van de wegen klopt perfect op de Atlas van der Buurtwegen[6]. Deze kaart is gedetailleerd genoeg, met een heel beperkte verplaatsing naar het oosten: de blok is bijna volledig bebouwd, behalve de noordwestelijke hoek. Het tracé van de stadsomwalling is herkenbaar.

Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in “België” als in heel West-Europa.

[6] De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De wetgever wilde in 1841 ondubbelzinnig aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Bedoeling was dus een inventarisatie te maken van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (*sentiers*). Voetwegen zijn smalle wegen (soms maar 1 meter breed) en de bedding behoort gewoonlijk toe aan de aangelanden. In de periode 1843-1845 werden voor alle gemeenten leggers, openbare registers, van de buurtwegen opgemaakt. Deze zijn de geschiedenis ingegaan als Atlassen der Buurtwegen. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

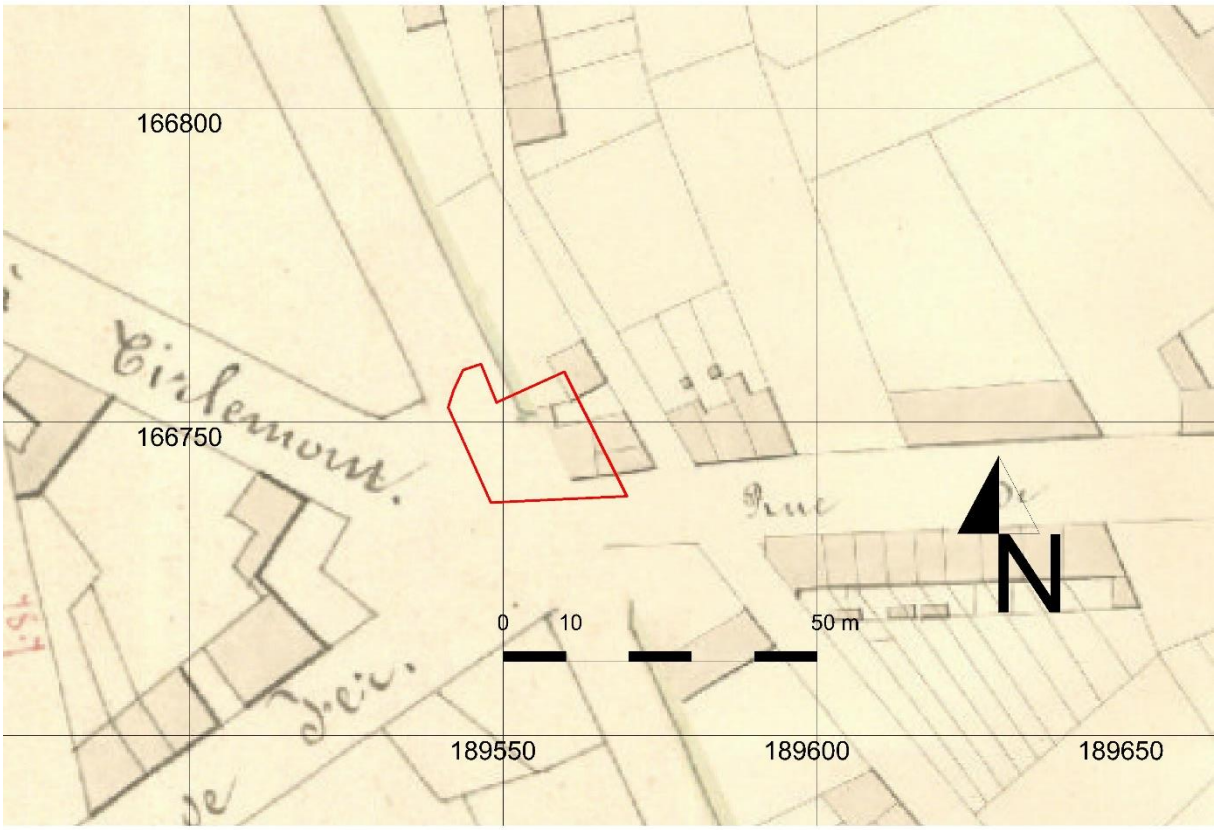

Afbeelding 25: Atlas der buurtwegen, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Zowel op de Vandermaelen kaarten[7] als op de Popp kaarten[8] vinden we in de omgeving van het projectgebied een bouwblok, maar zonder nuancering en zonder voldoende details om hier meer informatie uit af te leiden.

[7] De kaarten Vandermaelen zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869).

[8] Tussen 1842 en 1879 begon Philippe-Christian Popp (1805-1879) met het ambitieuze project waarvoor Philippe Vandermaelen het initiatief had genomen en dat erin bestond om de kadasterplannen te tekenen van alle Belgische gemeenten die hij wenste te vulgariser, *mettre à la portée de tout le monde et de toutes les bourses* (vulgariseren en voor iedereen voor een bescheiden prijs beschikbaar te maken). Zijn dood in 1879 onderbrak de totstandkoming van zijn *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique*.

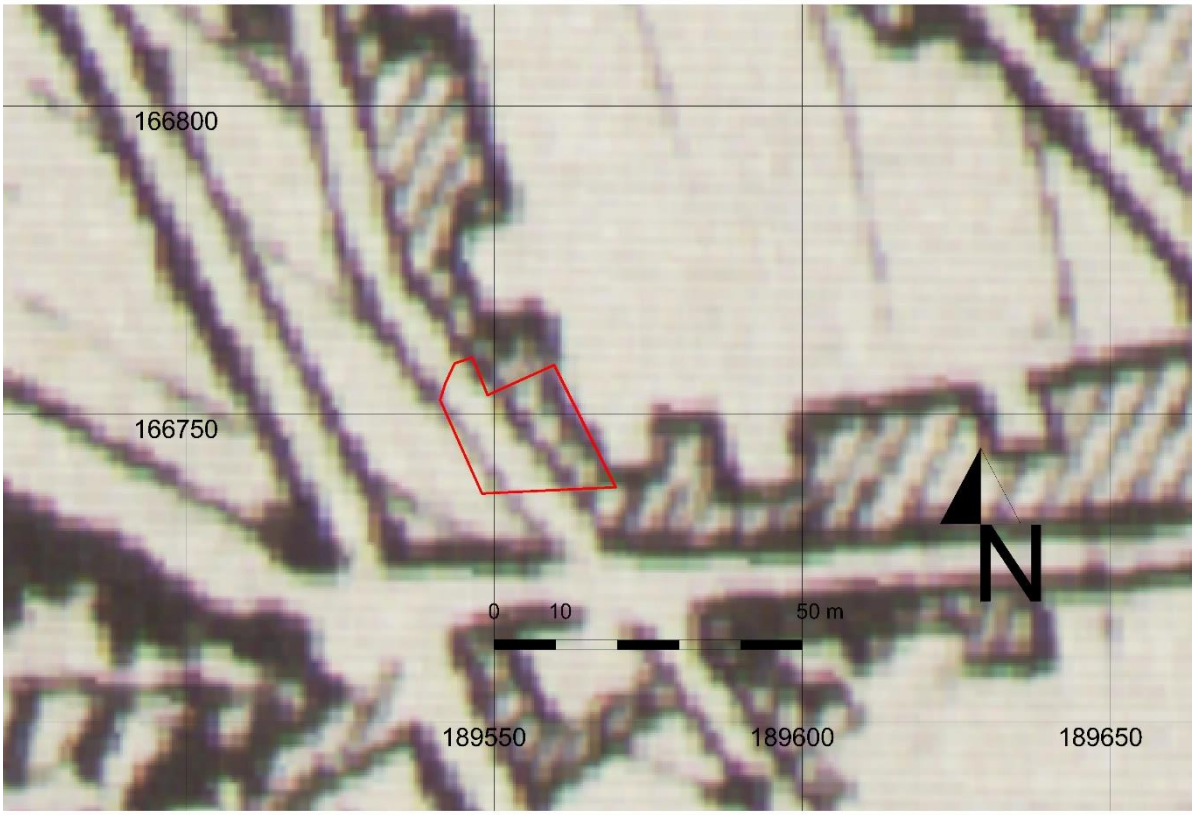

Afbeelding 26: Vandermaelen kaarten, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

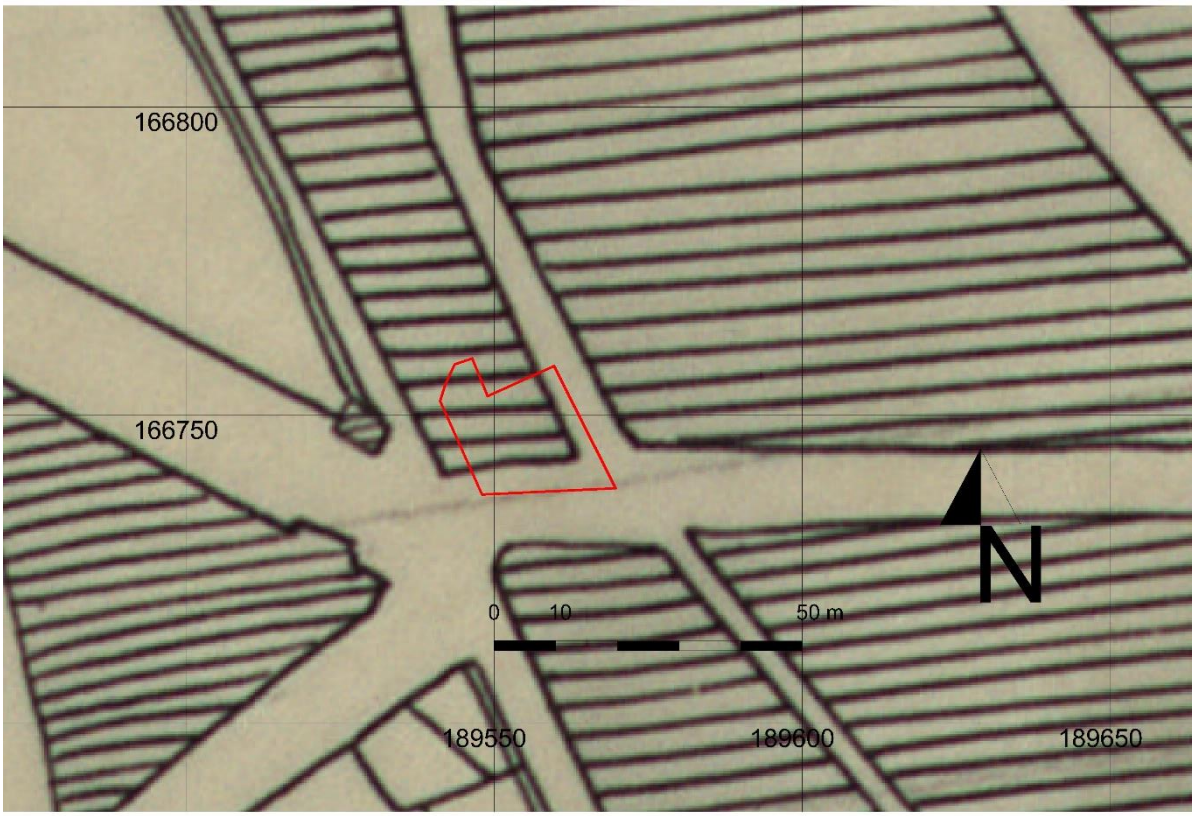

Afbeelding 27: Popp kaarten, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Via de mutatieschetsen en via de topografische kaarten is het mogelijk de veranderingen van de panden te volgen. De mutatieschetsen (vanaf het jaar 1835 tot 2012 bewijzen dat er vele verdelingen en veranderingen in deze percelen geweest zijn.

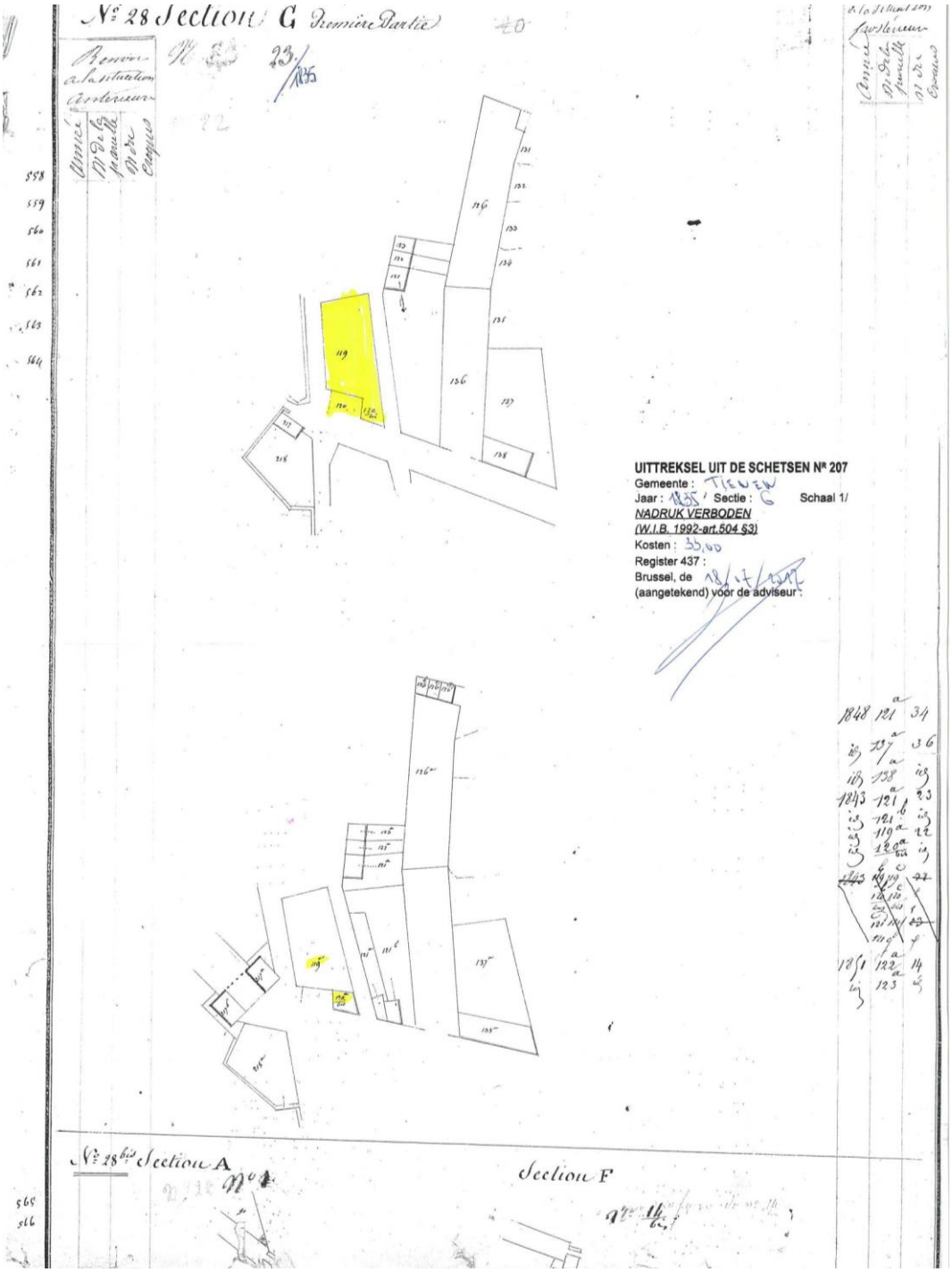

Afbeelding 28: uittreksel uit de mutatieschets uit 1835, kadaster Vlaams-Brabant

In de eerste schets, uit 1835, is er een enkel groot perceel 119, in de zuidelijke kant langs de Leuvensestraat verdeeld in twee percelen 120; in deze schets is de stadsomwalling nog gekarteerd.

Op de volgende schets, uit 1843, is er nog een verdeling in de zuidelijke kant geweest en zijn er drie 120 percelen.

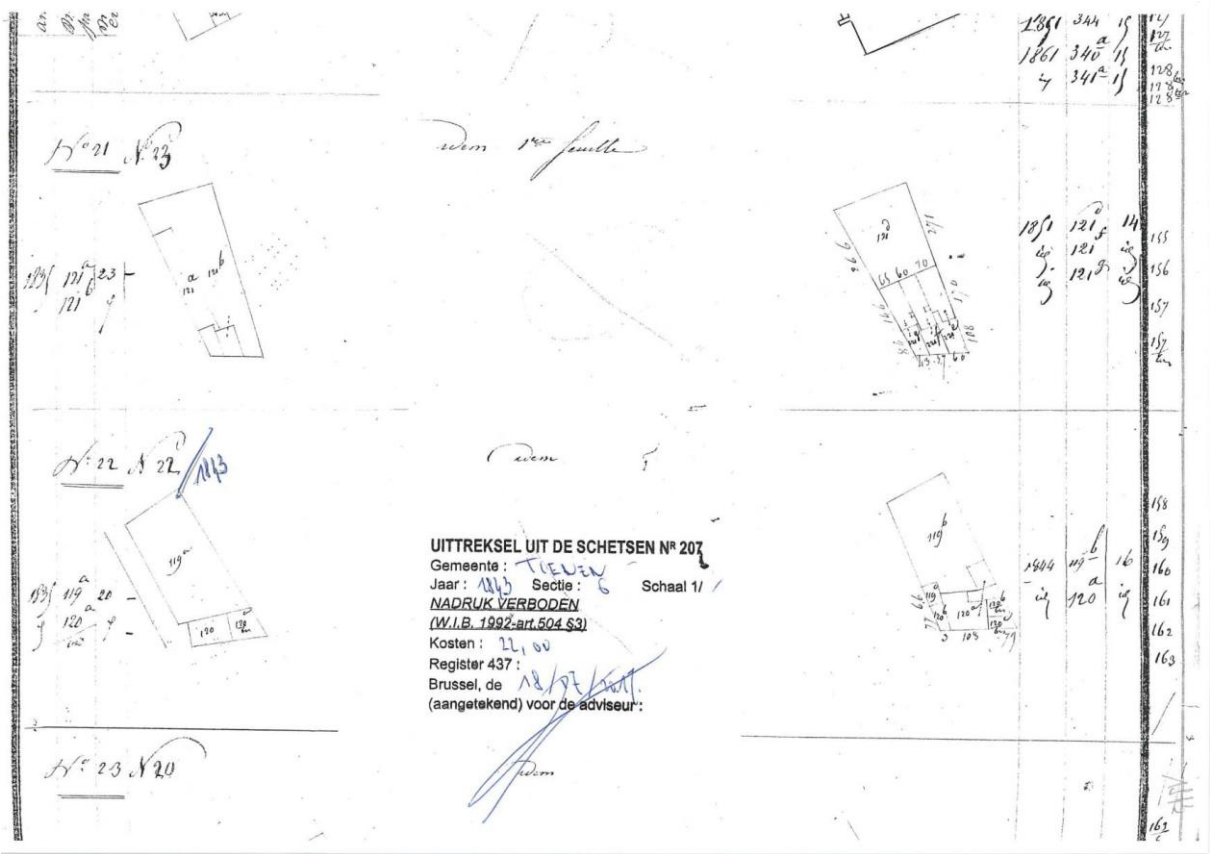

Afbeelding 29: uittreksel uit de mutatieschets uit 1843, kadaster Vlaams-Brabant

De stadsontwikkeling in het perceel 119 is herkenbaar vanaf de schetsen uit 1844 en 1863. Aan het einde van de 19de eeuw (schetsen uit 1894 en 1902) zetten zich andere verdelingen door, en de huidige vorm van de percelen begint herkenbaar te worden.

De stadsontwikkeling van het hele blok is zichtbaar op de schets uit 1931 en in de schetsen na de Tweede Wereldoorlog zijn de vormen van de percelen G120y (1949) G119v2 (1989) en G120z (2004) herkenbaar.

Het bouwen van de huidige situatie is - waarschijnlijk – rond de helft van de 20ste eeuw gebeurd en de laatste verandering gebeurt in 2012, met het afbreken van het pand in het perceel G120d/2.

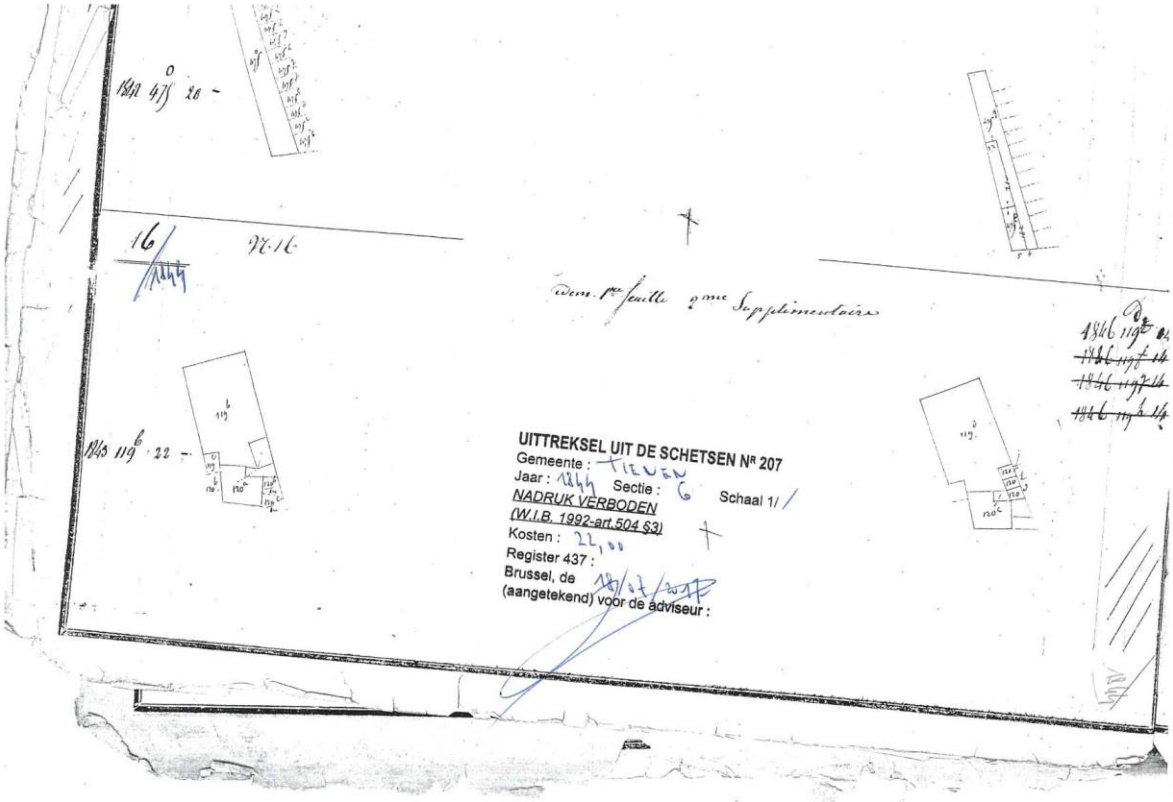

Afbeelding 30: uittreksel uit de mutatieschets uit 1844, kadaster Vlaams-Brabant

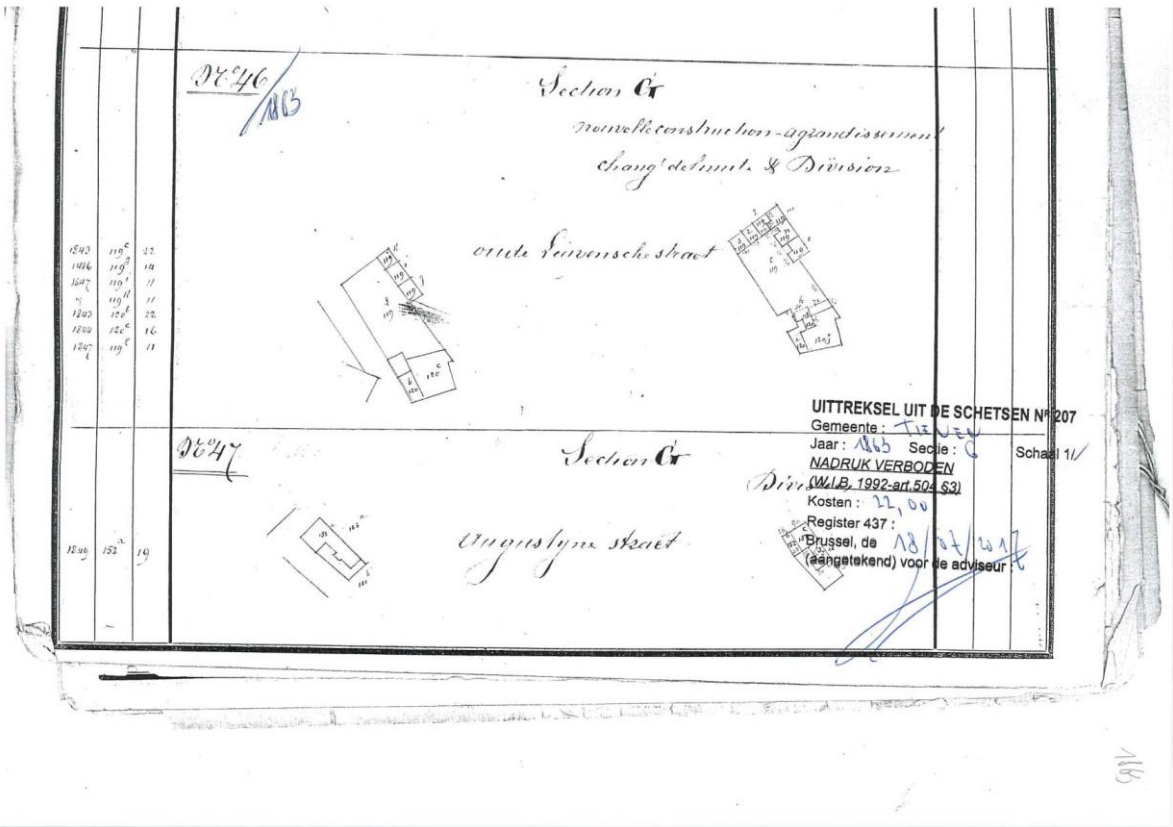

Afbeelding 31: uittreksel uit de mutatieschets uit 1863, kadaster Vlaams-Brabant

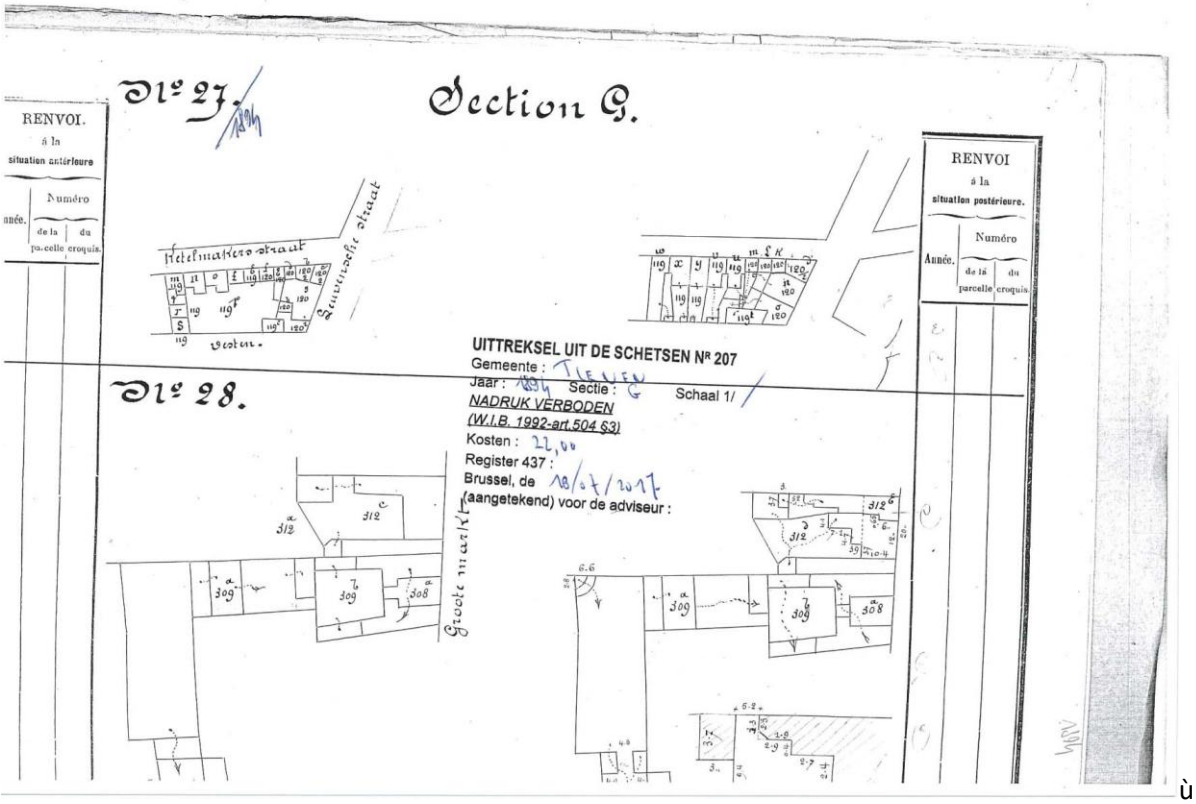

Afbeelding 32: uittreksel uit de mutatieschets uit 1894, kadaster Vlaams-Brabant

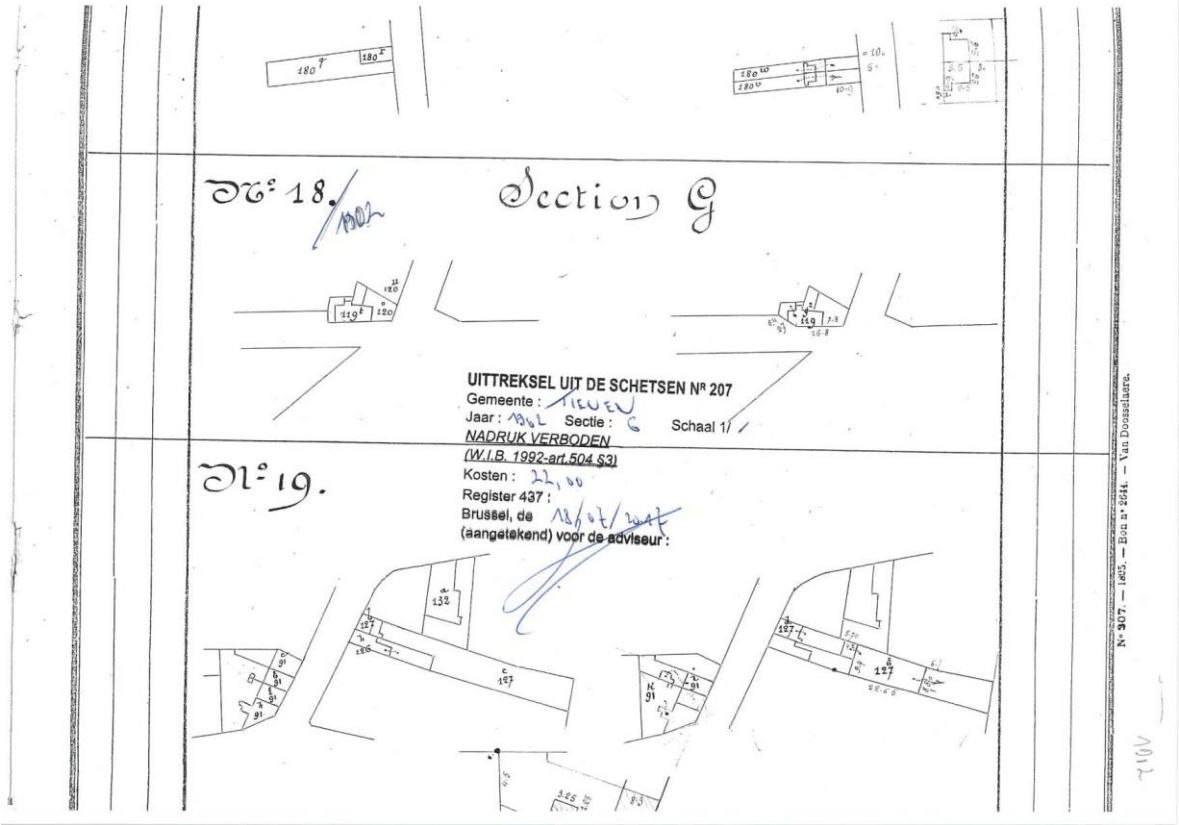

Afbeelding 33: uittreksel uit de mutatieschets uit 1902, kadaster Vlaams-Brabant

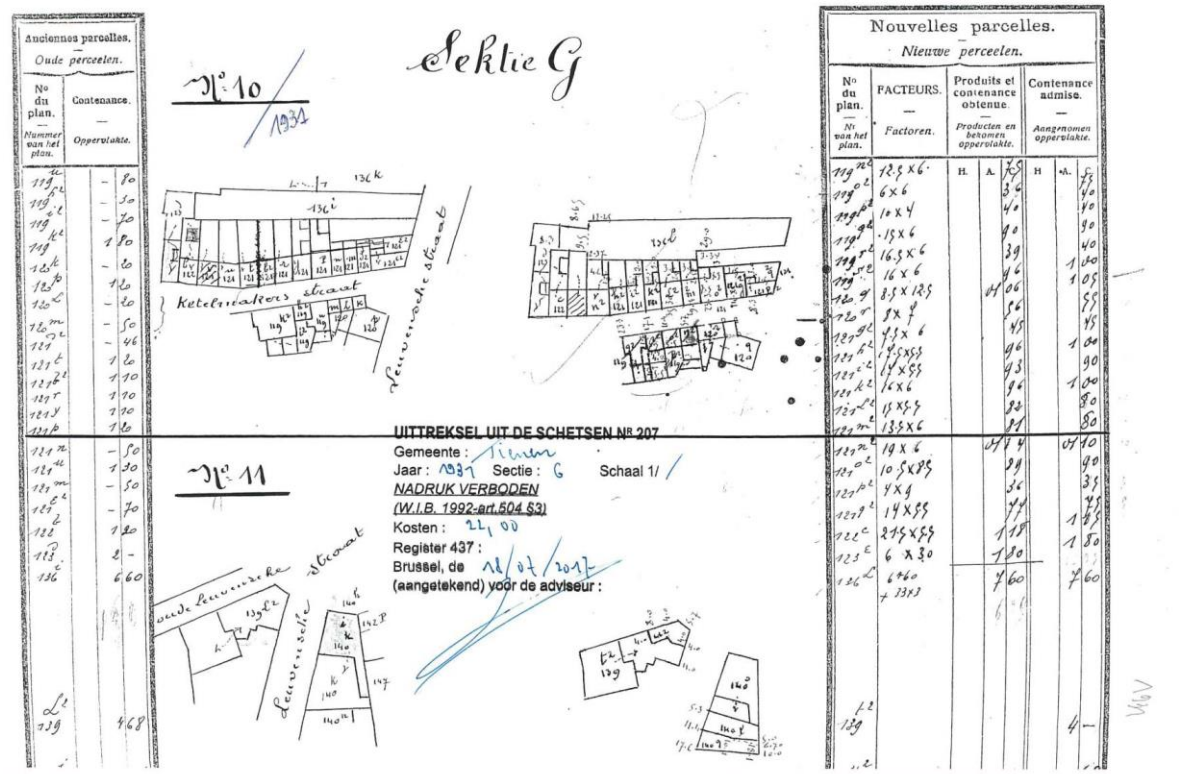

Afbeelding 34: uittreksel uit de mutatieschets uit 1931, kadaster Vlaams-Brabant

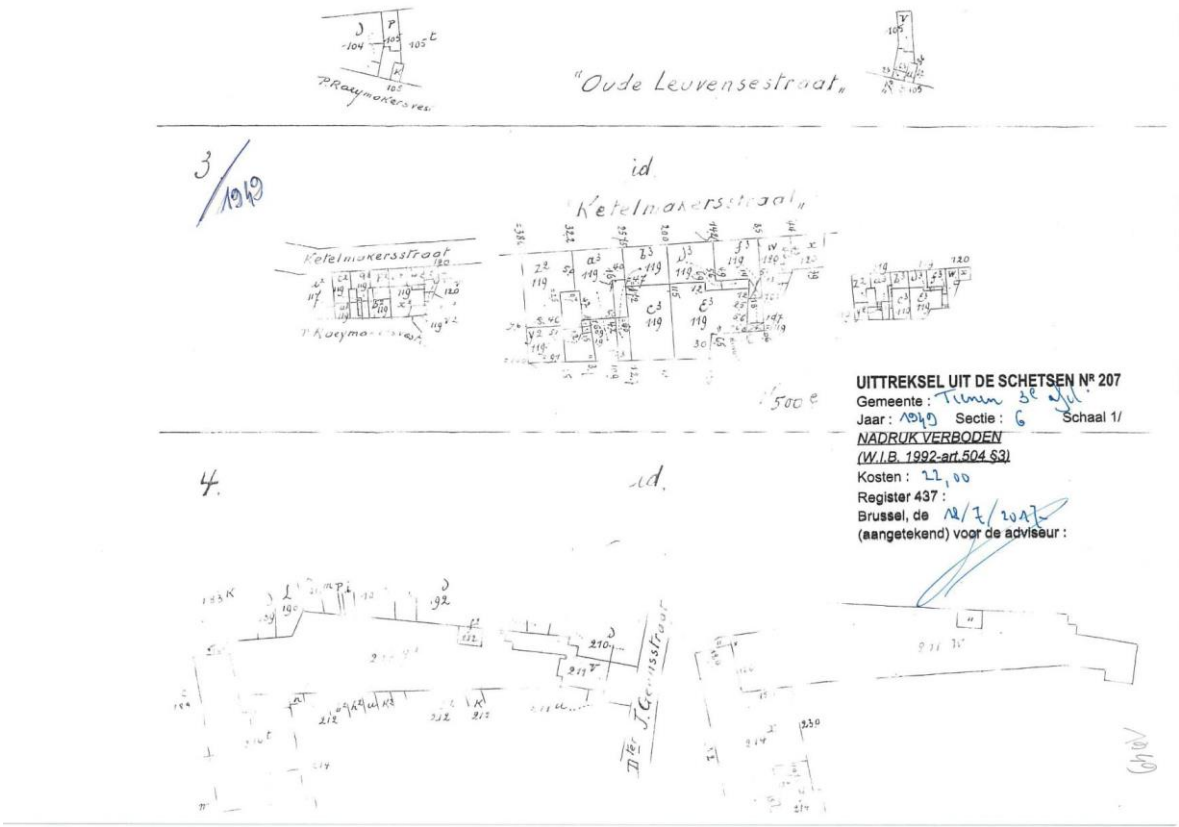

Afbeelding 35: uittreksel uit de mutatieschets uit 1949, kadaster Vlaams-Brabant

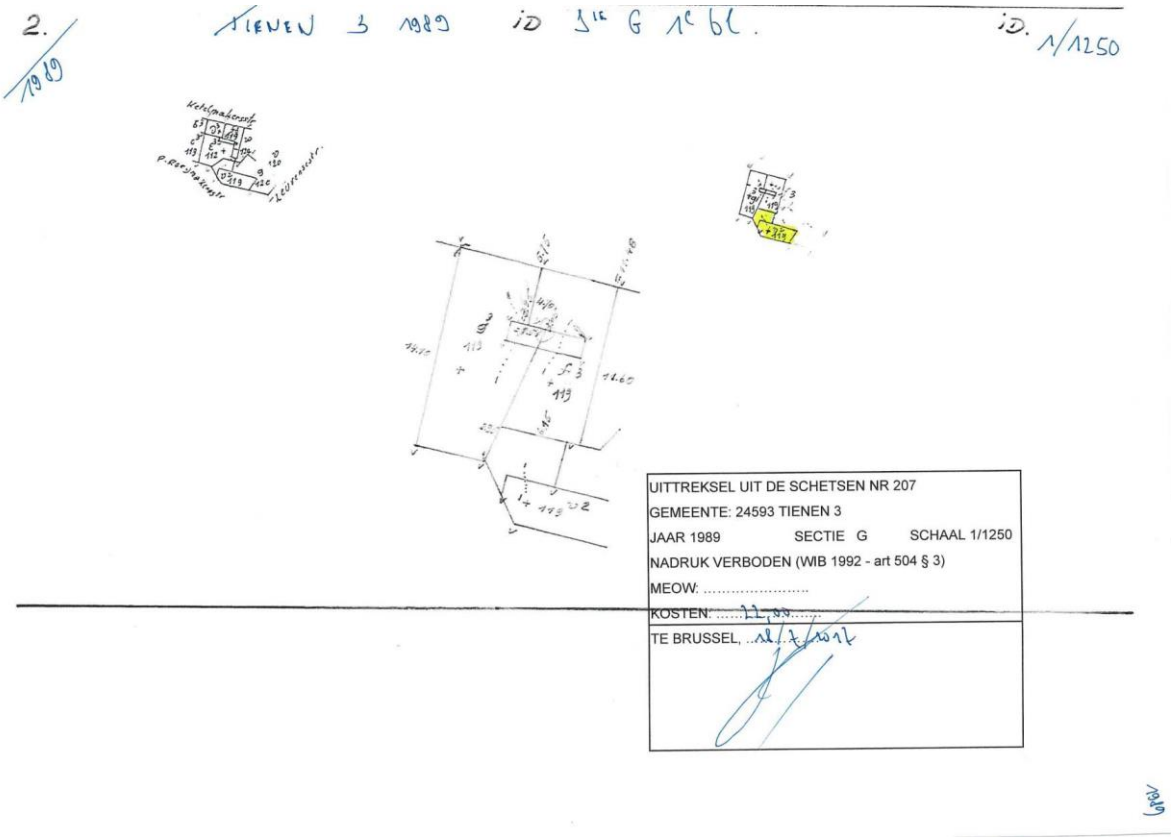

Afbeelding 36: uittreksel uit de mutatieschets uit 1989, kadaster Vlaams-Brabant

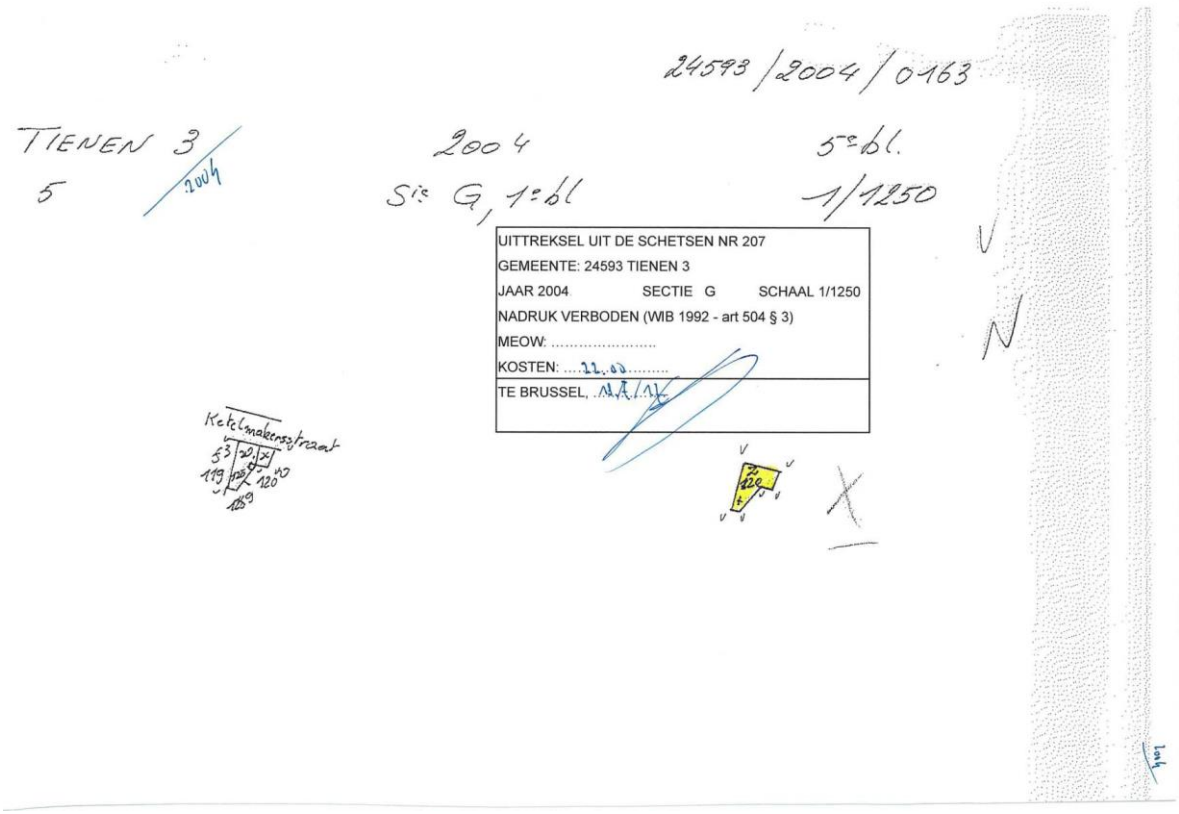

Afbeelding 37: uittreksel uit de mutatieschets uit 2004, kadaster Vlaams-Brabant

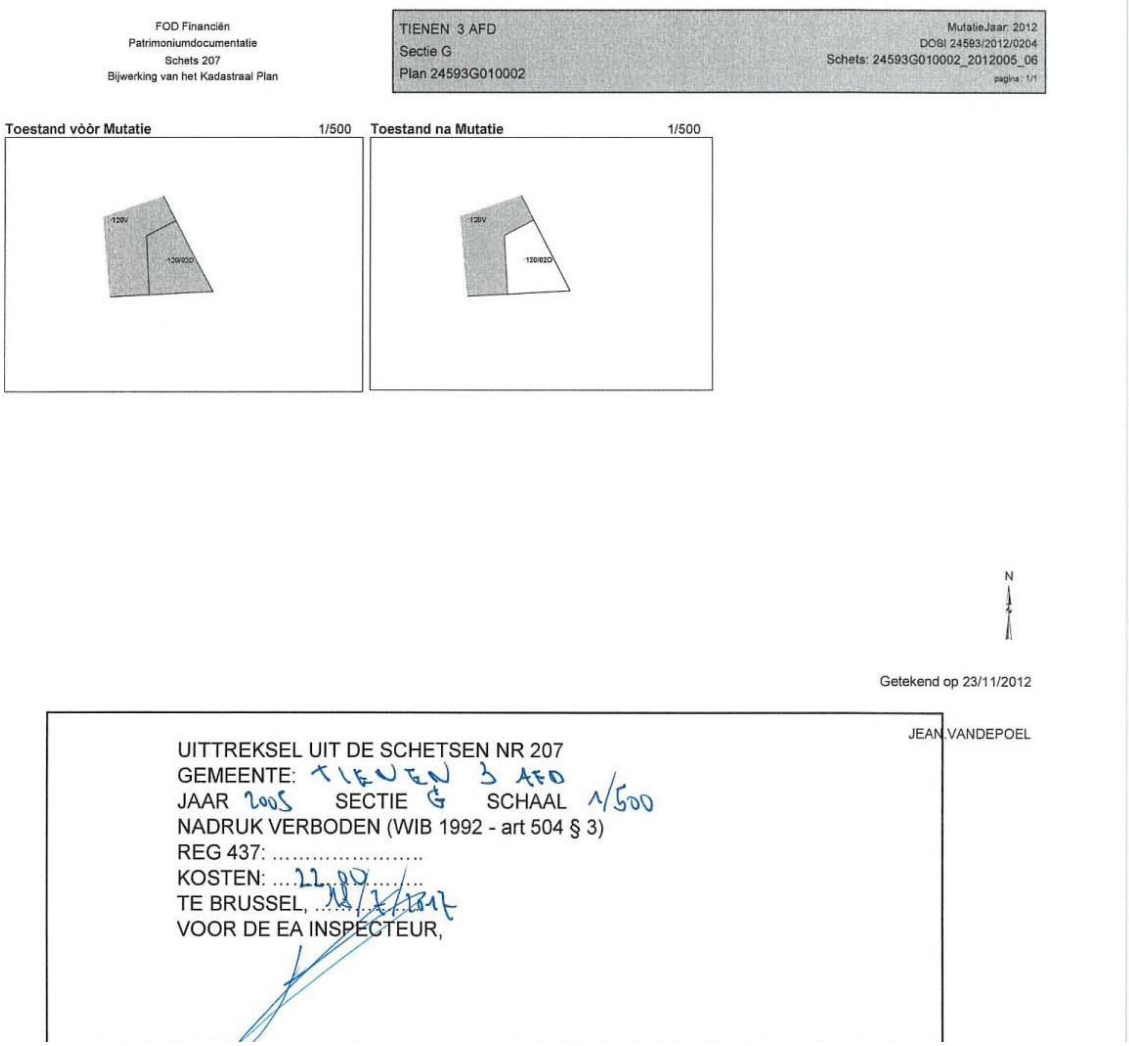

FOD Financiën
Patrimoniumdocumentatie
Schets 207
Bijwerking van het Kadastraal Plan

TIENEN 3 AFD
Sectie G
Plan 24593G010002

MutatieJaar: 2012
DOSI 24593/2012/0204
Schets: 24593G010002_2012005_06
pagina: 1/1

Toestand vòòr Mutatie 1/500

Toestand na Mutatie 1/500

N

Getekend op 23/11/2012

JEAN VANDEPOEL

UITTREKSEL UIT DE SCHETSEN NR 207
GEMEENTE: TIENEN 3 AFD
JAAR 2005 SECTIE G SCHAAL 1/500
NADRUK VERBODEN (WIB 1992 - art 504 § 3)
REG 437: .....
KOSTEN: ....22,00.....
TE BRUSSEL, ...
VOOR DE EA INSPECTEUR,

Afbeelding 38: uittreksel uit de mutatieschets uit 2012, kadaster Vlaams-Brabant

Uit de topografische kaarten, door de schaal, kunnen we niet meer afleiden, behalve de aanwezigheid van de stadsomwalling tot de kaart uit 1939. Op de kaart uit 1969 vinden we alleen een bouwblok, maar zonder nuancering en zonder voldoende details om hier meer informatie uit af te leiden.

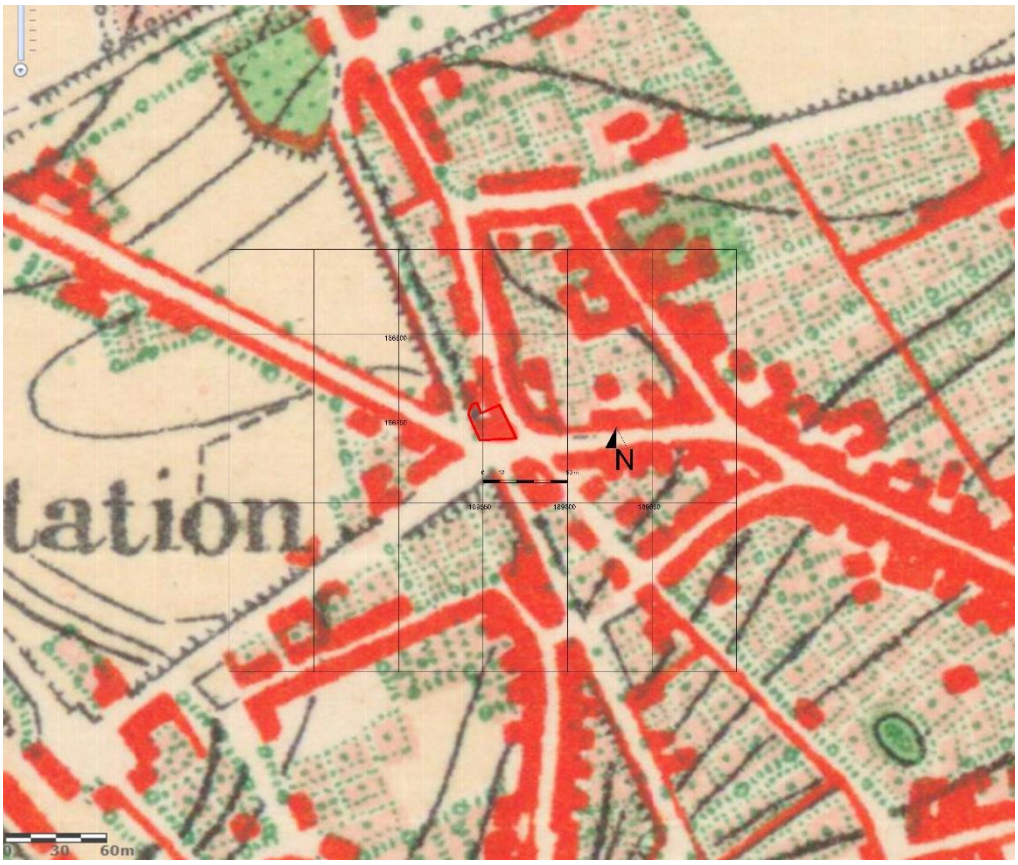

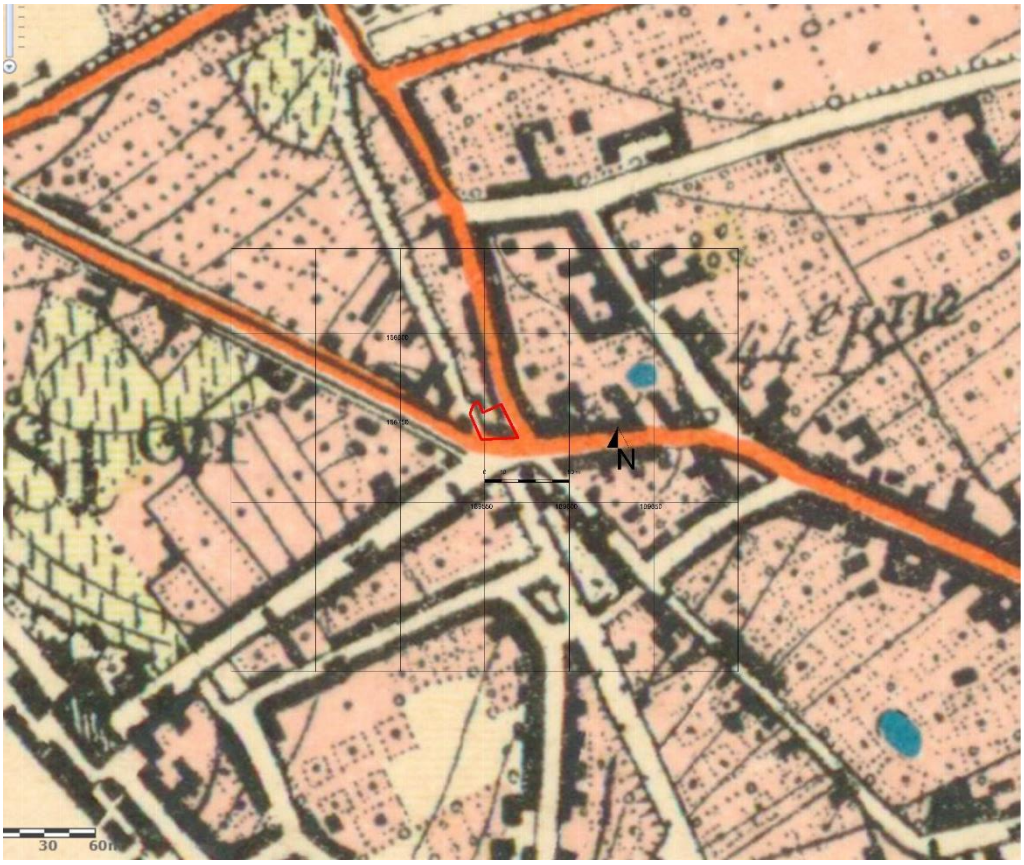

Afbeeldingen 39-40: uittreksel uit de topografische kaarten uit 1873, boven, en uit 1904, www.cartesius.be

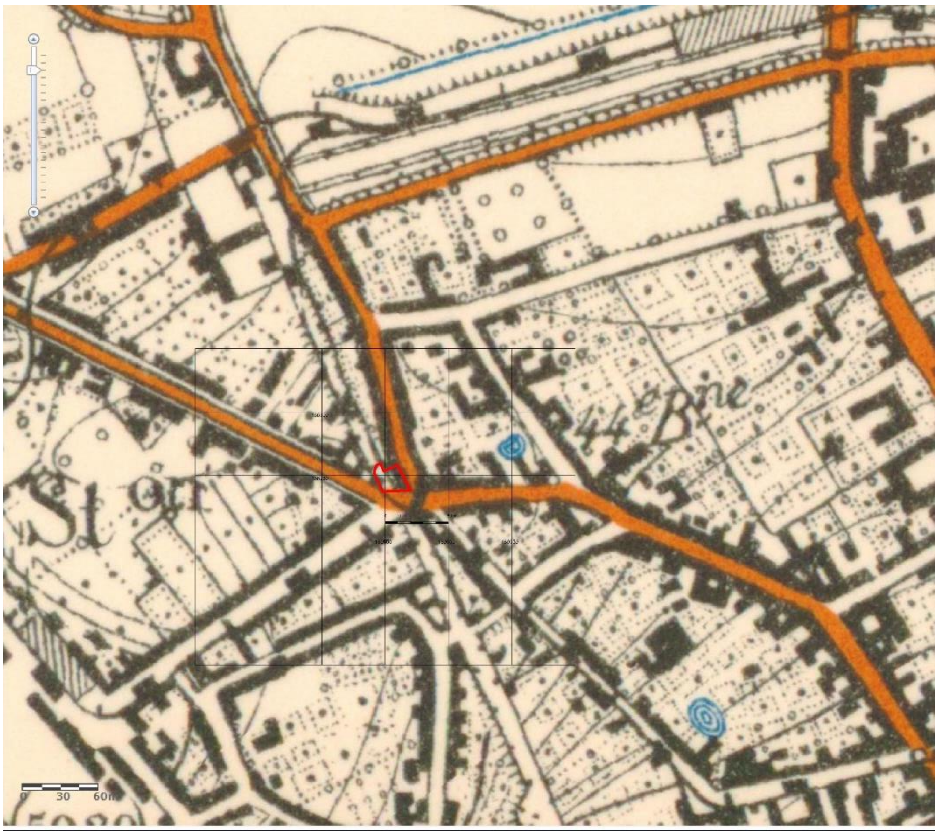

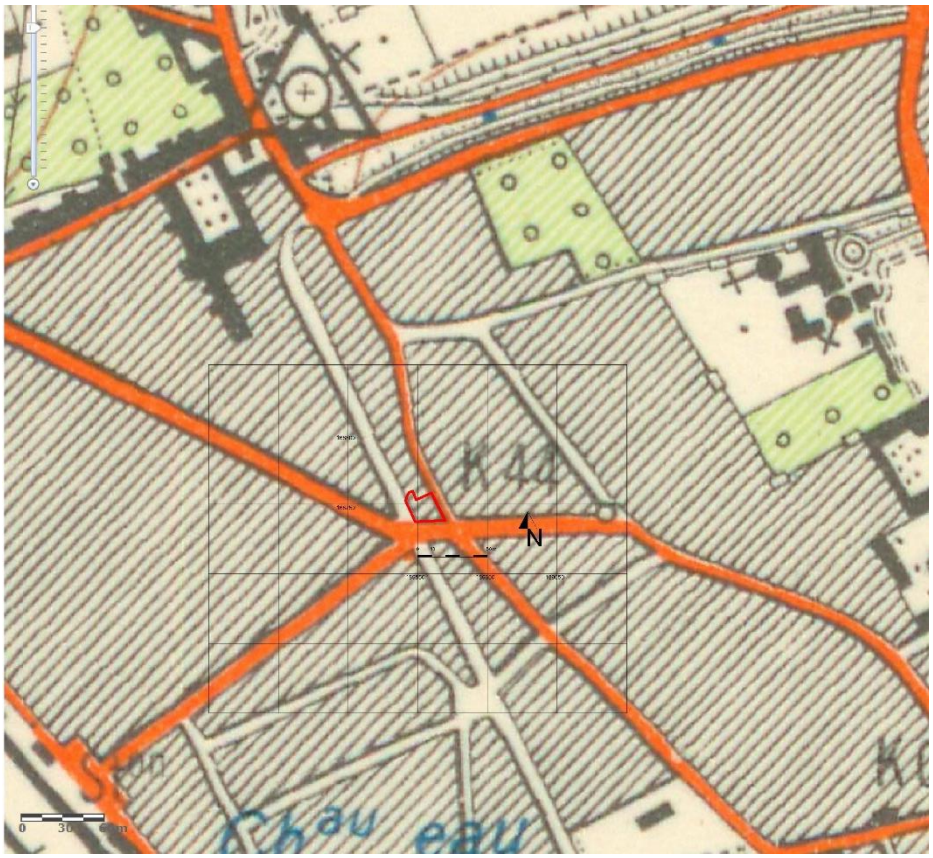

Afbeeldingen 41-42: uittreksel uit de topografische kaarten uit 1939, boven, en uit 1969, www.cartesius.be

Uit de beschikbare luchtfoto's vanaf 1971 t/m 2016 kunnen we afleiden dat er geen andere veranderingen zijn geweest, behalve het slopen van het gebouw in het perceel G120d/2, zichtbaar vanaf de luchtfoto uit 2013.

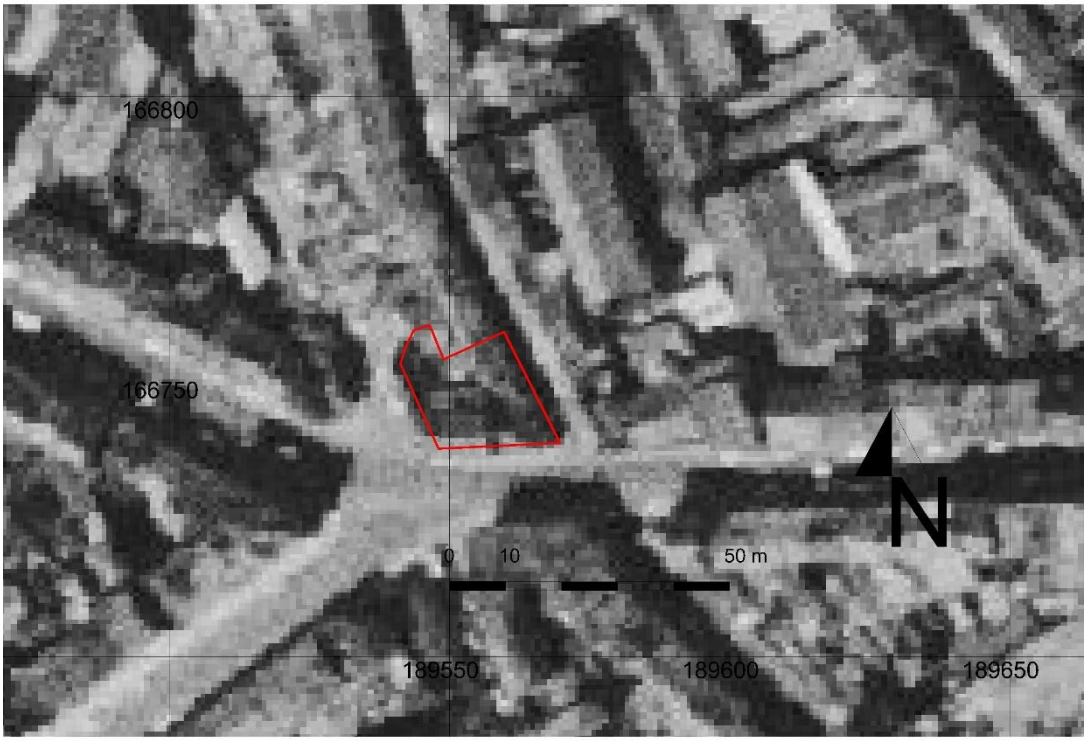

Afbeeldingen 43-44: het projectgebied op de luchtfoto's uit 1971 (boven) en uit 1979-1990. www.geopunt.be

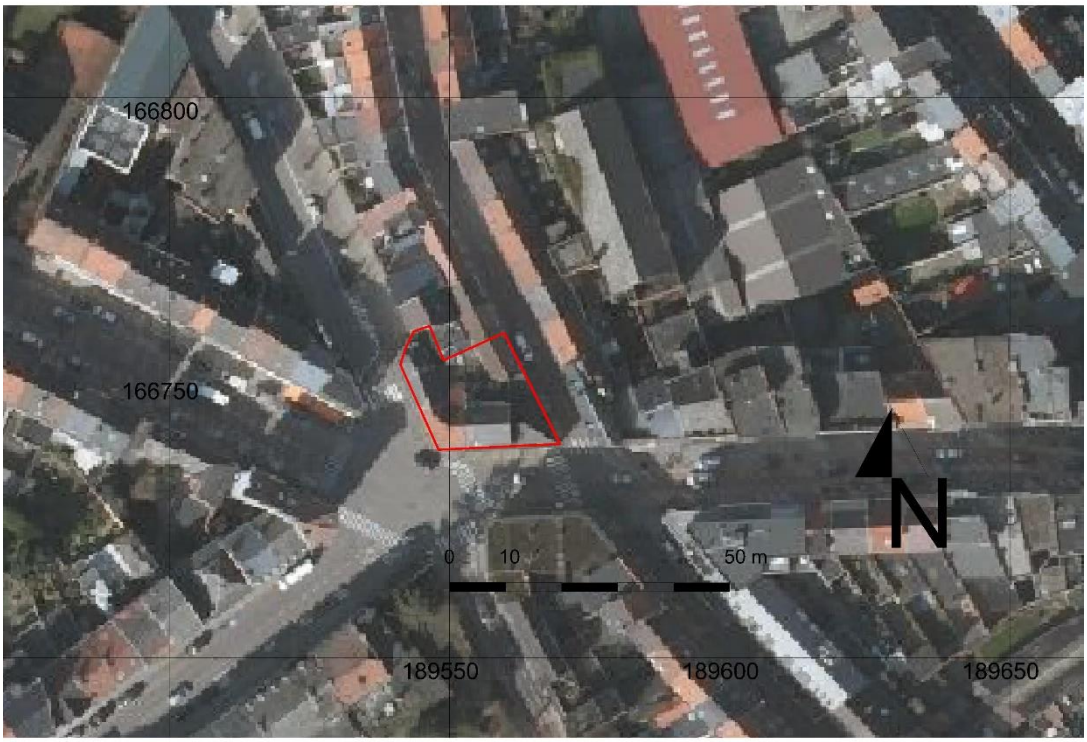

Afbeelding 45: het projectgebied op de luchtfoto' uit 2012, www.geopunt.be

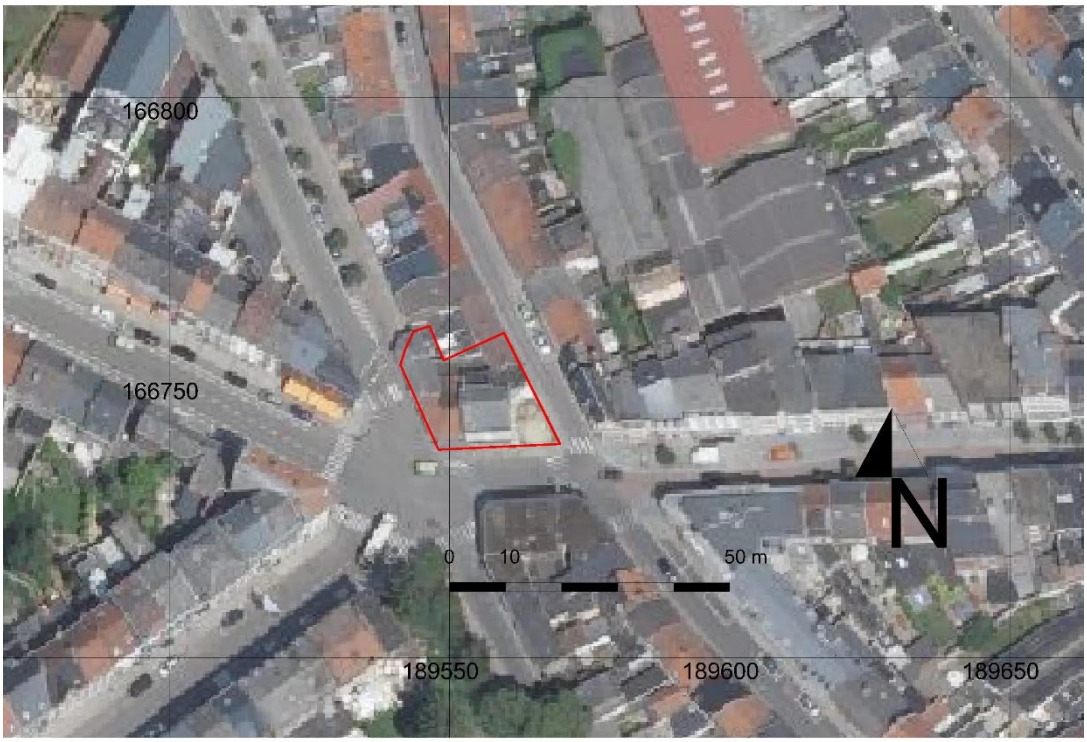

Afbeelding 46: het projectgebied op de luchtfoto' uit 2013, www.geopunt.be

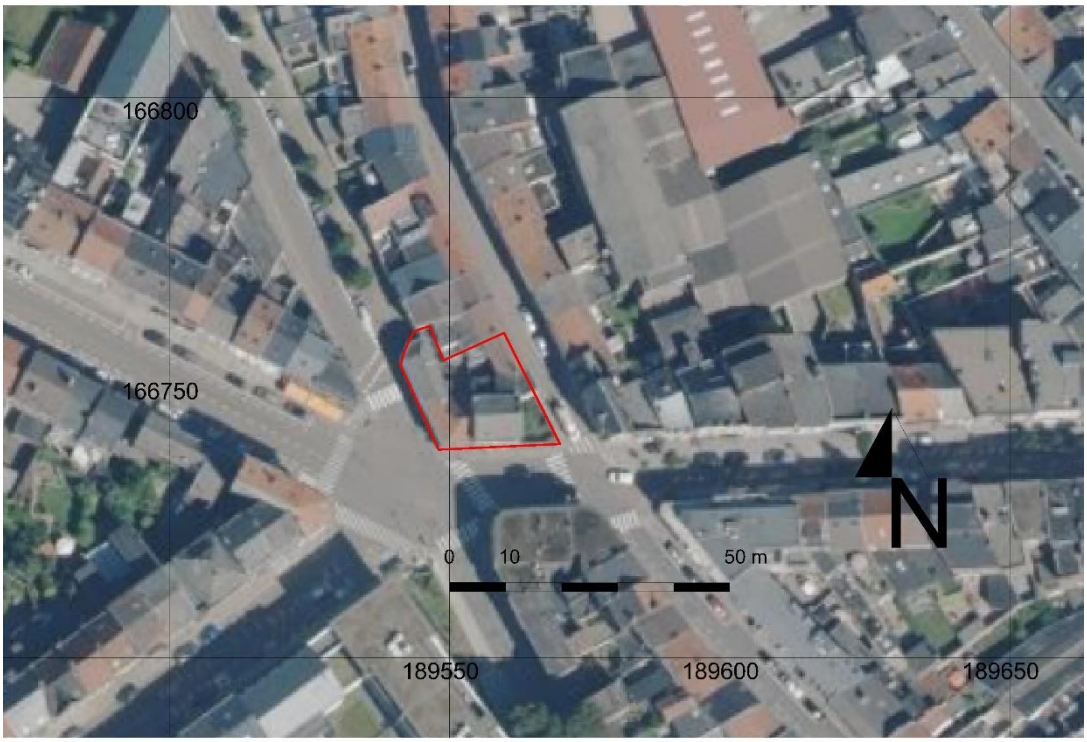

Afbeelding 47: het projectgebied op de luchtfoto' uit 2016, www.geopunt.be

Bestaande toestand

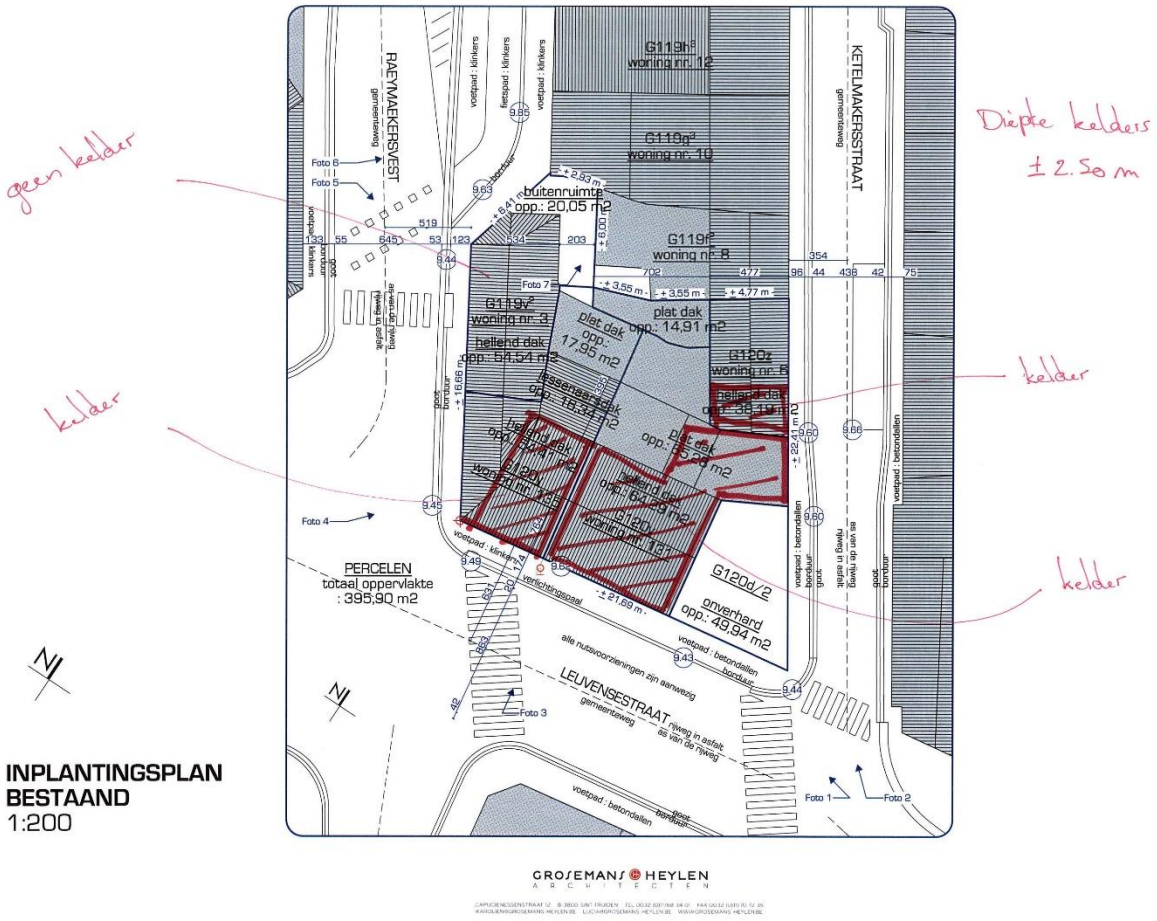

Afbeelding 48: bestaande toestand, in rood de kelders, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

In de bestaande gebouwen zijn er soms kelders, in de percelen 120y, 120v – alleen langs de Leuvensestraat – en in het perceel 120v langs de Ketelmakersstraat. Deze zijn door de Grosemans-Heylen architecten opgemeten en gekarteerd (diepte ± 2.50m).

Afbeelding 49: kelder van de woning in de Leuvensestraat 131, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

Afbeelding 50: kelder van de woning in de Ketelmakersstraat, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

5.3 Archeologisch kader

Het projectgebied situeert zich in de historische stadskern van Tienen, tussen de eerste[9] en de derde[10] laatmiddeleeuwse stadsomwalling. Het onderzoeksgebied valt deels samen met de 18de -eeuwse stadsomwalling[11], onmiddellijk binnen de Leuvense poort[12].

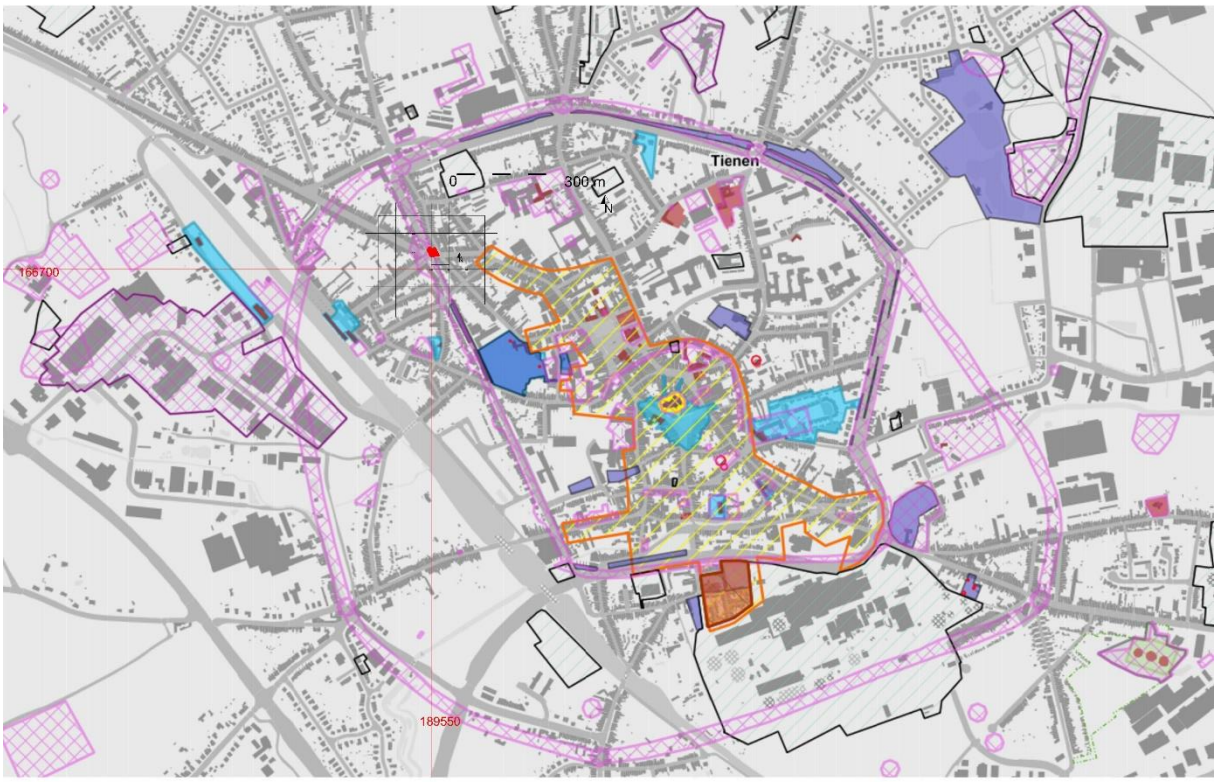

Afbeelding 51: het projectgebied, in rood, op de CAI locaties kaart, www.geo,onroerenderfgoed.be

Het ontstaan van de vicus Tienen is te situeren in de Romeinse periode. In Tienen ontwikkelde zich toen een nederzetting met centrumfuncties voor de omgeving op religieus, economisch en/of administratief vlak. Kenmerkend voor een agglomeratie met een centrale organisatie is de aanwezigheid van publieke bouwwerken. Deze vicus bevindt zich ten westen/noordwesten van het huidige stadscentrum en ligt deels binnen de afbakening van deze archeologische zone (Mertens 1972).

Sporen ouder dan de Romeinse periode zijn aangetroffen op de Wijngaardberg, net buiten de archeologische zone gelegen: nederzettingssporen en een "enclos" uit de ijzertijd en grachten uit het laatneolithicum (Martens e.a. 2004, 83; Martens e.a. 2000, 33).

[9] CAI 152468, http://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/152468
[10] CAI 152469, http://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/1524689
[11] CAI 152603, http://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/152603
[12] CAI 207836, http://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/207836

Langs de rand van de oude Gallo-Romeinse vicus werd in de vroege middeleeuwen een kapel opgericht ter ere van Martinus. Mogelijk verwijst Martinus hier niet naar Martinus van Tours, één van de oudste heiligen van het christendom en vooral populair bij de kerstening van onze gewesten in de 7de en 8ste eeuw, maar wel naar de zevende bisschop van Tongeren (later werd hier wel Martinus van Tours vereerd). De Sint-Martinuskerk in Avendoren was alleszins de oudste parochiekerk van Tienen. Deze oude kern ligt nog net binnen de afbakening van de archeologische zone, nl. ten noordwesten van het huidige stadscentrum. De wijk zal echter in de loop van de middeleeuwen aan belang inboeten (Kempeneers, 1984, 37).

De bewoningskern die zal uitgroeien tot het latere centrum van de stad situeerde zich meer oostelijk, rond de beter verdedigbare Sint-Germanusheuvel (huidige Veemarkt). Sommige auteurs situeren de oorsprong van de eerste Sint-Germanuskerk in de 9de eeuw. Volgens een 12de-eeuwse transcriptie van een charter van 20 april 872 bevestigde Karel de Kale de Parijse abdij van Saint-Germain des Prés in het bezit van de villa 'Thuinas'. In het originele charter ontbreekt deze vermelding en in het 12de-eeuwse cartularium werd voornoemde passage geschrapt. De gegevens, om de Tiense nederzetting zo vroeg aan Saint-Germain-des-Prés te linken, zijn dus niet betrouwbaar.

Hoewel er nog veel onzekerheden bestaan rond de exacte oorsprong van de Sint-Germanuskerk, mogen we stellen dat er zich rond dit kerkje een nederzetting vormde (www.tienen.be). Bij archeologisch onderzoek naar deze kerk werden resten aangetroffen die teruggaan tot de tweede helft van de 12de eeuw.

Een tweede vroege vermelding van het bestaan van een vroege nederzetting vinden we terug in de levensbeschrijving van de Heilige Amalberga, daterend uit de 12de eeuw. Volgens dit relaas stak de heilige tijdens haar vlucht voor Karel Martel de Gete over op een plaats die men Tienas noemde. Dit vond plaats in de 8ste eeuw (www.tienen.be).

In de 10de eeuw maakte Tienen deel uit van het graafschap Bruningerode. Notger, prinsbisschop van Luik, was bezitter van dit graafschap. Deze eigendom wordt bevestigd in een akte door Keizer Otto III. Daardoor vormde Tienen een obstakel dat de weg van Vlaanderen en Brabant naar het Rijnland blokkeerde en werd zo in 1013 de inzet van een oorlog tussen Luik en Leuven (cf. Slag bij Hoegaarden). De graaf van Leuven won en zo werd Tienen een van de speerpunten van het graafschap Leuven. Tienen werd dan ook versterkt met een omheining en vijf stadspoorten. Met de werken voor deze eerste omheining werd al omstreeks 1014 aangevat. De Mene werd vergraven en zorgde voor het water van de stadsgracht. De ligging werd gereconstrueerd door P. Kempeneers (Kempeneers 1999, 3-8). Hoewel deze omheining als eerste omheining van Tienen beschouwd wordt, was daarvoor ook de Sint-Germanusheuvel al versterkt geweest (Kempeneers 1999, 4).

In de 13de eeuw was Tienen al lang uit zijn voegen gebarsten. Omstreeks 1250 was Tienen de hoofdplaats van een uitgestrekte meierij geworden, en zo de belangrijkste onder de kleine steden van Brabant, na Brussel, Leuven, Antwerpen en 's-Hertogenbosch (Kempeneers 1999, 9). De hertogen van Brabant bezaten er het 's Hertogenhuis dat in de jaren '70 van de 14de eeuw door Johanna van Brabant werd overgedragen aan de Onze-Lieve-Vrouwebroeders om er hun klooster in te richten (Doperé 2011, 4). De economisch sterke groei van de stad hing ook samen met de commercieel gunstige ligging op de belangrijke oost-west handelsroute en er ontwikkelde zich een bloeiend gilden- en ambachtswezen in de stad (www.tienen.be).

Men had dan ook tot de bouw van een nieuwe stadsomwalling beslist. Al in 1194 werd volgens Gramaye begonnen met aanleg van deze omwalling (Vrancken 2011, 9). Ter hoogte van de Oude Vestenstraat werd een muur gebouwd en in het zuiden werd de Borggracht gegraven (ca. 1230). Op de splitsing tussen de Gete en de Borggracht werd een sluisgebouw gebouwd dat men de Nieuwe Ark of Roos noemde (1233) (www.tienen.be). Bij graafwerken werd de versterking langs de Borggracht blootgelegd over een lengte van 910 meter en kon ze bestudeerd worden. De muur was voorzien van steunberen en zeven halfronde torens die alle werden teruggevonden (Kempeneers 1999, 10). Voor het verloop van deze omwalling verwijzen we naar Kempeneers (Kempeneers 1999, 9-14; Kempeneers 1984, 54-59).

Een derde omwalling (of grote omheining) probeerde ca. 1360 alle stadswijken te omvatten. Deze nieuwe verdedigingsgordel beperkte zich tot het opwerpen van aarden wallen en enkele nieuwe torens en poorten (www.tienen.be). Honderd jaar later waren de werken nog steeds niet helemaal voltooid. In 1781 gaf Jozef II de opdracht om de stadsomwalling volledig af te breken (Kempeneers 1999, 14-18). Deze grote omwalling gaf onvoldoende bescherming omdat ze te groot was uitgezet. Dit was gebleken in 1507 toen de stad zwaar te lijden had onder de opstand van Gelderland. Kort daarna gaf Karel V toestemming om een kleinere omwalling te bouwen en de grote omwalling gedeeltelijk af te breken. De grote omwalling bleef echter nog lange tijd onaangeroerd. Deze derde omwalling vormt de grens van de archeologische zone. De omwalling kende volgend verloop: in het noorden langs de huidige vesten, meer in het zuiden parallel met de Getestraat, ten zuiden van de Suikerfabriek en via de Keistraat en Torenstraat opnieuw naar het noorden via de verdwenen Dekensvest in de boomgaarden van Reynaerts en de Sliksteenvest. Dit verloop is op verschillende historische kaarten (Poppkaart, Vandermaelenkaart, Ferrariskaart, gereduceerd kadasterkaart) nog duidelijk zichtbaar.

Voor de vierde, kleinere, omwalling werd gebruik gemaakt van delen van de oudere omheining. De Borggracht werd opnieuw de zuidelijke stadsgrens. De bestaande muur van de tweede omheining begrensde de stad in het noorden. In het oosten bracht men in 1537-1538 een nieuwe verbinding tot stand tussen de Oude Poort en het Sliksteen. In een tweede fase werd in het westelijke stadsdeel een muur opgetrokken tussen de (Oude) Leuvensepoort en de Roos. Dit gebeurde in 1596 (www.tienen.be).

In de 14de eeuw kende Tienen zijn economisch hoogtepunt en verwierf de Tiense lakennijverheid internationale bekendheid. Op het einde van de 15de eeuw verloor deze lakennijverheid echter zijn internationale betekenis. Een tijdelijke opflakkering kwam er aan het begin van de 16de eeuw toen Tienen de Gete bevaarbaar mocht maken.

Naast de machtige weversgilde floreerden in Tienen ook de gilden van o.a. de brouwers, vleeshouwers, volders, maalders, … (nl.wikipedia.org/wiki/Geschiedenis_van_Tienen).

Ook het pottenbakkersambacht is geattesteerd in Tienen. Bij opgravingen aan de Veldbornstraat in 1963 werden drie pottenbakkersovens en grote hoeveelheden aardewerkscherven aangetroffen die kunnen gedateerd worden in de 14de-15de eeuw (Borremans 1963, 406-407).

De turbulente gebeurtenissen in de 16de-17de eeuw (Tachtigjarige Oorlog) hadden ook hun weerslag op Tienen. Pogingen van verschillende partijen om de stad in te nemen gingen met plunderingen en brandstichting gepaard. Het absolute dieptepunt voor Tienen is de gewelddadige inval van Frans-Hollandse troepen in 1635, waarbij een groot deel van de middeleeuwse stad afbrandde. Ook een deel van de middeleeuwse archieven gingen, samen met het toenmalige stadhuis op de Veemarkt, in vlammen op (informatie verkregen van L. Vrancken).

Op het einde van de 17de eeuw was Tienen slechts een schim van de welvarende middeleeuwse stad. Op economisch (en politiek) vlak won het brouwersambacht steeds meer invloed ten koste van de lakenindustrie.

In de loop van de 19de eeuw begon het bevolkingsaantal van Tienen opnieuw te groeien. De industriële ontwikkeling van Tienen was zeer nauw verbonden met de bloei en de evolutie van de landbouw in het vruchtbare Hageland en Haspengouw.

Als gevolg van deze spectaculaire bevolkingstoename brak de stad langzaam uit zijn middeleeuwse cocon. De stadsvesten werden ontmanteld en er werden nieuwe invalswegen aangelegd. De stadswallen werden afgegraven en omgevormd tot wandelvesten. Ook de stadspoorten moesten er aan geloven. Dit betekent echter niet dat men resoluut van het principe van de ommuurde stad afstapte. Meestal bleef het onderste deel van de oude poorten nog enkele decennia bewaard. Dat in het huidige Tienen geen (bovengrondse) sporen bewaard bleven van de oude stadsomheining heeft waarschijnlijk te maken met de recyclage van het materiaal van de poorten en muren. Het plaatselijk gewonnen kwartsiet, dat voor de constructie van de verdedigingswerken gebruikt werd, leent zich immers prima voor het verharden van wegen (www.tienen.be).

Verschillende religieuze orden waren gevestigd in of aan de rand van de middeleeuwse stad. De franciscanen (aan de Minderbroedersstraat) zouden voor het eerst in 1261 vermeld worden in Tienen. Hun vestiging viel min of meer samen met de komst van de alexianen (cellebroeders, 1266, aan de Kapucijnenstraat, later Veldbornstraat) en de bogaarden (aan de Bogaardenstraat). Op dat ogenblik

leefden er al begijnen en wittevrouwen (1251, aan de Gete in Aandoren) in de stad. Ongeveer 100 jaar later, in 1372, kregen de karmelieten, de Onze-Lieve-Vrouwebroeders, toestemming om zich te vestigen in Tienen. Zij mochten het 's Hertogenhuis bewonen. De dominicanen komen pas in 1843 naar de stad. Het Groot begijnhof van Tienen, vermoedelijk gesticht rond 1240, was gelegen net te zuiden van de Borggracht, aan de rand van de stad. Het bogaardenklooster, was gelegen in het zuiden van de stad, aan de huidige Beggaardenstraat. In 1635 gingen de gebouwen in vlammen op, maar al snel startte men de wederopbouw en er werd ook aan bezitsuitbreiding gedaan, zodat de goederen van het klooster zich in de loop van de 17de eeuw uitstrekten tot aan de achterzijde van de woningen van het huidige Torsinplein (www.tienen.be).

De stad kende ook belangrijke liefdadigheidsinstellingen: de tafel van de H. Geest (1250), het Sint-Janshospitaal (1200) en de leprozerij van Danebroeck (1200). (http://nl.wikipedia.org/wiki/Geschiedenis_van_Tienen).

Latere kloosterstichtingen in Tienen zijn die van de annunciaten en de augustijnen. De annunciaten kregen in 1627 van het Sint-Germanuskapittel de toestemming om een klooster in te richten. De Sint-Jakobskapel, sinds 1319 vermeld, werd hen ter beschikking gesteld (dibe/relict/214959).

Het augustijnenklooster werd gesticht in 1615 op initiatief van enkele Tiense notabelen. De oude Sint-Barbarakapel op de hoek van de Dr. J. Geensstraat en de Danebroekstraat werd de kloosterkapel en door schenkingen en aankopen kregen zij een groot aaneengesloten blok tussen de Broekstraat, de Dr. J. Geensstraat, de Danebroekstraat en de Grote Markt in bezit (ile/park/223).

Het religieuze leven komt eveneens tot uiting in de aanwezigheid van verschillende kerken in Tienen. Naast de Sint-Germanuskerk en de Begijnhofkerk (cf. supra) is er ook de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poelkerk, gelegen aan de Grote Markt. Met de bouw van de kerk werd gestart aan het einde van de 13de eeuw (Kempeneers 1984, 102-108). De poel waar de naam van de kerk naar verwijst is de Haspoel die gedempt werd in 1724 (Kempeneers 2013, 99).

Wat betreft materiële overblijfselen uit het verleden kan gewezen worden op de aanwezigheid van een 13de-eeuwse kelder die vermoedelijk deel uitmaakte van het huis van de Hertogen van Brabant (opvolgers van de graven van Leuven). Deze kelder bevindt zich onder een van de gebouwen van het Immaculata Instituut (VIA Tienen) (tussen de Onze-Lieve-Vrouwbroedersstraat en de Ooievaarstraat (Doperé 2011, 1-6).

De archeologische aandacht voor Tienen heeft zich echter vooral toegespitst op het Romeinse verleden. Uitgebreide opgravingen vonden o.a. op het Grijpenveld plaats, grotendeels buiten de historische stadskern gelegen, plaats. Tijdens deze opgravingen werd een uitgestrekt Romeins grafveld aangetroffen, maar ook een ambachtelijke zone (pottenbakkerij, bronsateliers, glasatelier) van de vicus, en een Romeinse cultusplaats. Ook oudere periodes zijn vertegenwoordigd. We vinden hier

eveneens sporen terug die verband houden met de middeleeuwse stad: twee baksteenovens daterende uit de 13de-15de eeuw (Martens 2003, 23).

Ook langs de Zijdelingsestraat werden sporen (badgebouw, horreum, …) van de vicus opgegraven. De 14de-eeuwse stadsomwalling werd hier in het opgravingsterrein vastgesteld (Vanderhoeven, 2002 133-160).

De Borggracht kon archeologisch bestudeerd worden (cf. supra). Ook aan het Hof van Kabbeek (later Kabbeekklooster) werd archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze gelegenheid deed zich voor bij de bouw van enkele nieuwe vleugels van het klooster. De vermelding in cabeke (uit ouder katbeke) vinden we al terug in 1321. Het hof behoorde toe aan de rentmeester van de hertog van Brabant. In 1414 werd het hof geschonken aan drie kloosterzusters. Een jaar later werd het klooster officieel opgericht.

Tijdens het onderzoek kwam een V-vormige gracht met bijhorend standspoor aan het licht, dat deel uitmaakte van de verdwenen Kabbeek. Ook sporen van de verschillende fasen van het klooster werden op het terrein waargenomen (Lodewijckx 1986, 25-26; Lodewijckx 1983b, 61-95).

Recenter (2011) vond er archeologisch onderzoek plaats in het Groot Begijnhof van de stad. Bij dit onderzoek werden laatmiddeleeuwse en postmiddeleeuwse bewoningssporen aangetroffen, waaronder een begijnhofhuisje. De resultaten leveren een beeld op van de geleidelijke ontwikkeling van de ruimte in de volle middeleeuwen met aanvankelijk wellicht eerder verspreide bewoning en veel lege zone waar wellicht aan leemontginning werd gedaan (Vander Ginst 2014, 165-170). Ook bij archeologisch vooronderzoek in 2014 aan de Hennemarkt en in de Peperstraat werden bewoningssporen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd aangetroffen. (Vander Ginst e.a. 2015; Smeets 2015)

Hoewel het archeologisch onderzoek in de historische stadskern vrij beperkt is (uitgezonderd van het onderzoek in de vicus), kan er op basis van de historische gegevens gesteld worden dat in Tienen een rijk bodemarchief opgebouwd werd in de loop der geschiedenis. Zo kan ook nog verwezen worden naar de "honderden weggegooide potten die gevonden werden bij de bouw van de appartementen in de Meendijk rond 1958" (informatie verkregen van P. Kempeneers)[13].

Tot op heden zijn in het projectgebied geen archeologische vindplaatsen gekend.

[13] Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Historische stadskern van Tienen [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140041 (geraadpleegd op 4 juli 2017).

0
300 m
N
166700
189550
Leuvensestraat
Kliniekstraat
Leuvensebaan
Vierde Landenstraat
Diestestraat
Sint-Martinusstraat
Zilverlingestraat
Tramstraat
Oude Leuvensestraat
Oude Vestenstraat
Dr. J. Goetsstraat
Klooksteenweg
Glanstraat
Walstraat
Kerkhofstraat
Kerkhofpad
Kerkhofweg
Kerkhofplein
Kerkhofstraat
Kerkhofstraat
Kerkhofstraat

- CAI 3627 indicator van de Sint-Martinuskerk, in de Avendorenstraat achter de huizen 59 tot 91. De kapel dateert van rond 700 en ze werd afgebroken in 1816

- CAI 3616 vondstconcentratie van aardewerk uit de Romeinse Tijd

- CAI 20870 restant van een muur in kalksteen. Rond en op deze muur werden enkele lagen aangetroffen die ermee in verband staan. De muur is onderdeel van een gebouw uit de Romeinse Tijd

- CAI 143 meer vondsten:

    - laatneolithische weg

    - een nederzetting van ca. 3,25 ha met een meervoudige omgrachting uit de vroege ijzertijd en grachten uit de late ijzertijd

    - vierkante grachtstructuur en een huisplattegrond uit de Claudische Tijd; vondsten van ambachtelijke activiteiten (glasproductie, bronsateliers, ijzerwinning en weefactiviteiten) en een Mithraeum (Eerste tempel binnen Benelux gewijd aan deze godheid) uit de Midden-Romeinse Tijd

    - een uitbreidingsgebied van de *vicus* langs 2 veldwegen die leidden van het centrum van de *vicus* naar het zuiden, parallel met de oudere vierkante grachtstructuur. In de greppel langs 1 van deze wegen zijn de resten van een waterleiding aangetroffen, in de Midden-Romeinse Tijd gedateerd

    - 2 baksteenovens, gelegen langs de Molengatweg, waren gevuld met productieafval en bakstenen afkomstig van 1 permanente muurconstructie die zich tussen de stookkuil en de laadruimte van de oven bevond. Bakstenen geproduceerd voor de bouw van de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poel kerk?

- CAI 183 meer vondsten:

    - Rechthoekige kelder, waterput, kuilen, greppels ronde de periode van Claudius (41-54 n. Chr.) en misschien ook van erna, vroeg- Flavisch (69-81 n. Chr.)

    - Gebouw plattegronden pottenbakkersoven, afvalkuilen uit de Midden-Romeinse Tijd

    - derde of grote omheining rond het middeleeuwse Tienen. Combinatie van gracht en wal: schuin wegduikend opvullingspakket uit de Late Middeleeuwen

- CAI 150851 Mogelijke nabijheid van een glasatelier en kuilen, waarvan sommige met duidelijk rituele/speciale bijzettingen (aardewerk servies en hondenskeletten) opgegraven, uit de Romeinse Tijd

- CAI 3615 meer vondsten:

- In de noordwestelijke rand van de Romeinse *vicus* gedeelte van de weg Tienen-Elewijt: 2 wegverhardingen. De eerste bestaat uit een onregelmatig uitgestrooide, dunne laag kiezel en heeft een breedte van 4 tot 6 m. De tweede (bovenste en jongere wegdek) is veel dikker ca. 15 tot 20 cm en met ander materiaal opgebouwd; vóór de Flavische periode: verharding van wegen gebeurde meestal in de Claudische Tijd

- *Horreum* of graanmagazijn (houten constructie van 3,6 m breed en minstens 55 m lang) uit de Flavische Tijd. Afgebroken midden 2de eeuw om plaats te maken voor nieuwe gebouwen

- Badgebouw uit de Flavische Tijd. Nog voor het midden van de 2de eeuw werd het gebouw systematisch afgebroken en waarschijnlijk elders in de *vicus* heropgericht.

- portiek met daarachter gedeelten van één of 2 houten constructies en 2 in steenbouw. Gebouwen zijn afgebrand in de 2de helft van de 2de eeuw. Bronsgieterij: grote aantallen smeltkroezen en bronsslakken. Een batterij van kleine oventjes (20-tal); artisanale beenverwerking, met de systematische extractie van secundaire producten (merg, mergolie, beendervet en beenderlijm) uit de Midden-Romeinse Tijd

- rand van de middeleeuwse stadsgracht, gedateerd uit de Late Middeleeuwen. Binnen deze gracht ligt een kleinere gracht met een spits uitlopend profiel

- CAI 185 meer vondsten:

- Gebouw plattegronden en weg uit de Midden-Romeinse Tijd. Resten van bestrating: verhard met keien, grint en *tegulae*. Afgezet met grote zandsteenblokken die op 1,5 m van elkaar waren ingeplant. Onderdeel van de heirbaan Tongeren-Tienen?

- een belangrijk grafveld, gelegen binnen het puin van een Romeins gebouw. Grotendeels verwoest: bijgaven, sieraden, vaatwerk, benodigdheden, beenderen uit de Merovingische periode

- CAI 237 rest van gebouwen, deels in steen opgetrokken, deels in vakwerk, en met grote dakpannen afgedekt; de vloeren bestonden uit typisch Romeinse roze mortel. De vondsten worden in de Midden-Romeinse Tijd gedateerd.

Bovendien liggen in de omgeving van het projectgebied vastgestelde bouwkundige erfgoed – relicten, monumenten, UNESCO werelderfgoed bufferzones (oranje kleur), stads/ dorpsgezichten (lichtblauwe kleur) en historische tuinen /parken (paarse kleur).

6. Beschrijving van het potentieel op kennisvermeerdering

6.1 Aard van de potentiële kennis: archeologische verwachting

Het heeft er alle schijn van dat het bodemarchief matig geroerd is in het verleden.

De inplanting van de gebouwen in de Leuvensestraat is herkenbaar vanaf de 20ste eeuw en door de opdrachtgever en de architecten Grosemans-Heylen kennen we de diepte van de kelders (er zijn er drie) van 2,5 m onder het maaiveld. Deze lokalen liggen onder de woningen in de Leuvensestraat nummers 131 en 135 en onder de woning in de Ketelmakersstraat 8 (hoek met de Leuvensestraat).

Hoewel het projectgebied dus binnen de historische stadskern valt, ligt het toch eerder aan de periferie ervan. Op de Deventer kaart is de zone leeg en op de andere kaarten valt de zone onmiddellijk binnen de grens van de 18de-eeuwse stadsomwalling; op de CAI kaart is het projectgebied zodanig gekarteerd dat het deels samenvalt met de 18de -eeuwse stadsomwalling.

Over heel het projectgebied kan waardevol archeologisch erfgoed aanwezig zijn. Uit de mutatieschetsen kunnen we afleiden dat er vele verdelingen van een groot onbebouwd gebied (tot het begin van de 19de eeuw) zijn geweest, maar het is mogelijk dat de huidige inplanting, met de kelders, van rond de helft van de 20ste eeuw dateert. We lezen echter niet voldoende details af van andere bronnen om in te schatten welke de precieze impact was van de 19de-eeuwse bebouwing binnen het projectgebied.

Het projectgebied ligt in een historisch centrum, en ook als er geen sporen van de stadsversterkingen worden gevonden, kunnen andere archeologische sporen een kenniswinst opleveren via de stratigrafische complexiteit die samenhangt met de ontwikkeling en geschiedenis van de stadskern van Tienen. De kans op het aantreffen van een waardevolle archeologische site kan in elk geval niet uitgesloten worden.

6.2 Te beantwoorden onderzoeksvragen om het aanwezige potentieel te exploiteren

- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
- *Nee, in het projectgebied zijn er geen archeologische vondsten bekend. Wel blijkt uit de historische kaarten dat het onderzoeksgebied deels of geheel te situeren is op of aan de 18de -eeuwse stadsomwalling van Tienen.*
- Zijn er indicaties dat er bodemverstoringen geweest zijn die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?

Er zijn indicaties van vernietiging of verstoring van het bodemarchief door de kelders beneden de woningen in Leuvensestraat 131-135 en in de Ketelmakersstraat 8. Blijft een matige hogere kans van een eventueel bodemarchief in de noordelijke kant van het projectgebied, waar geen kelder ligt.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?

  Er zijn geen landschappelijke factoren die invloed kunnen gehad hebben op de gaafheid van het bodemarchief.
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- *De geplande werken zullen totaal vernietigend zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief. Het niveau van de funderingen en van de parkeerkelder voor constructies ligt op ca. 3,5 m onder het huidige niveau.*
- - Indien er voldoende aanwijzingen zijn om te stellen dat het terrein weinig of niet verstoord is, welke maatregelen dienen te worden genomen om het terrein verder landschappelijk en archeologisch te waarderen?

  Op basis van het bureauonderzoek kan gesteld dat er hoogstwaarschijnlijk sporen van de stadmuren kunnen aangetroffen worden. Omdat het tracé van de stadwallen in het projectgebied ligt, kan een archeologische site in elk geval niet worden uitgesloten, vooral in een historische stadskern waar mogelijk complexe contexten en meerlagige stratigrafieën aanwezig zijn. Via het Programma van Maatregelen wordt voorgesteld het terrein te onderwerpen aan een archeologische prospectie met ingreep in de bodem, na het slopen van de bestaande bebouwingen, door middel van stratigrafische proefputten met bijzondere aandacht voor mogelijk complexe stadscontexten. Op basis van de resultaten van het stratigrafisch onderzoek worden de proefputten uitgebreid tot proefsleuven (afbeelding 53).

6.3 Waardering van het potentieel op kennisvermeerdering en motivering

Op basis van de gegevens uit dit bureauonderzoek blijkt dat het terrein weleens waardevolle gegevens zou kunnen opleveren voor kennisvermeerdering van de ontwikkeling van de stad Tienen. De locatie van het projectgebied, binnen de lijn van de stadsmuren waarvan het tracé gelijk loopt met de Astridvest en de Reymaekersvest, kan tot meer kennis van de historische kern leiden, door eventuele sporen van de stadwallen en hun omgeving, doorheen de late middeleeuwen en Nieuwe Tijd. De locatie van het projectgebied, binnen de lijn van de stadsmuren en poorten, kan meer kennis bijbrengen over de historische ontwikkeling van de stadskern, bijvoorbeeld de kennis van gebouwen,

de activiteiten in de gebouwen etc. Ook in het geval dat het bodemarchief geen sporen van de stadwallen bevat, blijft de kans bestaan dat het terrein archeologische vondsten (complexe stedelijke contexten en meerlagige stratigrafie) oplevert. Het projectgebied ligt niet in de directe omgeving van de vondsten uit de Romeinse tijd, maar gezien het belang van de vondsten in Tienen, kan ook de kans van sporadische sporen vanaf deze periode niet uitgesloten worden.

7. Exploitatie van het potentieel op kennisvermeerdering

7.1 Beschrijving van de aanpak

De beschikbare methodes binnen een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, veldkartering, landschappelijk booronderzoek en geofysisch onderzoek zullen weinig of geen resultaten opleveren.

Geofysisch onderzoek spoort weliswaar anomalieën in de bodem op maar aangezien er geen structuren in harde materialen, baksteen, natuursteen, verwacht worden zal dit eerder moeilijk interpreteerbare sporen opleveren die enkel geïnterpreteerd of gedetermineerd kunnen worden door een ondersteunende ingreep in de bodem. Bovendien is deze methode duur en zullen de resultaten niet opwegen tegen de kosten.

Veldkartering is gelet op de bestaande bebouwing van het terrein onmogelijk.

Landschappelijk bodemonderzoek is om dezelfde reden als veldkartering onmogelijk.

Verkennend/waarderend archeologisch booronderzoek is eveneens onmogelijk

Proefsleuven/ Proefputten: we adviseren om het terrein verder te onderzoeken door middel van drie stratigrafische proefputten van 2,25 m² groot (1,5 x 1,5 m) en te graven tot minstens 30 cm in de ongeroerde C-horizont (afbeelding 53).

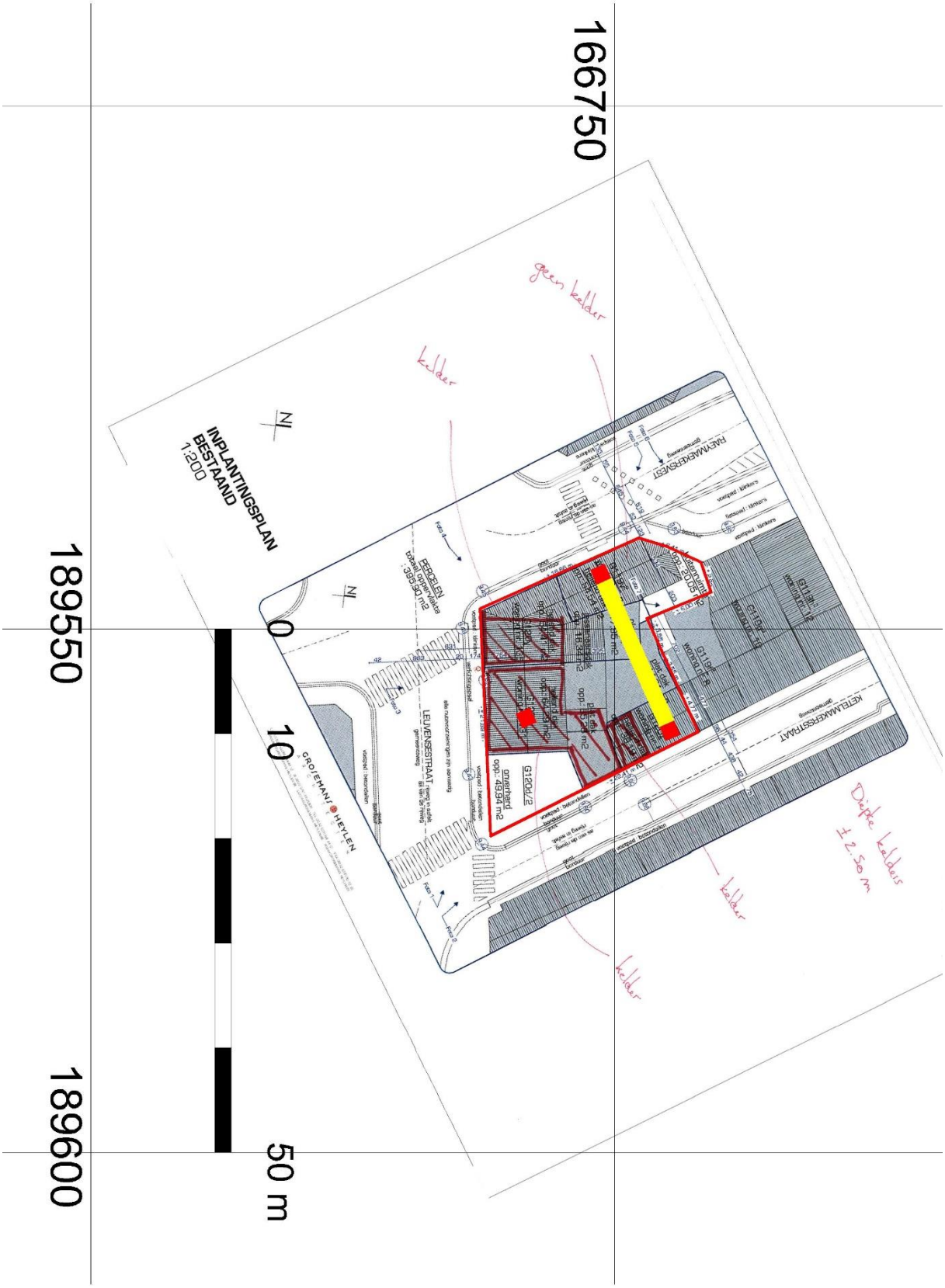

Afbeelding 53: voorstel van de drie putten en de eventuele sleuf, aangezien de tekening van de kelders, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

We opteren voor het aanleggen van proefputten gespreid over het terrein na afbraak van de bestaande gebouwen, om een duidelijk beeld van de stratigrafische complexiteit van het terrein te krijgen.

Het voorstel is de eerste put aan het leggen binnen de contouren van de afgebroken bebouwing, naast de huidige kelders onder de bestaande gebouwen in de Leuvensestraat 131 om een eventuele verstoring van het terrein, door de kelders, te kennen.

De twee andere putten worden aangelegd in de noordelijke kant van het projectgebied, gezien de afwezigheid van kelders.
Indien uit de stratigrafie van de drie profielkolommen blijkt dat het terrein weinig of niet recent verstoord is en potentieel bevat op archeologische kennisvermeerdering, dan worden de profielputten 2 en 3 verbonden door middel van een proefsleuf van 2 m breedte en aan te leggen op het eerste, meest recente, archeologische vlak zoals aangetroffen in de profielkolommen van de proefputten. Op die manier ligt de (eventuele) sleuf dwarsrichting op het waarschijnlijke tracé van de muren en hun directe omgeving (afbeelding 52 CAI-locaties kaart).

Indien uit de profielputten blijkt dat het terrein waardevolle archeologische kennis kan opleveren betreffende de ontwikkeling van de stad Tienen, of andere archeologische erfgoedwaarden, dan kunnen ter hoogte van het eerst aangetroffen archeologische vlak beide profielputten met elkaar verbonden worden als proefsleuf ter verdere archeologische evaluatie en waardering van het terrein.

Randvoorwaarden

Voor de proefputten gemaakt kunnen worden, dienen uiteraard de bestaande gebouwen gesloopt. Dit mag tot op maaiveldniveau. Vanaf het moment dat vloeren uitgebroken worden dient dit te gebeuren onder begeleiding en toezicht van een archeoloog om te voorkomen dat waardevolle sporen verloren gaan. Het resultaat van de stratigrafische proefputten bepaalt de verder te volgen strategie in het archeologisch traject.

8. Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied, oude te slopen gebouwen om een nieuwe appartementsbouw te bouwen, ligt in de vastgestelde historische stadkern van Tienen, tussen de eerste en de derde laatmiddeleeuwse stadsomwalling. Het onderzoeksgebied valt deels samen met de 18de -eeuwse stadsomwalling, onmiddellijk binnen de Leuvense poort. Op historische kaarten kunnen we duidelijk begrijpen dat tot in de 18de eeuw het oppervlak van het projectgebied totaal onbebouwd was. Door de historische kaarten en door de mutatieschetsen is het mogelijk de stadsomwalling vanaf de 19de eeuw te volgen; de bestaande gebouwen dateren – waarschijnlijk – van rond de helft van de 20ste eeuw.
Uit de bureauonderzoek zijn er indicaties die kunnen wijzen op vernietiging of verstoring van het bodemarchief door de gebouwen, zeker in de zone van de kelders. De geplande werken voorzien een woongeheel te bouwen verdeeld over 4 verdiepingen, plus een parkeerkelder die de volledige percelen zal omvatten.

De aanzet van de kelder zal op ca -3,50 m onder het huidige maaiveld liggen en de inplanting van de lift zal ca. -1,80 dieper liggen. In het niveau van de parkeerkelder zullen er ook rioleringslijnen liggen, dus de geplande werken zullen totaal vernietigend zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief.

De locatie van het projectgebied, binnen de lijn van de stadsmuren en poorten, kan meer kennis bijbrengen over de historische ontwikkeling van de stadskern, bijvoorbeeld de kennis van gebouwen, de activiteiten in de gebouwen etc. Ook in het geval dat het bodemarchief geen sporen van de stadwallen bevat, blijft de kans bestaan dat het terrein archeologische vondsten (complexe stedelijke contexten en meerlagige stratigrafie) oplevert. Het projectgebied ligt niet in de directe omgeving van de vondsten uit de Romeinse tijd maar gezien het belang van de vondsten in Tienen, kan ook de kans van sporadische sporen vanaf deze periode niet uitgesloten worden.
Het wordt aanbevolen drie stratigrafische proefputten aan te leggen om de stratigrafische complexiteit van het terrein en de archeologische waarde ervan te kunnen inschatten en te waarderen.

9. Samenvatting voor een breed publiek

Het projectgebied, oude te slopen gebouwen om een nieuwe appartementsbouw te bouwen, ligt in de vastgestelde historische stadkern van Tienen, tussen de eerste en de derde laatmiddeleeuwse stadsomwalling. Het onderzoeksgebied valt deels samen met de 18de -eeuwse stadsomwalling, onmiddellijk binnen de Leuvense poort. Op historische kaarten kunnen we duidelijk begrijpen dat tot in de 18de eeuw het oppervlak van het projectgebied totaal onbebouwd was. Door de historische

kaarten en door de mutatieschetsen is het mogelijk de stadsomwalling vanaf de 19de eeuw te volgen; de bestaande gebouwen dateren – waarschijnlijk – van rond de helft van de 20ste eeuw.
Uit de bureauonderzoek zijn er indicaties die kunnen wijzen op vernietiging of verstoring van het bodemarchief door de gebouwen, zeker in de zone van de kelders. De geplande werken zullen totaal vernietigend zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief. Het niveau van de funderingen en van de parkeerkelder voor constructies ligt op ca. 3,5 m onder het huidige niveau.
De locatie van het projectgebied, binnen de lijn van de stadsmuren en poorten, kan meer kennis bijbrengen over de historische ontwikkeling van de stadskern, bijvoorbeeld de kennis van gebouwen, de activiteiten in de gebouwen etc. Ook in het geval dat het bodemarchief geen sporen van de stadwallen bevat, is de kans dat er sporen van oude gebouwen of activiteiten bewaard worden niet uitgesloten.

10. Bibliografie

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Geraadpleegd via:
https://www.onroerenderfgoed.be/actueel/nieuws/onderzoeksrapport-archeologisch-vooronderzoek-proefsleuven-strategie/

Geraadpleegde websites:

www.dov.vlaanderen.be

www.cartesius.be

www.geo.onroerenderfgoed.be

www.geopunt.be

www.inventaris.onroerenderfgoed.be/

www.loket.onroerenderfgoed.be

11. Lijst met afbeeldingen

Afbeelding 1: Bounding box, het bouwgebied in rood, www.geopunt.be

Afbeelding 2: de kadastrale kaart, in rood het projectgebied, www.cadgis.be

Afbeelding 3: het projectgebied op de topografische kaart, het projectgebied in rood www.dov.vlaanderen.be

Afbeelding 4: het projectgebied op de luchtfoto uit 2016, het projectgebied in rood, www.geopunt.be

Afbeelding 5: het nieuwe inplantingsplan, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten. Iin rood gekarteerd zijn de te slopen stukjes.

Afbeelding 6: de inplanting van de kelder, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 7: snede AA, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 8: snede BB, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 9: het gelijkvloers, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 10: verdieping +1, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 11 verdieping +2, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 12: verdieping +3, Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 13: Digitaal hoogtemodel, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 14: hoogteprofiel W-O, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 15: Bodemkaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 16: Hydrografische kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 17: Bodembedekkingskaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 18: Tertiair geologische kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 19: Quartaire geologische kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeeldingen 20 en 21 uitleg van de Quartaire geologische types 2 en 3a, www.geopunt.be

Afbeelding 22: Uittreksel uit de kaart van Jacob van Deventer, de rode pijl duidt de zone van het projectgebied aan, www.cartesius.be

Afbeelding 23: Villaret kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 24: Ferraris kaart, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 25: Atlas der buurtwegen, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 26: Vandermaelen kaarten, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 27: Popp kaarten, in rood het projectgebied, www.geopunt.be

Afbeelding 28: uittreksel uit de mutatieschets uit 1835, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 29: uittreksel uit de mutatieschets uit 1843, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 30: uittreksel uit de mutatieschets uit 1844, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 31: uittreksel uit de mutatieschets uit 1863, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 32: uittreksel uit de mutatieschets uit 1894, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 33: uittreksel uit de mutatieschets uit 1902, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 34: uittreksel uit de mutatieschets uit 1931, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 35: uittreksel uit de mutatieschets uit 1949, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 36: uittreksel uit de mutatieschets uit 1989, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 37: uittreksel uit de mutatieschets uit 2004, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeelding 38: uittreksel uit de mutatieschets uit 2012, kadaster Vlaams-Brabant

Afbeeldingen 39-40: uittreksel uit de topografische kaarten uit 1873, boven, en uit 1904, www.cartesius.be

Afbeeldingen 41-42: uittreksel uit de topografische kaarten uit 1939, boven, en uit 1969, www.cartesius.be

Afbeeldingen 43-44: het projectgebied op de luchtfoto's uit 1971 (boven) en uit 1979-1990. www.geopunt.be

Afbeelding 45: het projectgebied op de luchtfoto' uit 2012, www.geopunt.be

Afbeelding 46: het projectgebied op de luchtfoto' uit 2013, www.geopunt.be

Afbeelding 47: het projectgebied op de luchtfoto' uit 2016, www.geopunt.be

Afbeelding 48: bestaande toestand, in rood de kelders, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

Afbeelding 49: kelder van de woning in de Leuvensestraat 131, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

Afbeelding 50: kelder van de woning in de Ketelmakersstraat, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

Afbeelding 51: het projectgebied, in rood, op de CAI locaties kaart, www.geo,onroerenderfgoed.be

Afbeelding 52: het projectgebied, in rood, op de CAI locaties kaart, detail, www.geo,onroerenderfgoed.be

Afbeelding 53: voorstel van de drie putten en de eventuele sleuf, aangezien de tekening van de kelders, zoals aangereikt door de Grosemans-Heylen architecten.

12. Lijst met bijlagen

Plan nr	Type plan	onderwerp	Analoog/digitaal	datum
1	PLAN	Bounding Box	DIGITAAL	2017
2	PLAN	Kadasterplan	DIGITAAL	2017
3	KAART	Topografische kaart	DIGITAAL	2009
4a	PLAN	Geplande werken	DIGITAAL	2017
4b	PLAN	Inplanting - kelder	DIGITAAL	2017
4c	PLAN	Inplanting - gelijkvloers	DIGITAAL	2017
4d	PLAN	Inplanting – verdieping +1	DIGITAAL	2017
4e	PLAN	Inplanting – verdieping +2	DIGITAAL	2017
4f	PLAN	Inplanting – verdieping +3	DIGITAAL	2017
5a	PLAN	Snede AA	DIGITAAL	2017
5b	PLAN	Snede BB	DIGITAAL	2017
6	KAART	Hillshade DHMVlaanderen I	DIGITAAL	2016
7	KAART	Digitaal Hoogtemodel en hoogte verloop	DIGITAAL	2016
8	KAART	Bodemkaart van België	DIGITAAL	2012
9	KAART	Hydrografische kaart	DIGITAAL	20..
10	KAART	Bodembedekkingsbestand	DIGITAAL	2012
11	KAART	Tertiair geologische kaart	DIGITAAL	20..
12	KAART	Quartaire geologische kaart	DIGITAAL	20..
13	KAART	Villaret kaarten	ANALOOG	1745-1748
14	KAART	Ferraris kaarten	ANALOOG	1771-1778
15	KAART	Atlas der Buurtwegen	ANALOOG	1841
16	KAART	Vandermaelen kaarten	ANALOOG	1846-1854
17	KAART	Popp kaarten	ANALOOG	1879
18	KAART	Topografische kaart uit 1873	ANALOOG	1873
19	KAART	Topografische kaart uit 1904	ANALOOG	1904
20	KAART	Topografische kaart uit 1939	ANALOOG	1939

21	KAART	Topografische kaart uit 1969	ANALOOG	1969
22	KAART	Kadaster – schets 1835	ANALOOG	2017
23	KAART	Kadaster – schets 1843	ANALOOG	2017
24	KAART	Kadaster – schets 1844	ANALOOG	2017
25	KAART	Kadaster – schets 1863	ANALOOG	2017
26	KAART	Kadaster – schets 1894	ANALOOG	2017
27	KAART	Kadaster – schets 1902	ANALOOG	2017
28	KAART	Kadaster – schets 1931	ANALOOG	2017
29	KAART	Kadaster – schets 1949	ANALOOG	2017
30	KAART	Kadaster – schets 1989	ANALOOG	2017
31	KAART	Kadaster – schets 2004	ANALOOG	2017
32	KAART	Kadaster – schets 2012	ANALOOG	2017
33	LUCHTFOTO	Opname 1971	ANALOOG	1971
34	LUCHTFOTO	Opname 1979-1990	ANALOOG	1979-1990
35	LUCHTFOTO	Opname 2012	ANALOOG	2012
36	LUCHTFOTO	Opname 2013	ANALOOG	2013
37	LUCHTFOTO	Opname 2016	ANALOOG	2016
38	PLAN	CAI-locaties kaart	DIGITAAL	2017
39	PLAN	CAI-locaties kaart detail	DIGITAAL	2017
40	PLAN	Voorstel van de proefputten	DIGITAAL	2017

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 1
plan: bouding box

Situering plangebied:

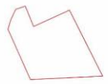

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

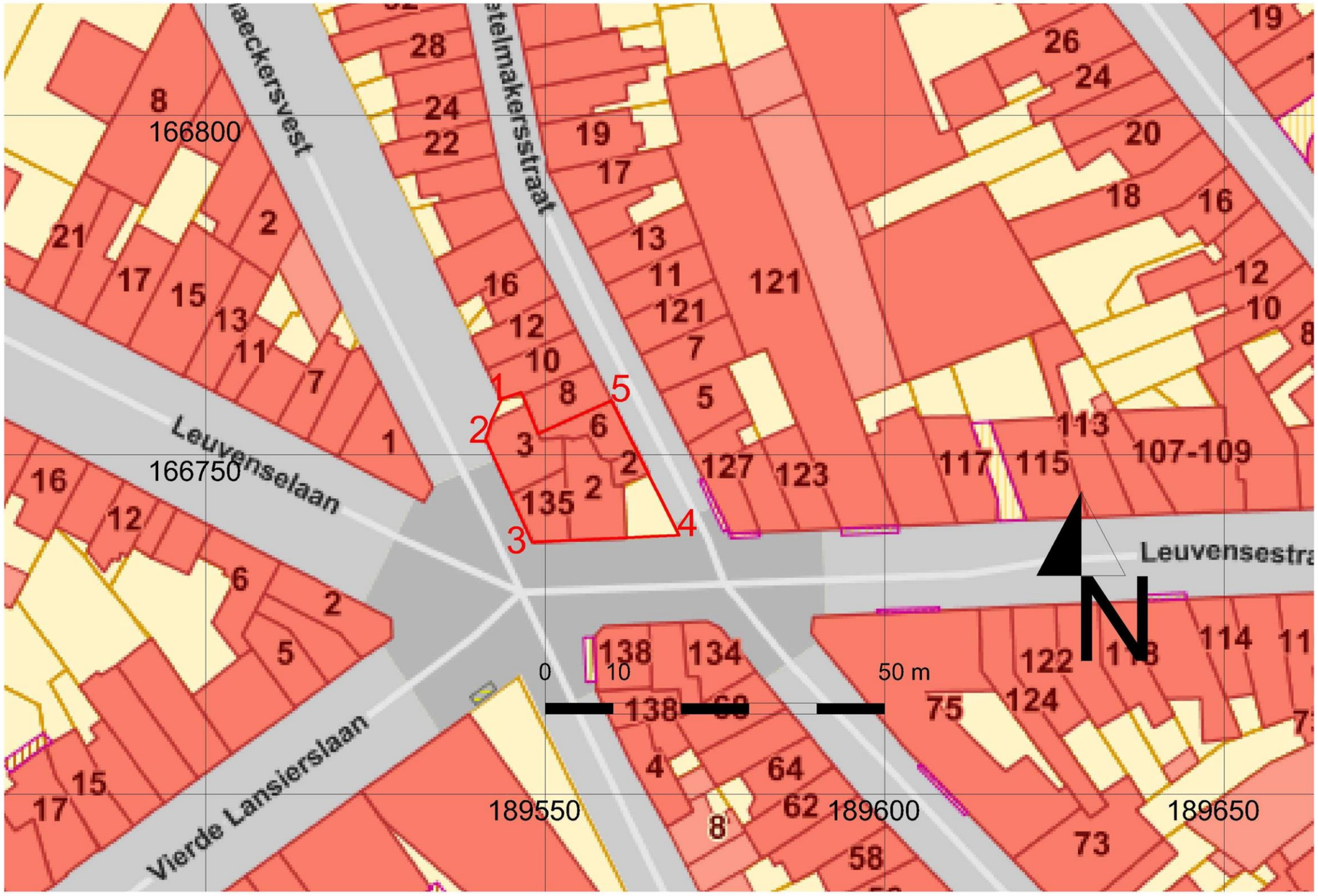

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.cadgis.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 2
plan: kadastrale kaart

Situering plangebied:

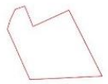

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

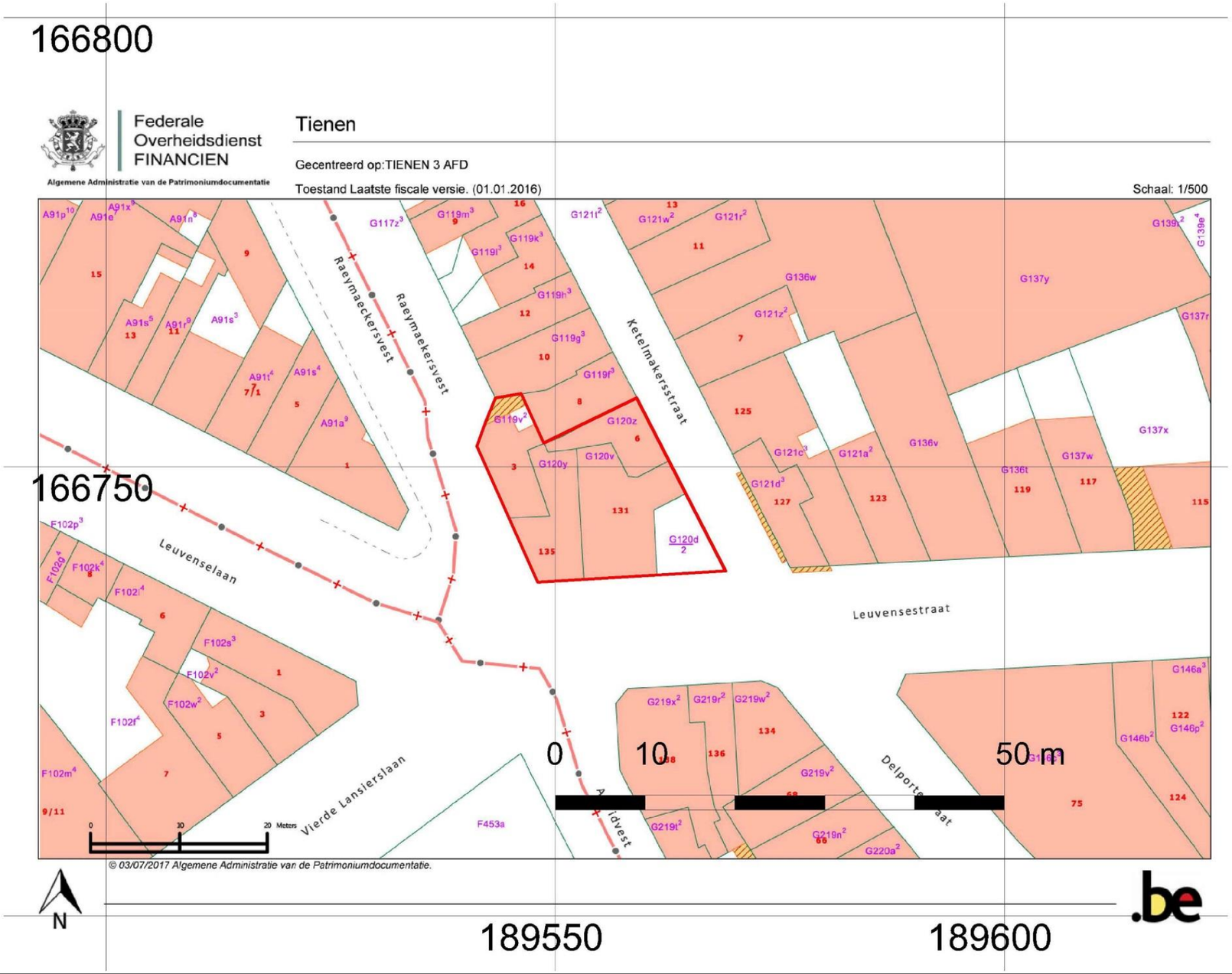

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.dov.vlaanderen.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 3
plan: topografische kaart

Situering plangebied:

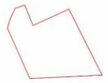

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

Vlaanderen
is ondergrond

Bron: http://www.dov.vlaanderen.be, GDI-Vlaanderen, © NGI

20/07/2017

De gegevens worden enkel meegedeeld ter informatie. De Vlaamse overheid kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de gevolgen van welk gebruik dan ook.

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 4a
plan: inplanting

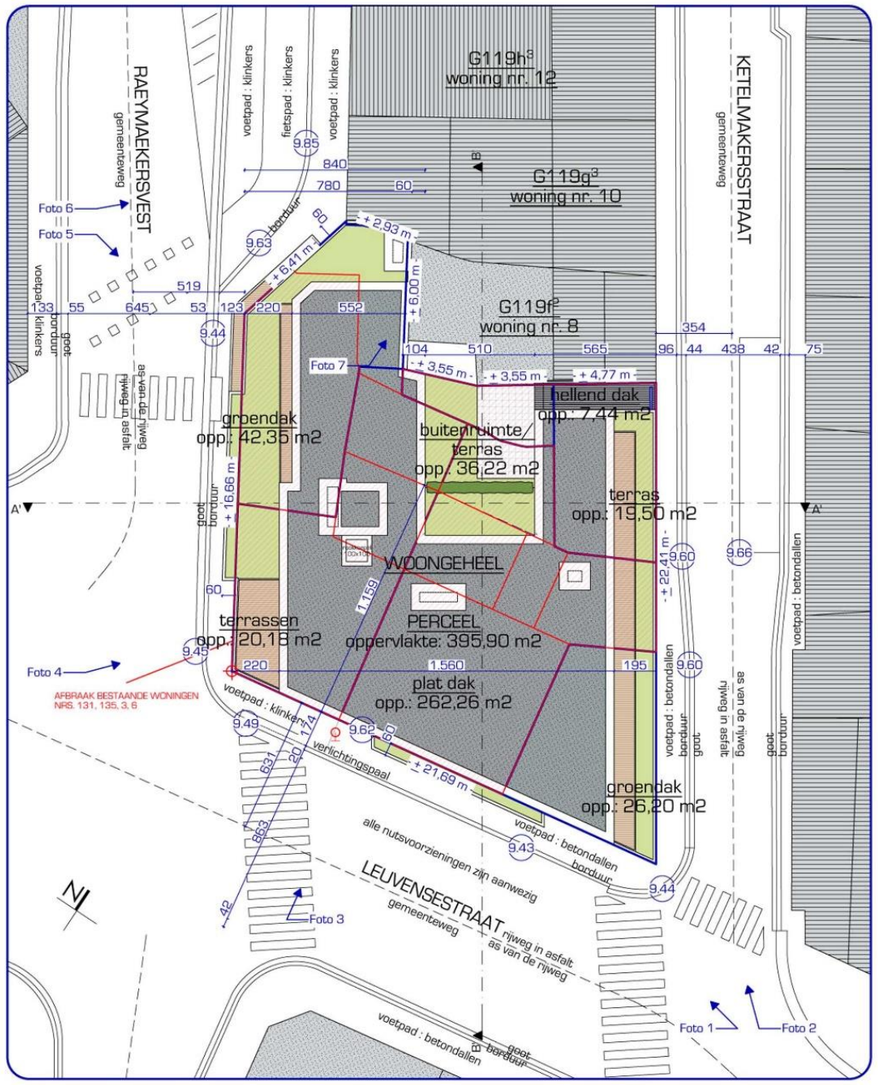

INPLANTINGSPLAN
NIEUW
1:200

GROSEMANS HEYLEN
ARCHITECTEN
CAPUCIENESSENSTRAAT 12 B-3800 SINT-TRUIDEN TEL 0032 (0)11/68 34 01 FAX 0032 (0)11/70 72 35
KAROLIEN@GROSEMANS-HEYLEN.BE LUCIA@GROSEMANS-HEYLEN.BE WWW.GROSEMANS-HEYLEN.BE

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 4b
plan: inplanting - kelder

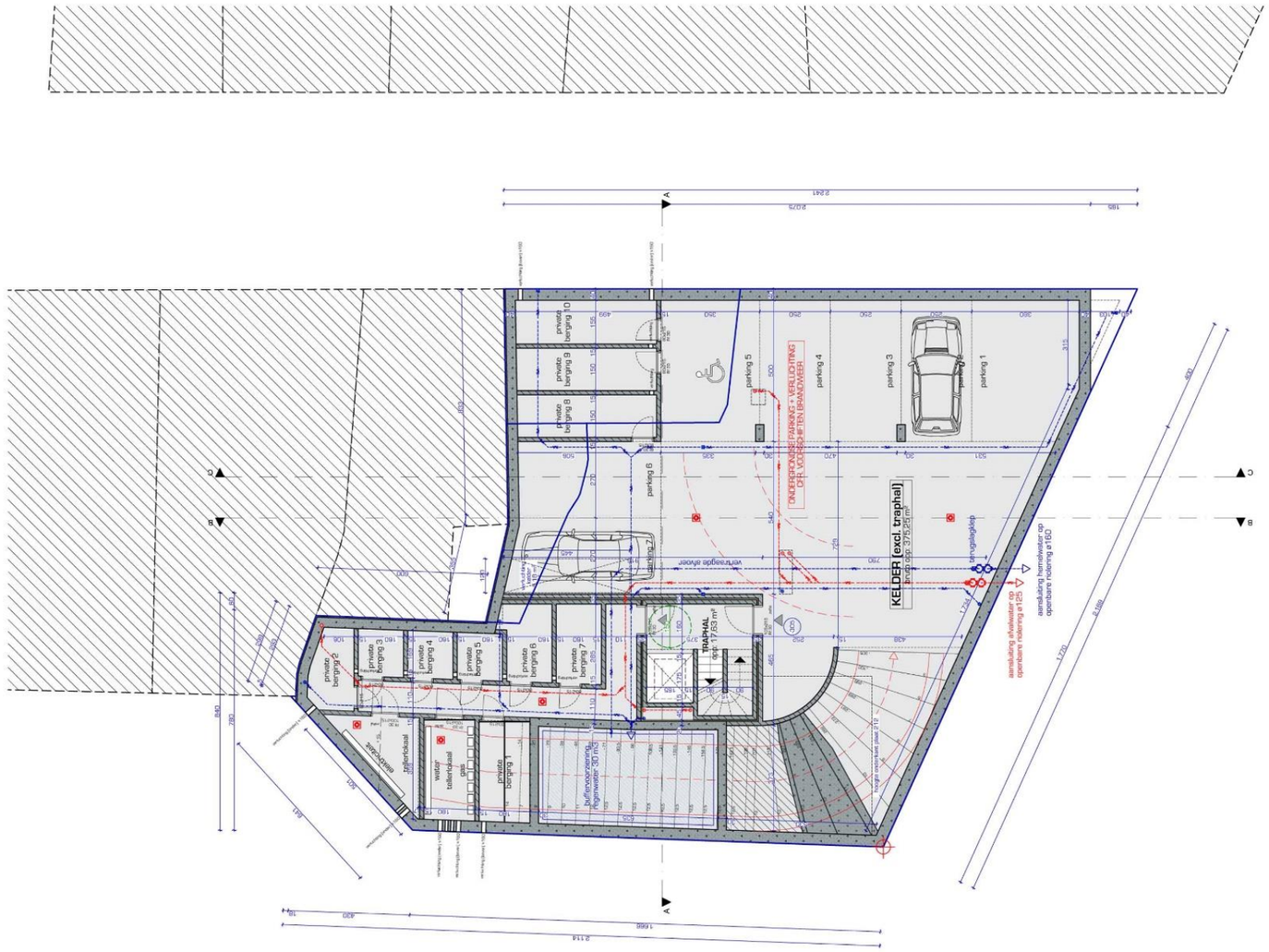

KELDER -1
1:100

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 4c
plan: inplanting - gelijkvloers

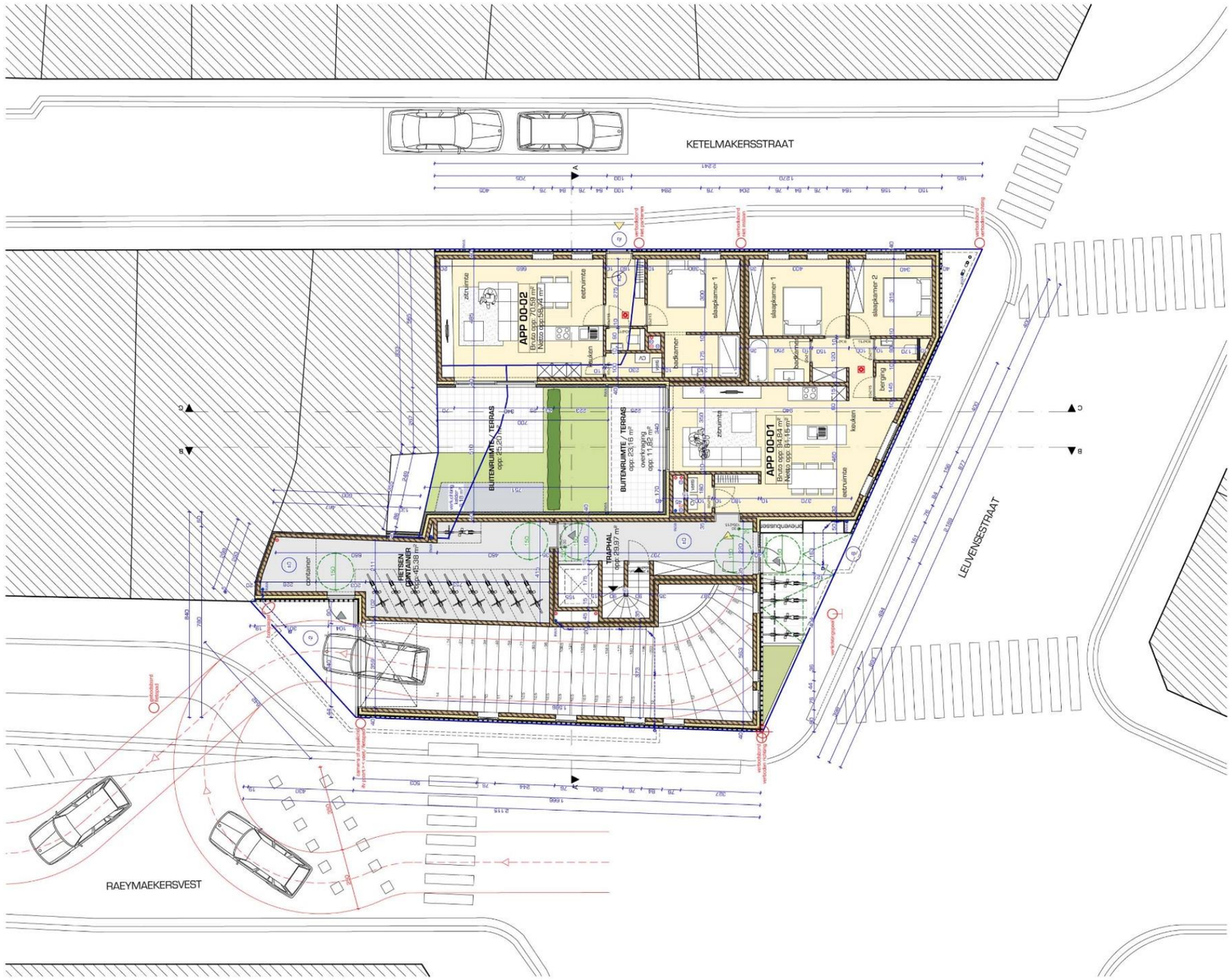

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 4d
plan: inplanting - verdieping +1

BRUTO-OPP.: 333,68 m²
NETTO-OPP.: 296,81 m²

GROSEMANS HEYLEN

VERDIEPING +1
1:100

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 4e
plan: inplanting - verdieping +2

BRUTO-OPP.: 333,68 m²
NETTO-OPP.: 296,81 m²

GROSEMANS HEYLEN

VERDIEPING +2
1:100

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 4f
plan: inplanting - verdieping +3

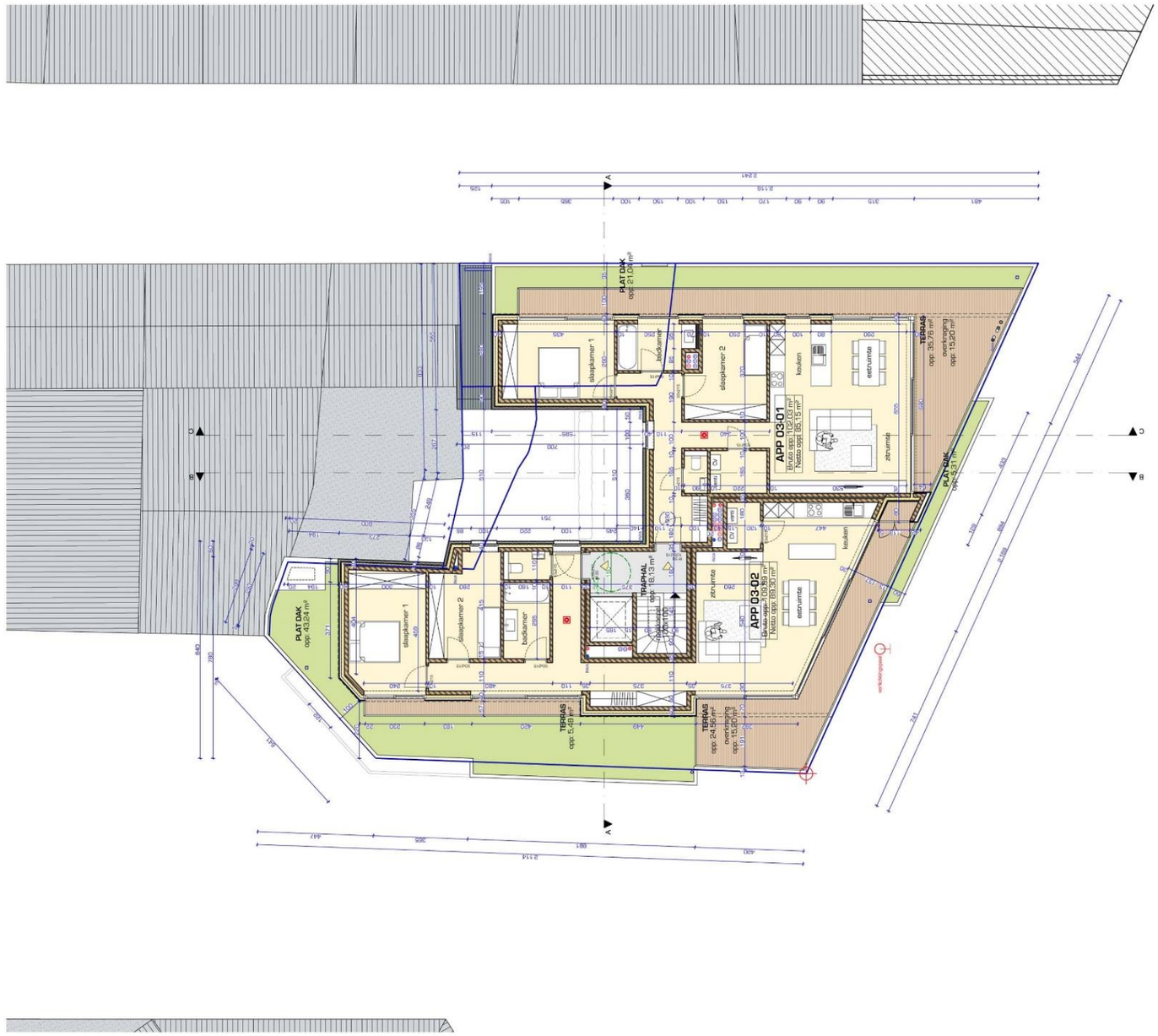

BRUTO-OPP.: 230.21 m²
NETTO-OPP.: 198.32 m²

GROSEMANS HEYLEN
architecten

VERDIEPING +3
1:100

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 5a
plan: inplanting - snede AA

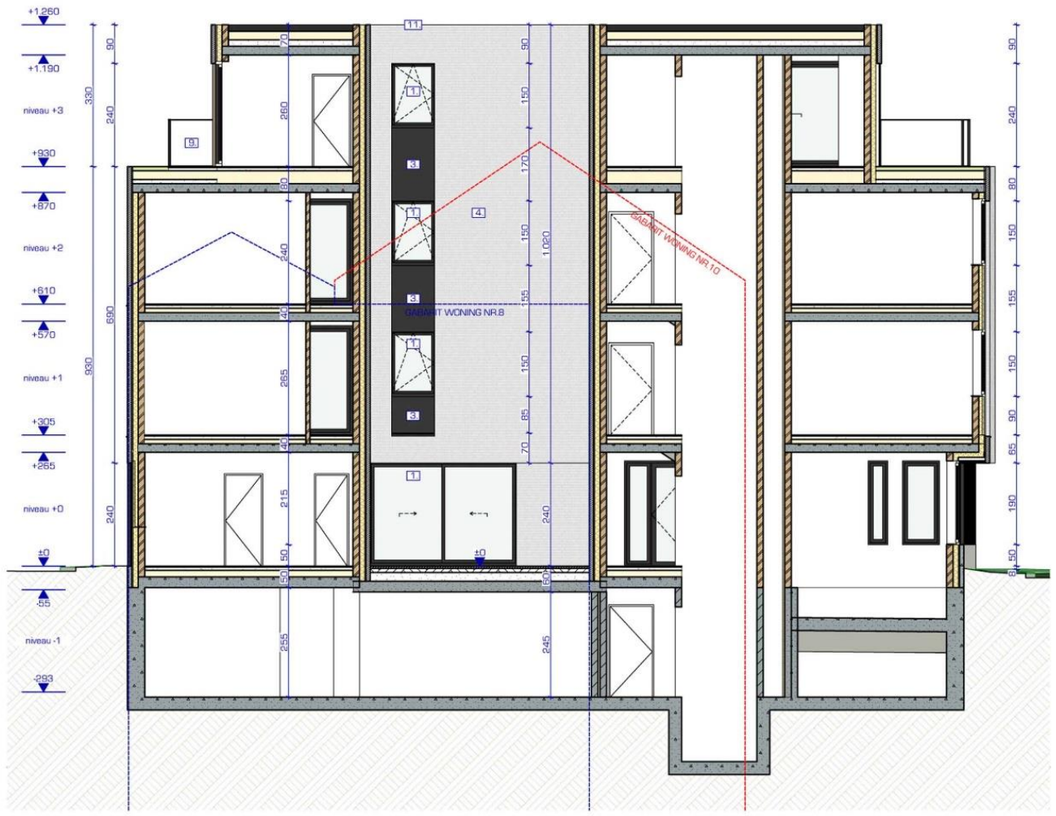

SNEDE AA
1:100

GROSEMANS HEYLEN
ARCHITECTEN
CAPUCIENESSENSTRAAT 12 B-3800 SINT-TRUIDEN TEL 0032 (0)11/68.34 01 FAX 0032 (0)11/70 72 35
KAROLIEN@GROSEMANS-HEYLEN.BE LUCIA@GROSEMANS-HEYLEN.BE WWW.GROSEMANS-HEYLEN.BE

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Grosemans-Heylen architecten

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 5b
plan: inplanting - snede BB

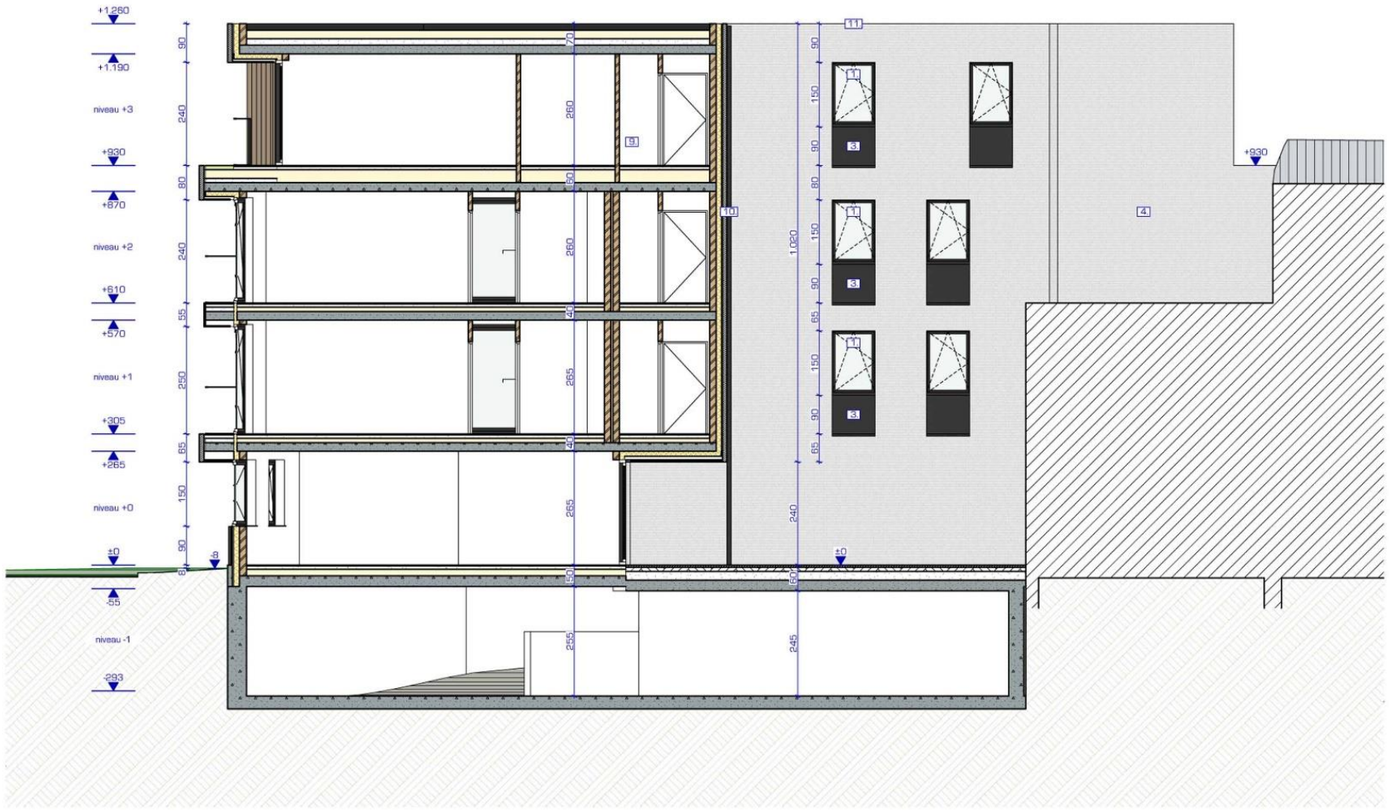

SNEDE BB
1:100

GROSEMANS HEYLEN
ARCHITECTEN
CAPUCIENESSENSTRAAT 12 B-3800 SINT-TRUIDEN TEL 0032 (0)11/68 34 01 FAX 0032 (0)11/70 72 35
KAROLIEN@GROSEMANS-HEYLEN.BE LUCIA@GROSEMANS-HEYLEN.BE WWW.GROSEMANS-HEYLEN.BE

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 6
plan: Hillshade DHMVlaanderen I

Situering plangebied:

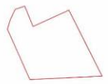

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

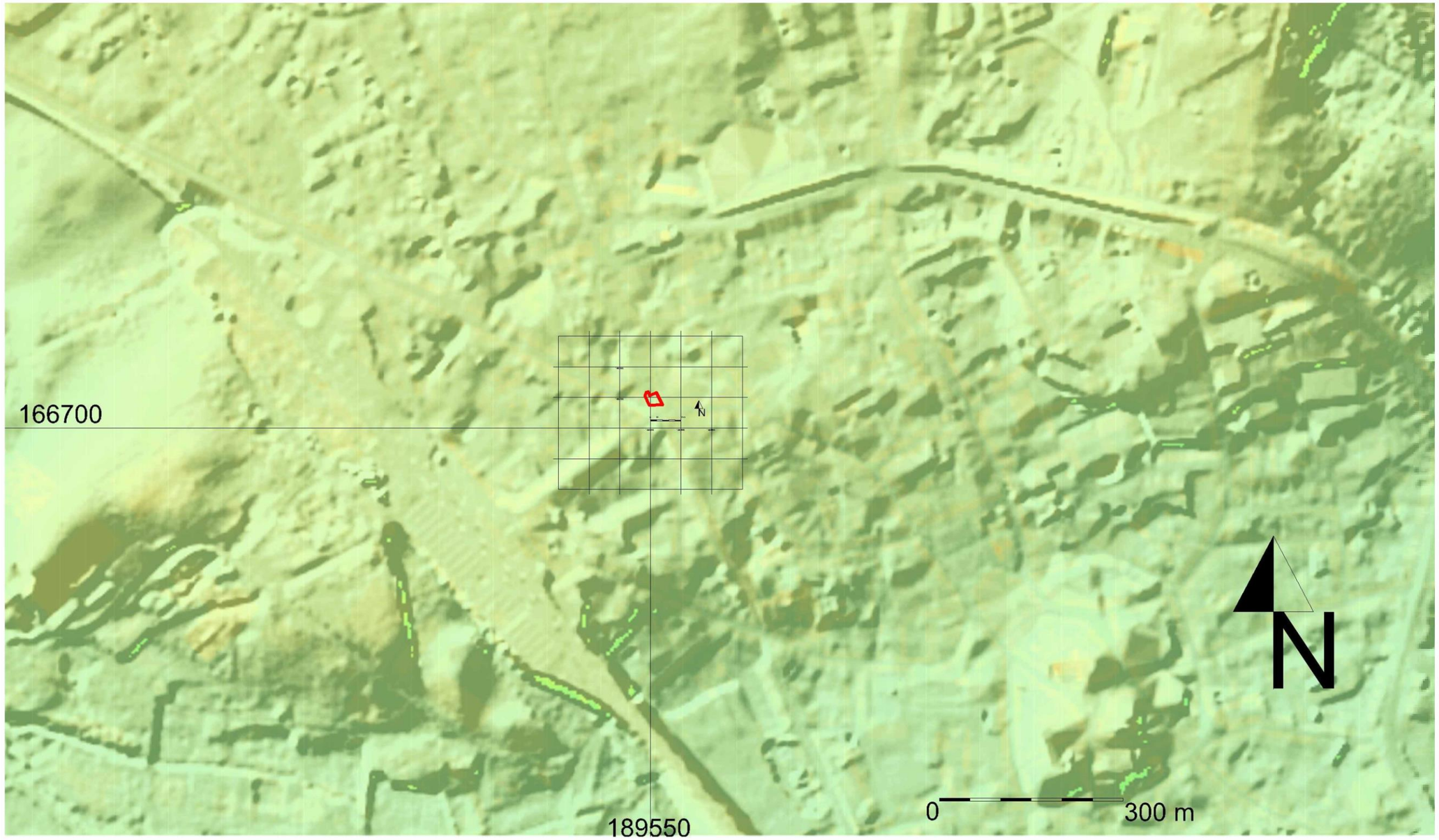

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 7
plan: Hillshade DHMVlaanderen I
en hoogteverloop W-O

Situering plangebied:

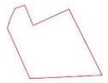

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

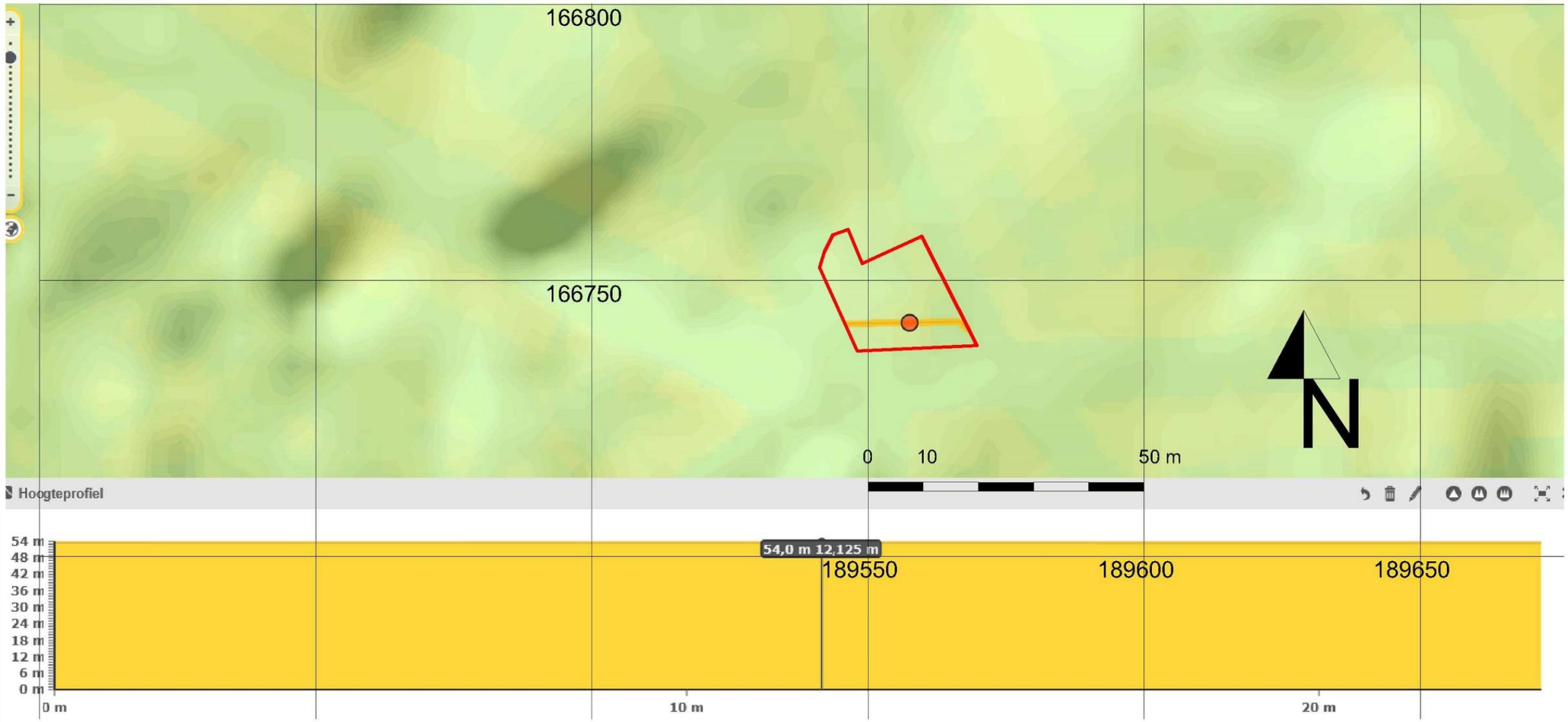

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 8
plan: Bodemkaart van België

Situering plangebied:

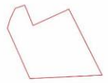

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

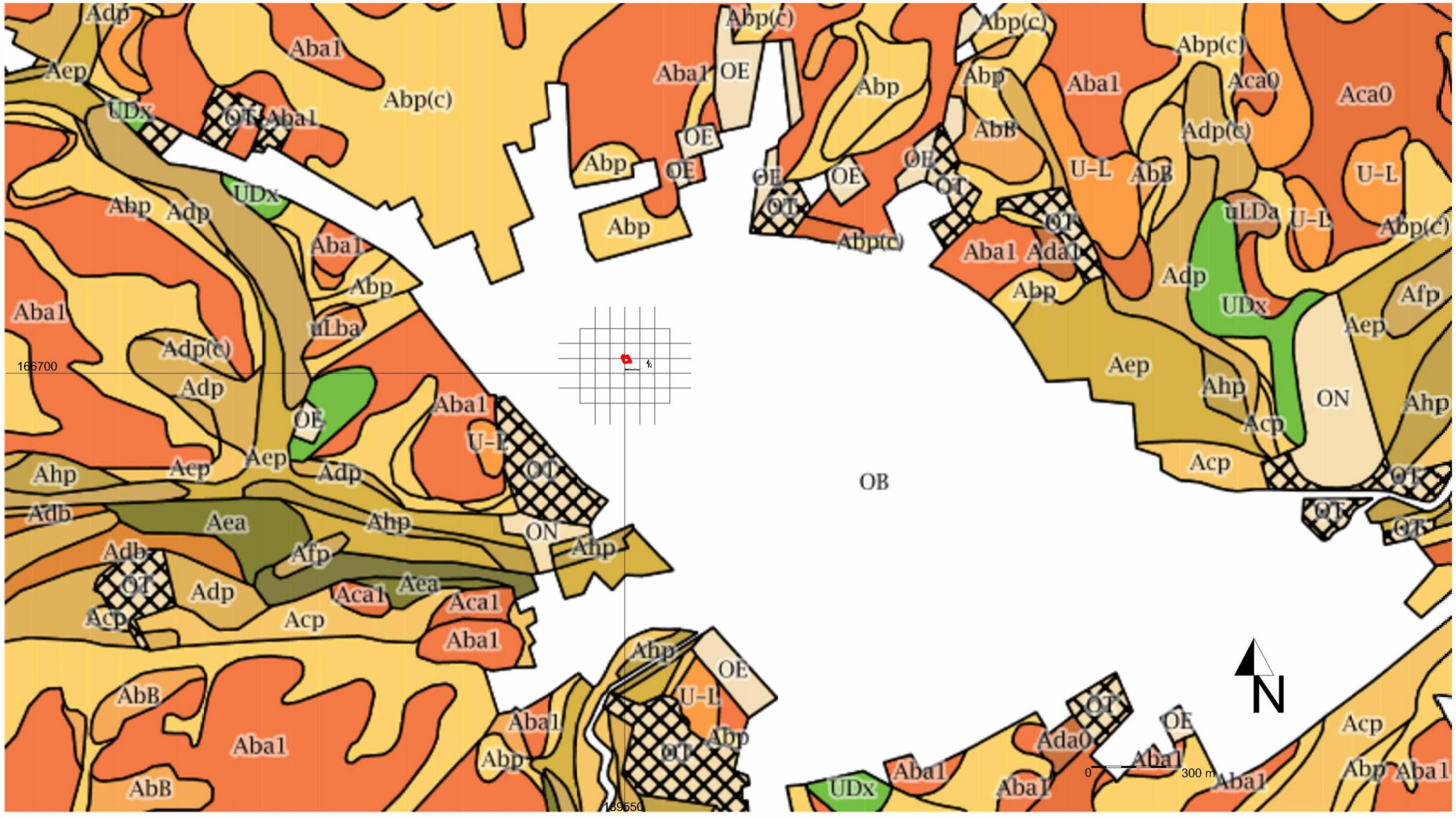

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 9
plan: hydrografische kaart

Situering plangebied:

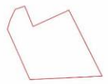

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 10
plan: bodembedekkingskaart

Situering plangebied:

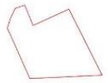

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

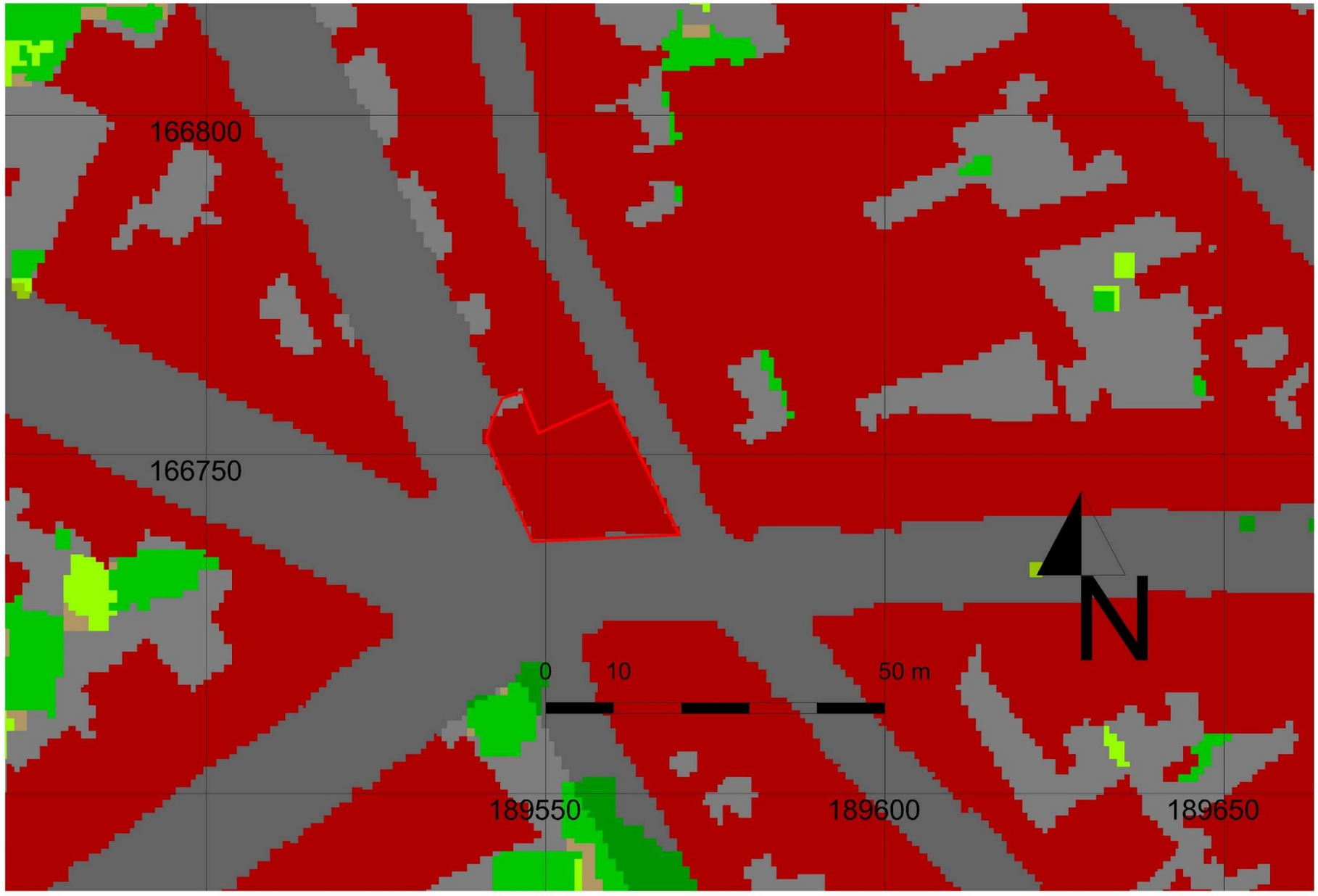

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 11
plan: Tertiair geologische kaart

Situering plangebied:

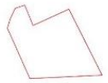

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

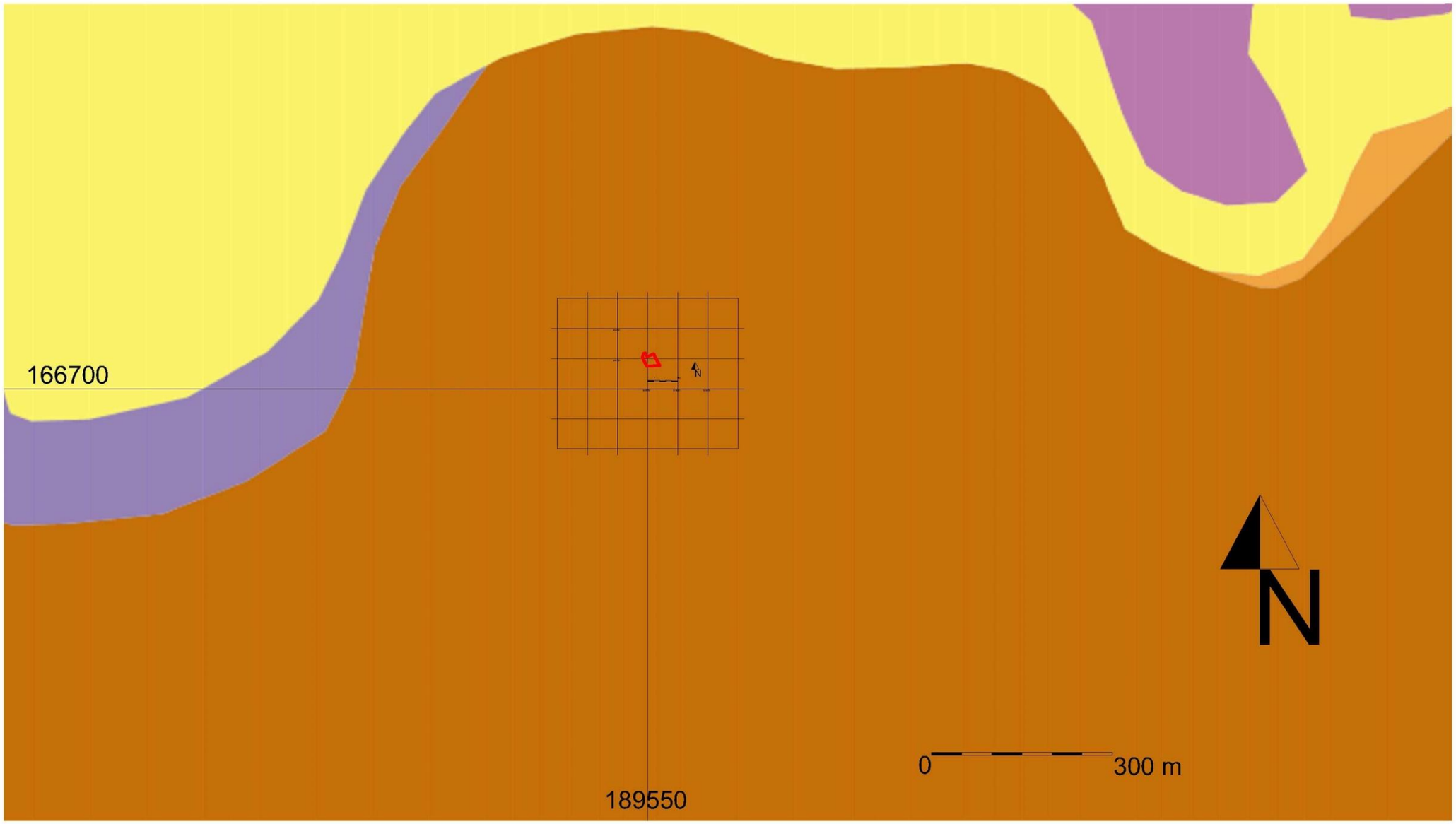

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 12
plan: Quartaire geologische kaart

Situering plangebied:

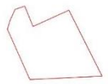

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

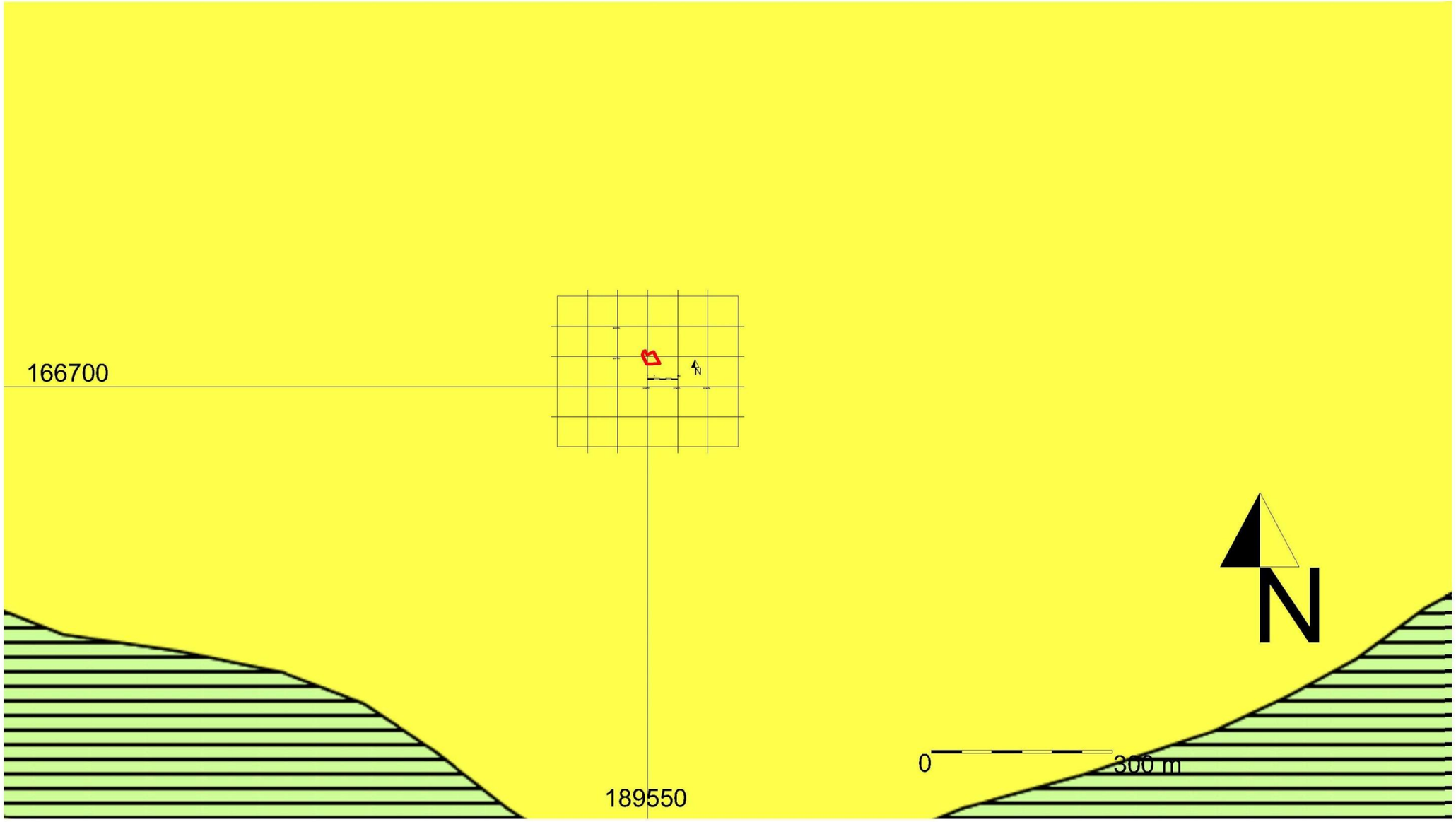

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 13
plan: Villaret kaarten

Situering plangebied:

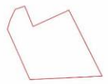

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

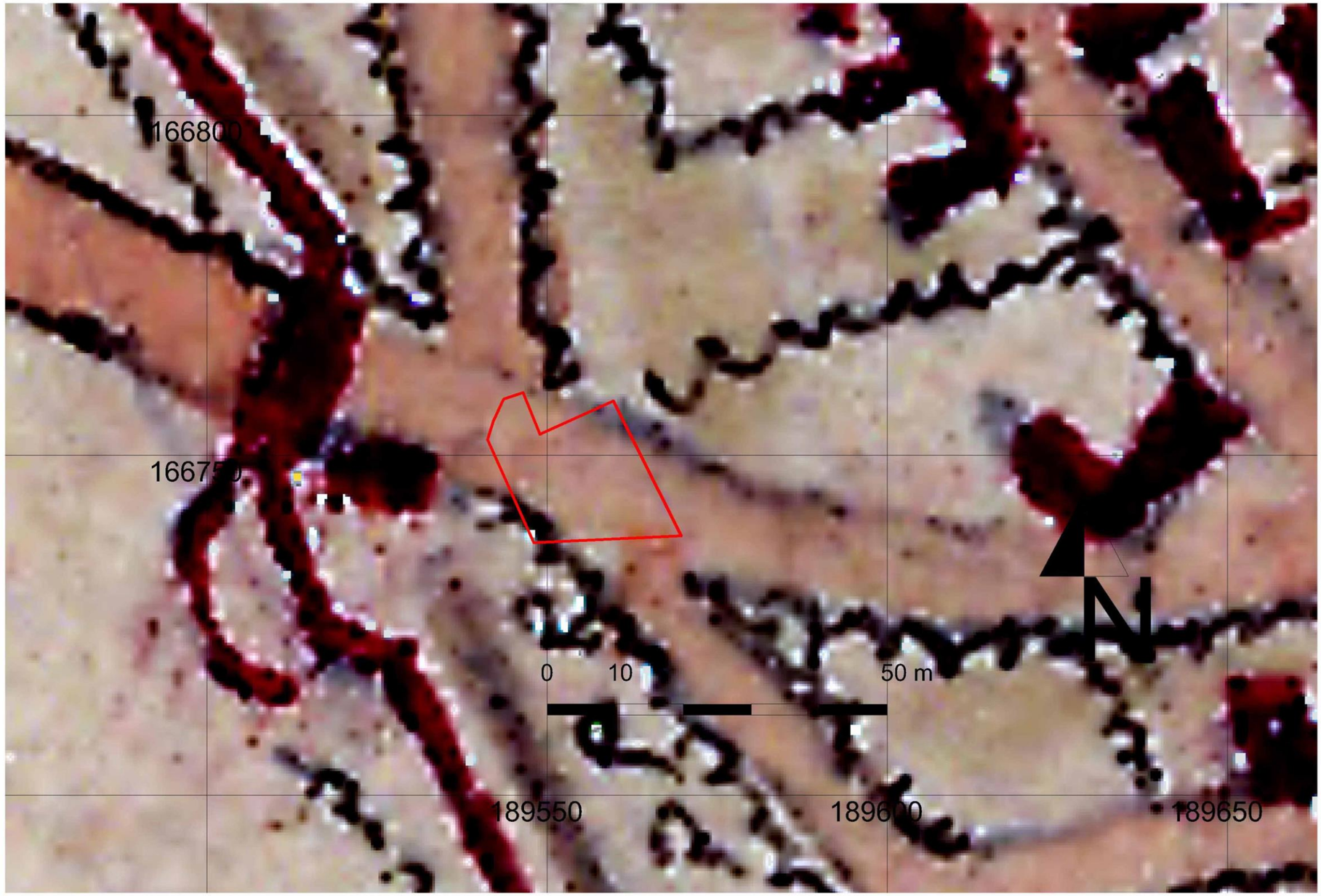

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 14
plan: Ferraris kaarten

Situering plangebied:

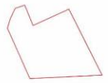

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

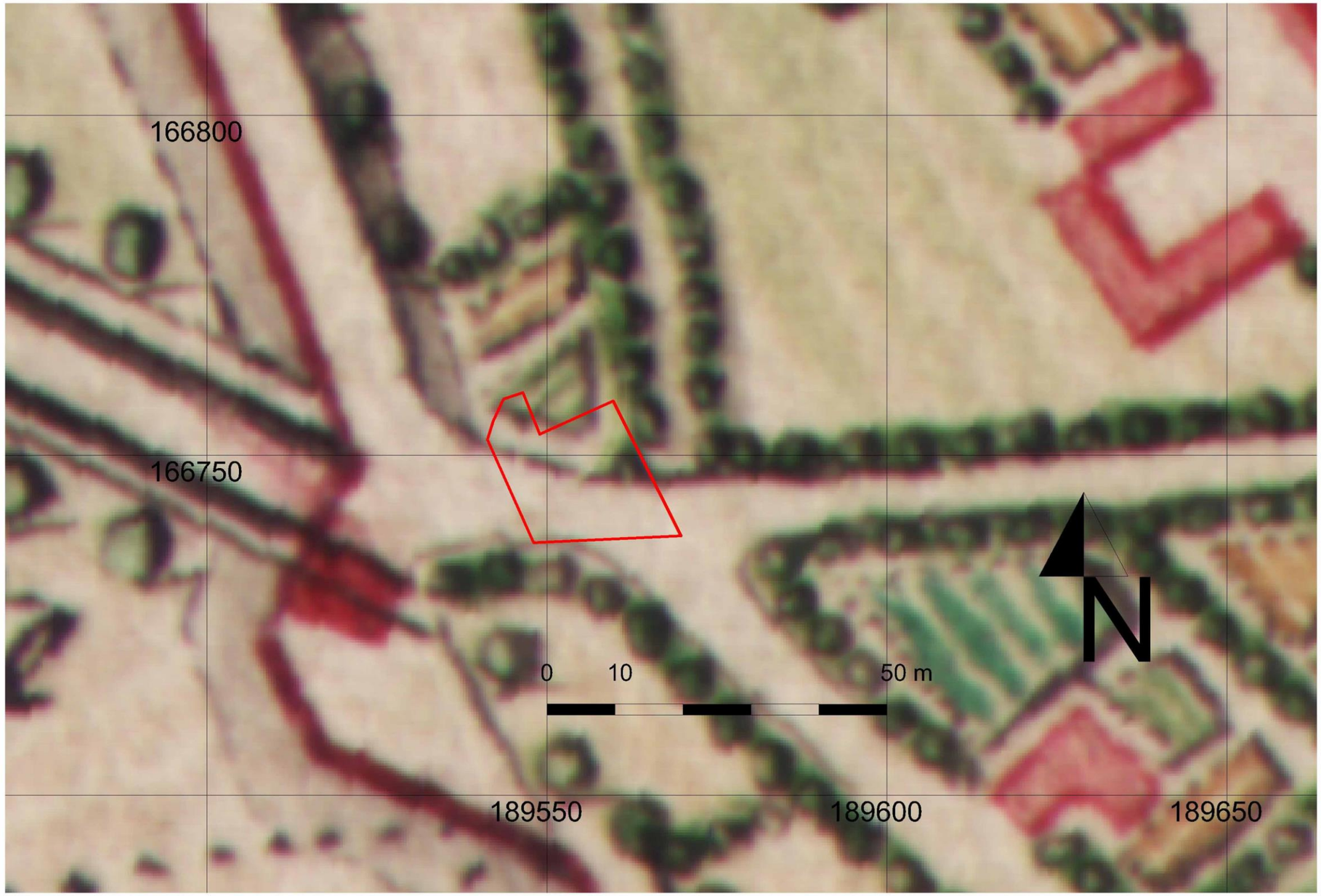

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 15
plan: Atlas der buurtwegen

Situering plangebied:

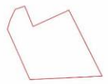

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

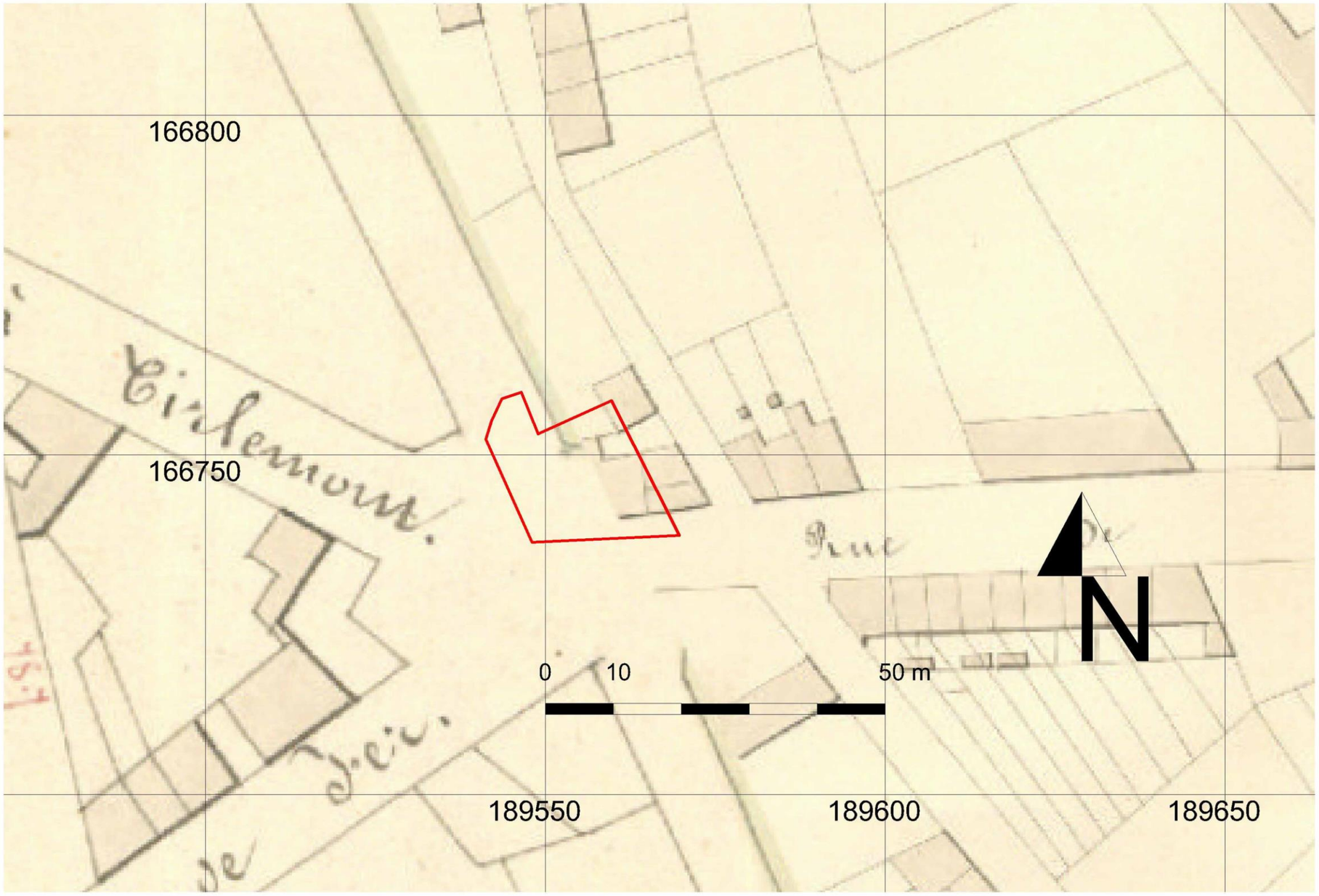

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 16
plan: Vandermaelen kaarten

Situering plangebied:

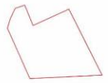

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

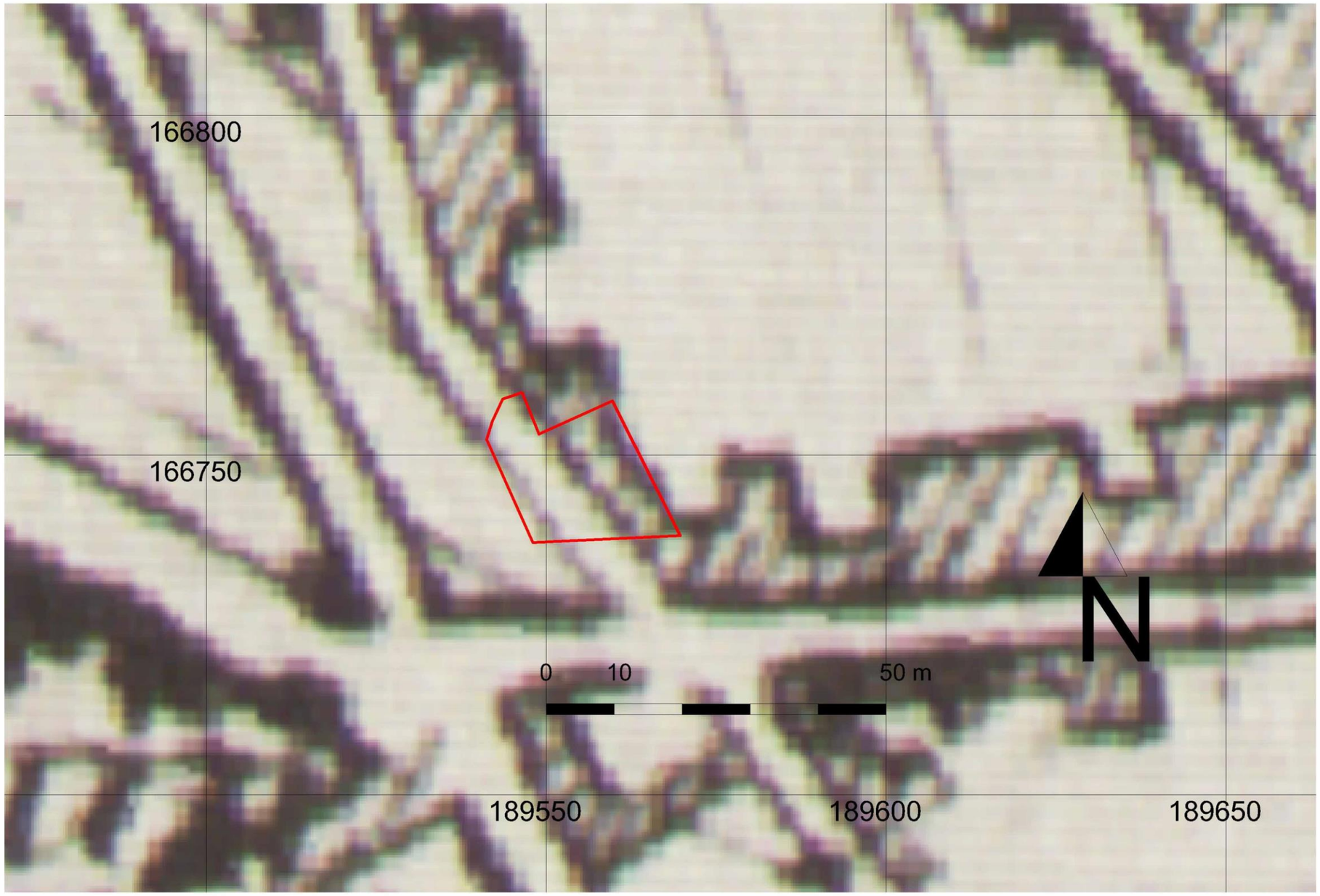

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 17
plan: Popp kaarten

Situering plangebied:

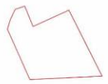

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

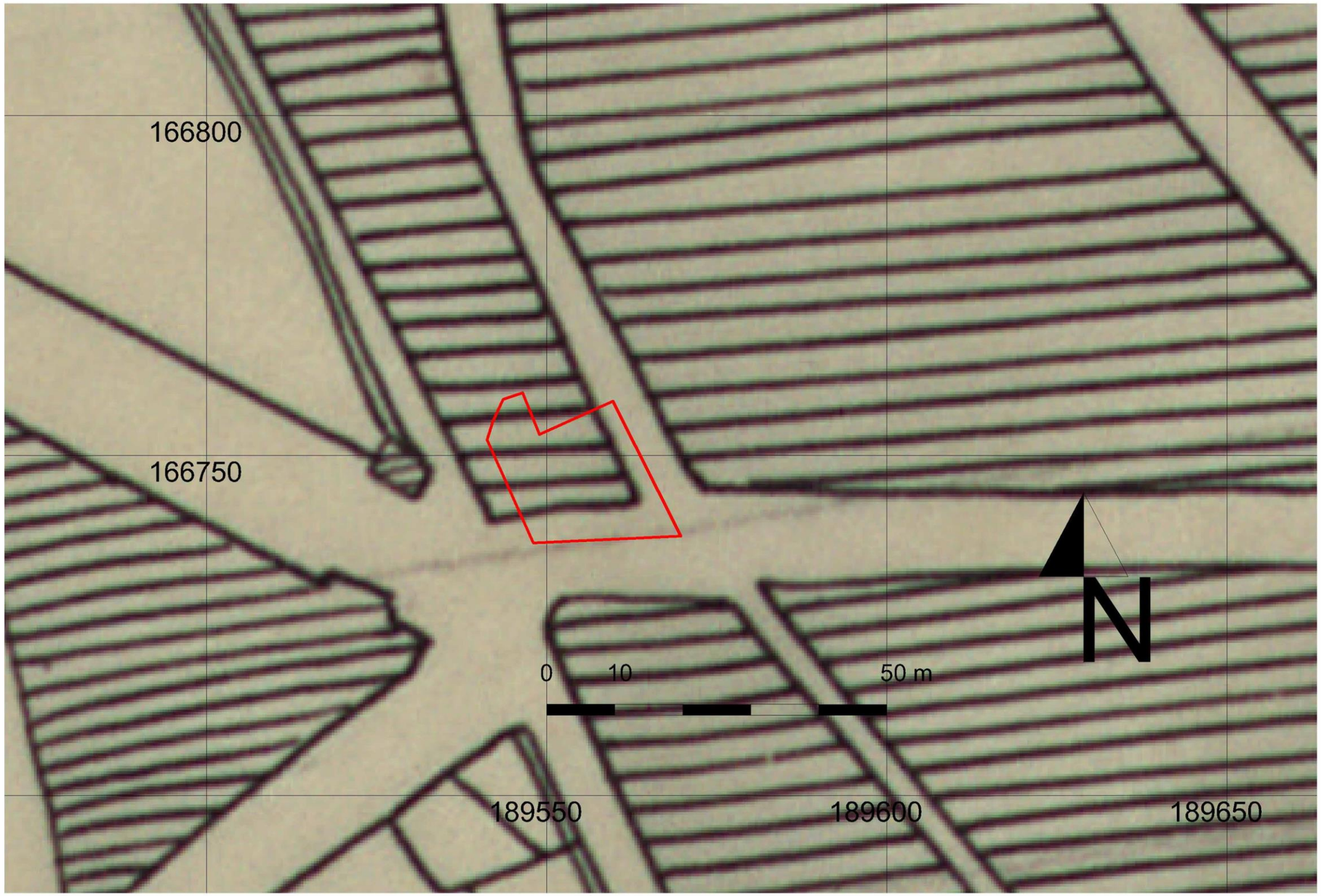

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.cartesius.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 18
plan: Topografische kaart uit 1873

Situering plangebied:

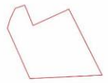

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

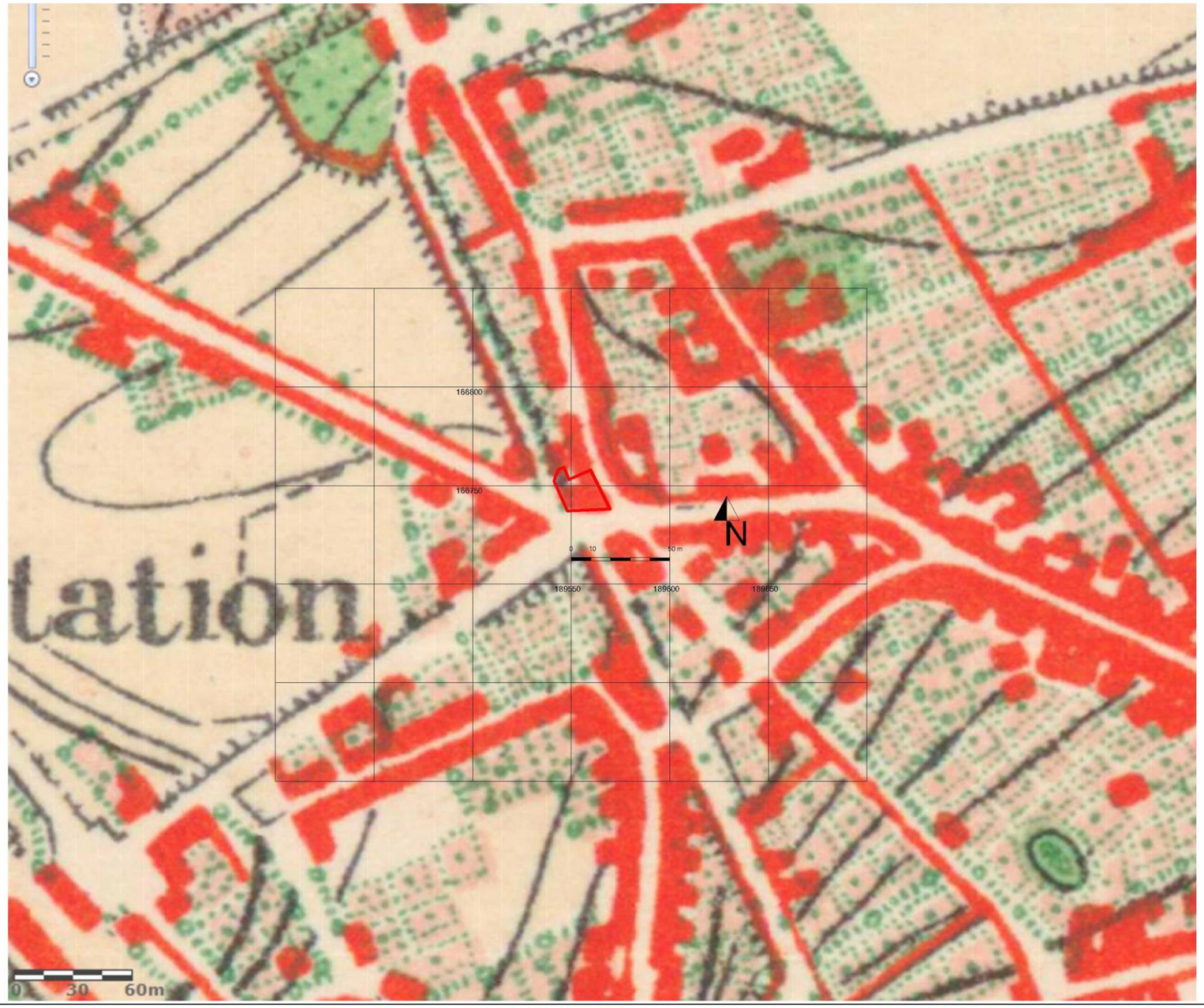

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.cartesius.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 19
plan: Topografische kaart uit 1904

Situering plangebied:

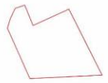

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

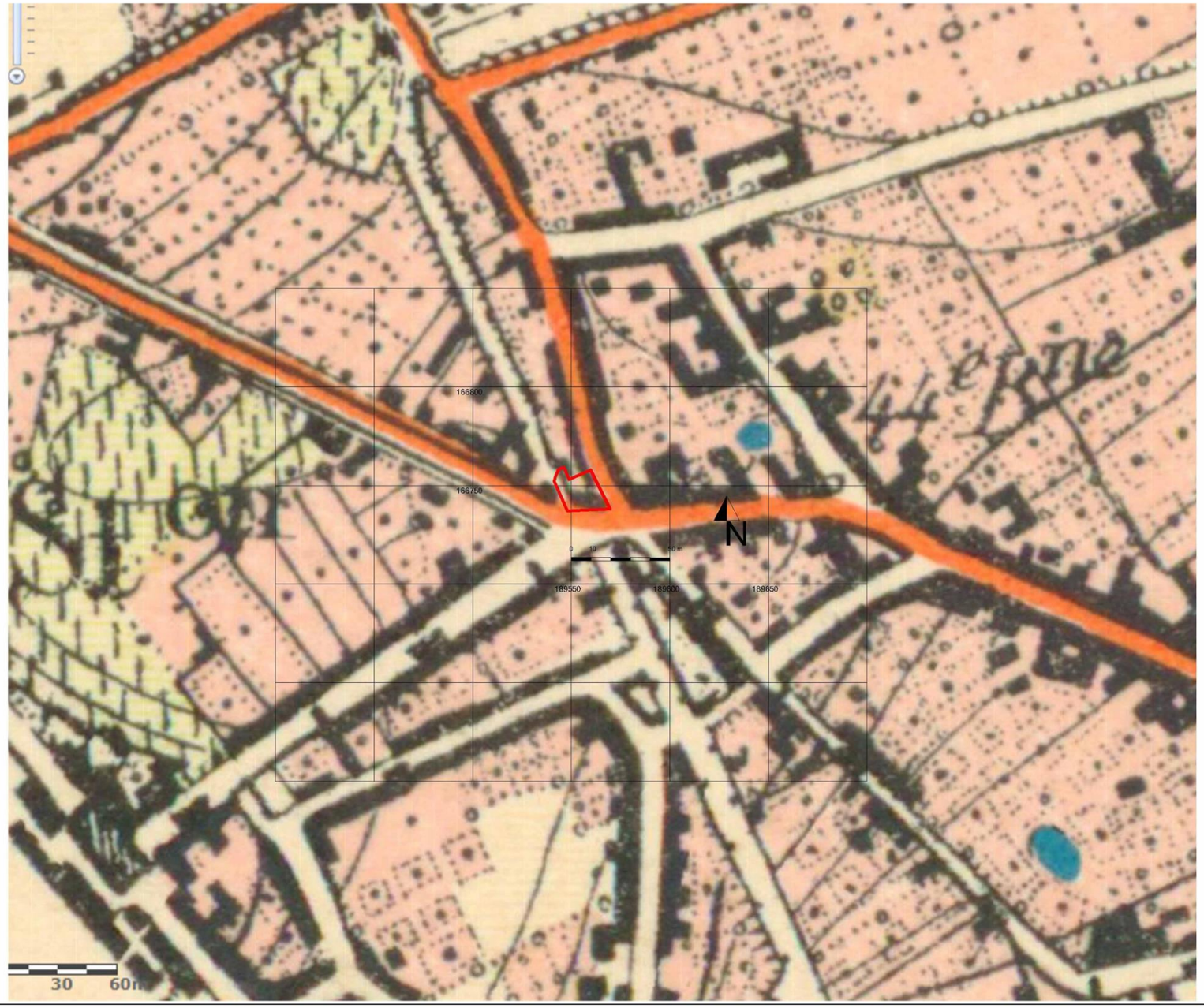

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.cartesius.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 20
plan: Topografische kaart uit 1939

Situering plangebied:

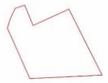

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

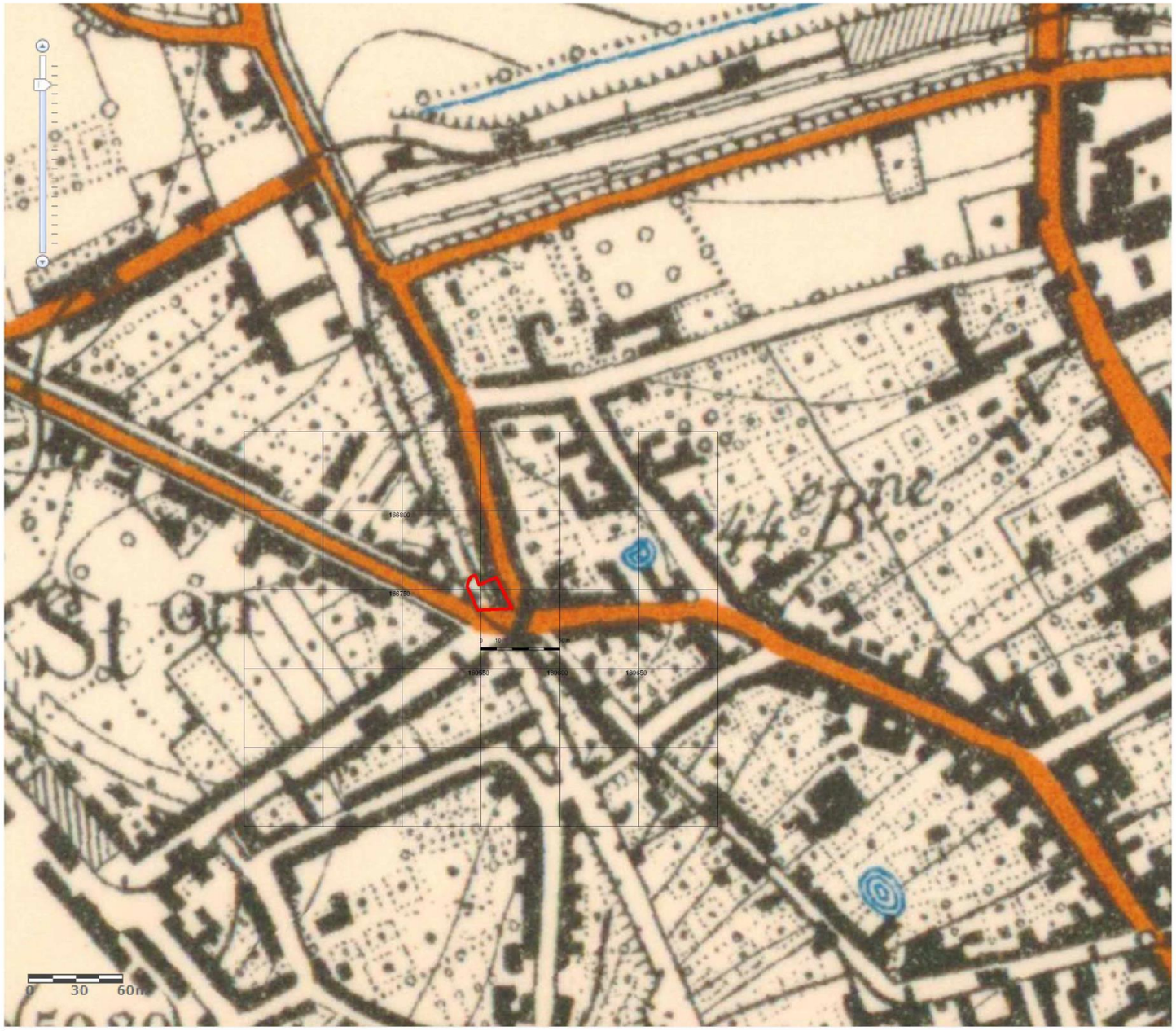

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.cartesius.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 21
plan: Topografische kaart uit 1969

Situering plangebied:

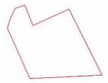

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

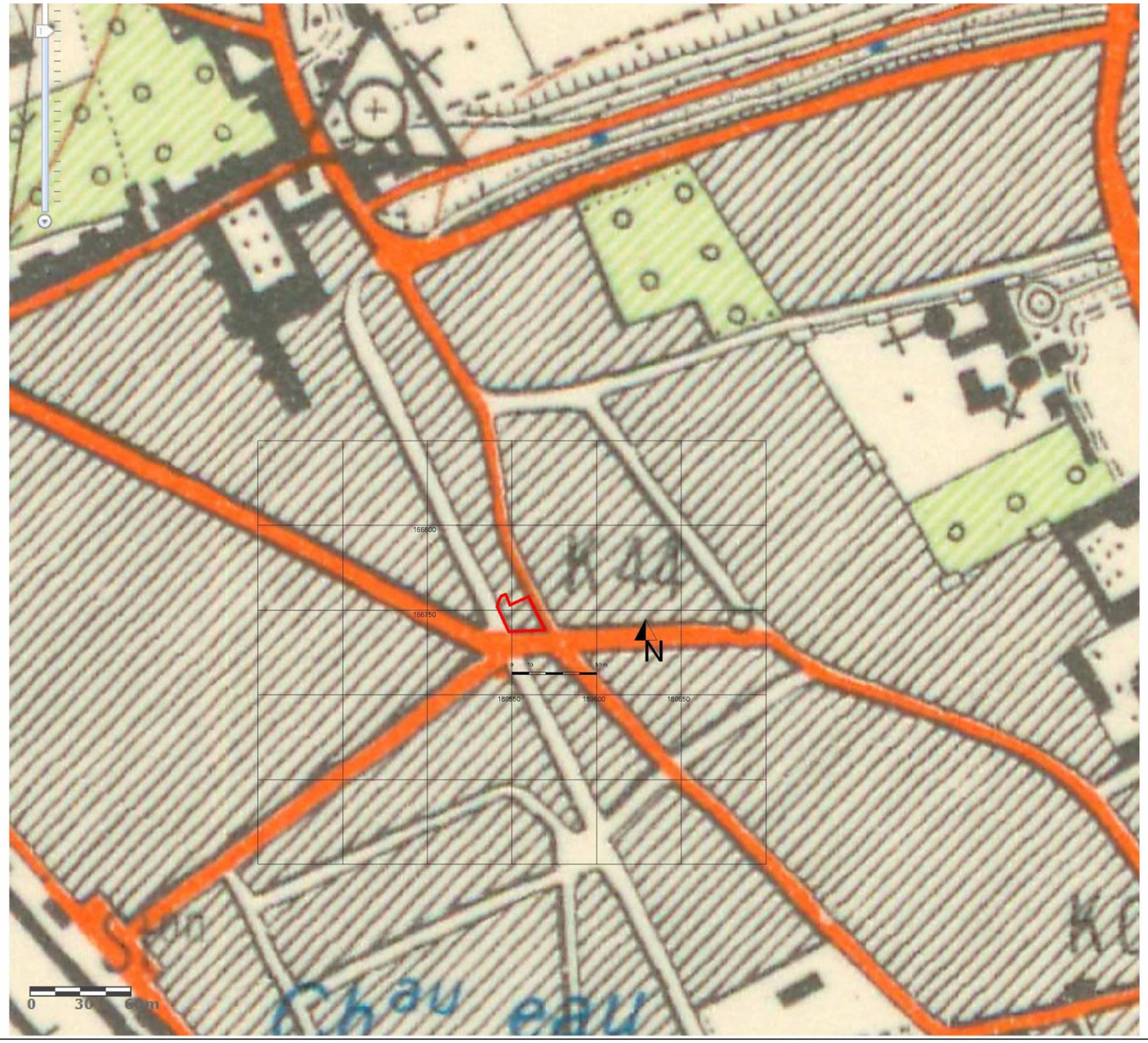

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 22
plan: mutatieschets uit 1835

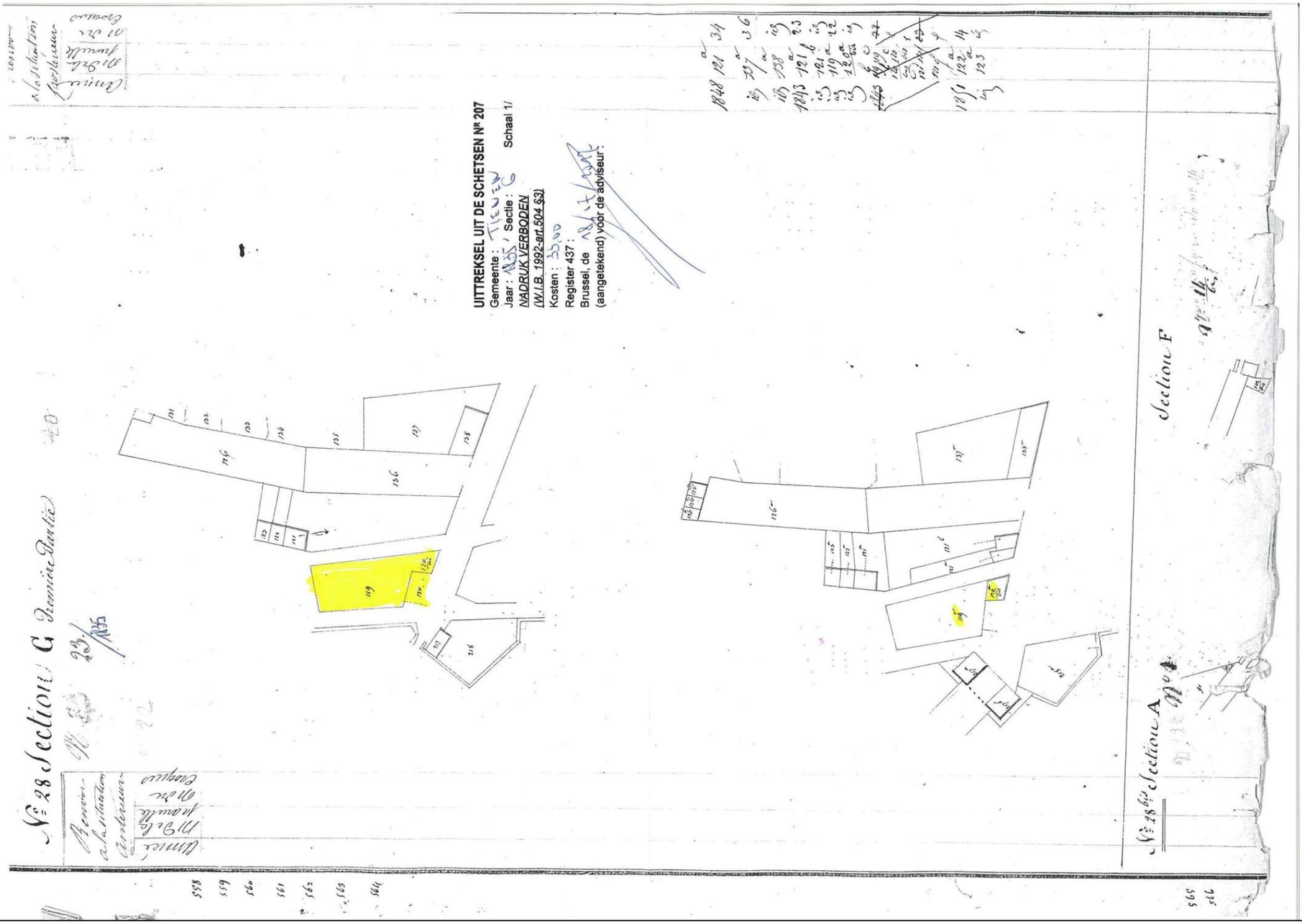

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 23
plan: mutatieschets uit 1843

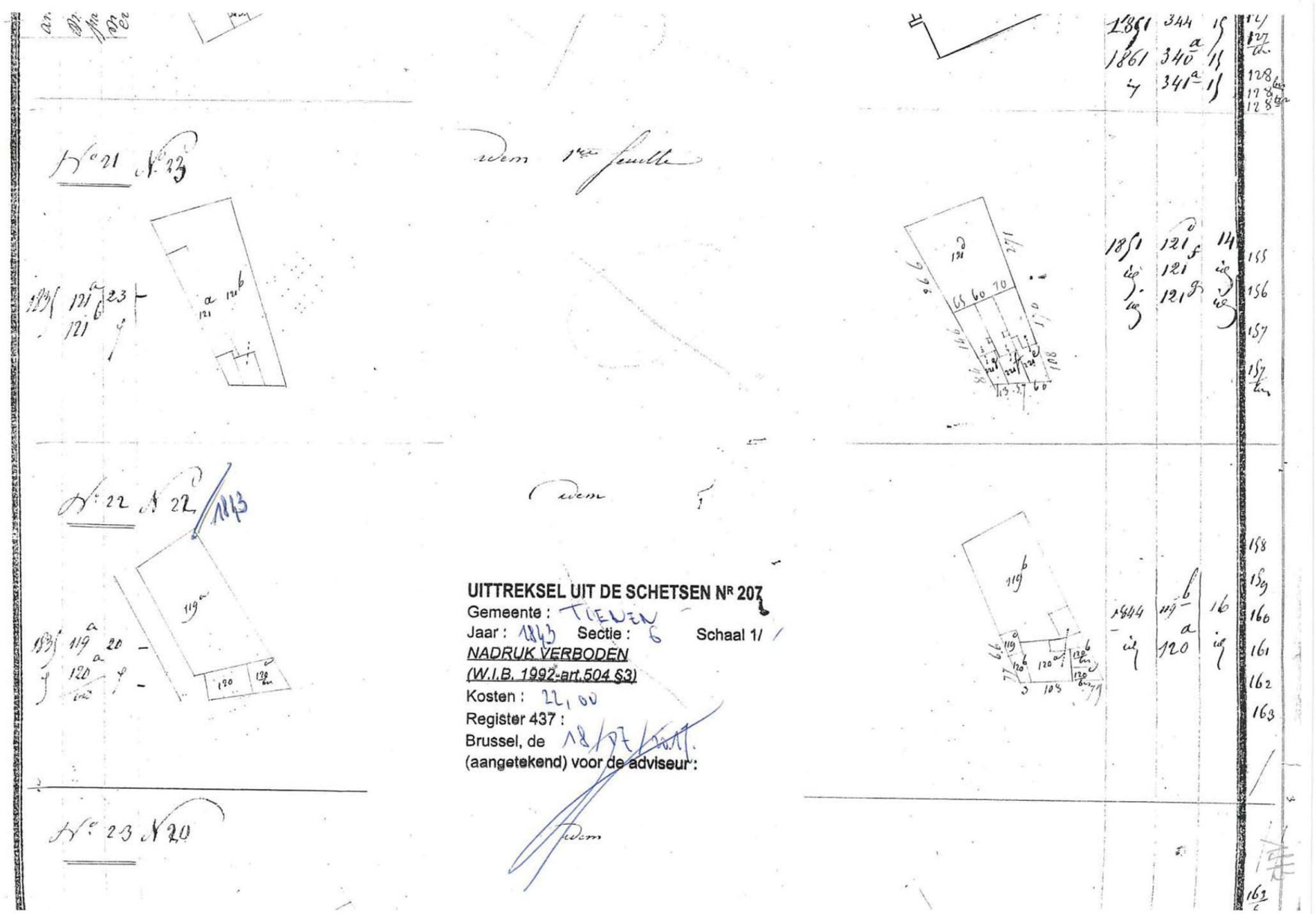

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 24
plan: mutatieschets uit 1844

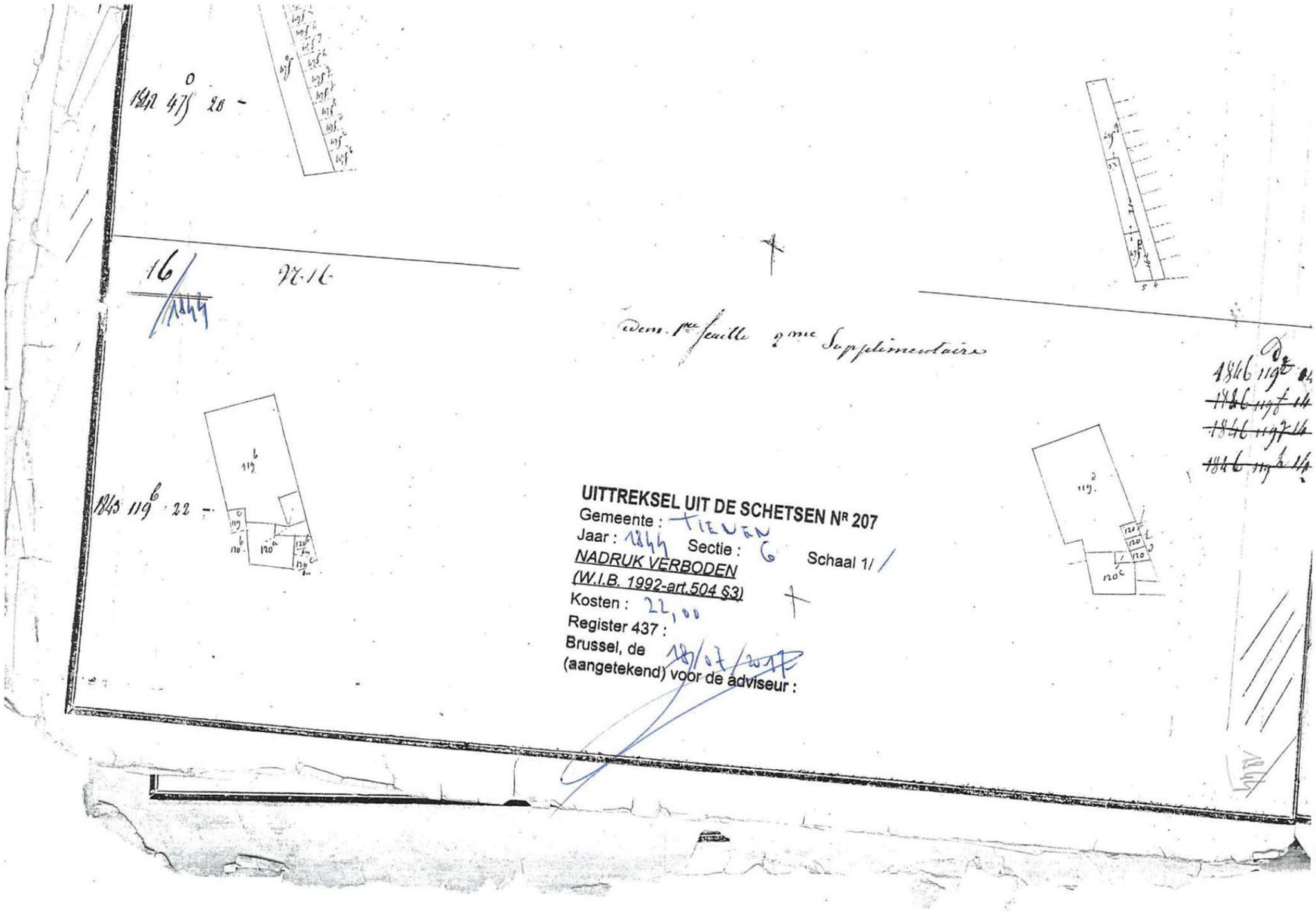

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 25
plan: mutatieschets uit 1863

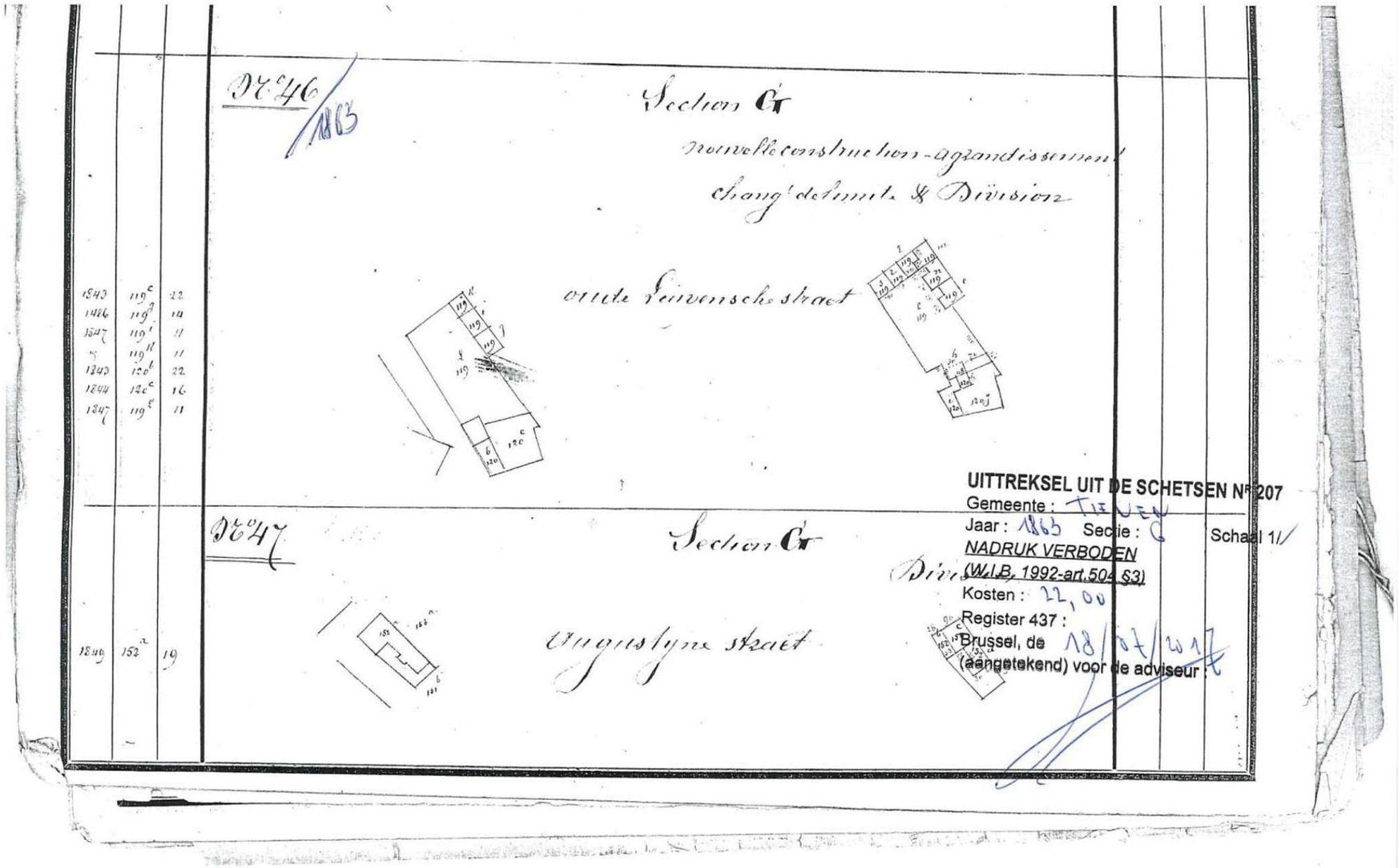

186

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 26
plan: mutatieschets uit 1894

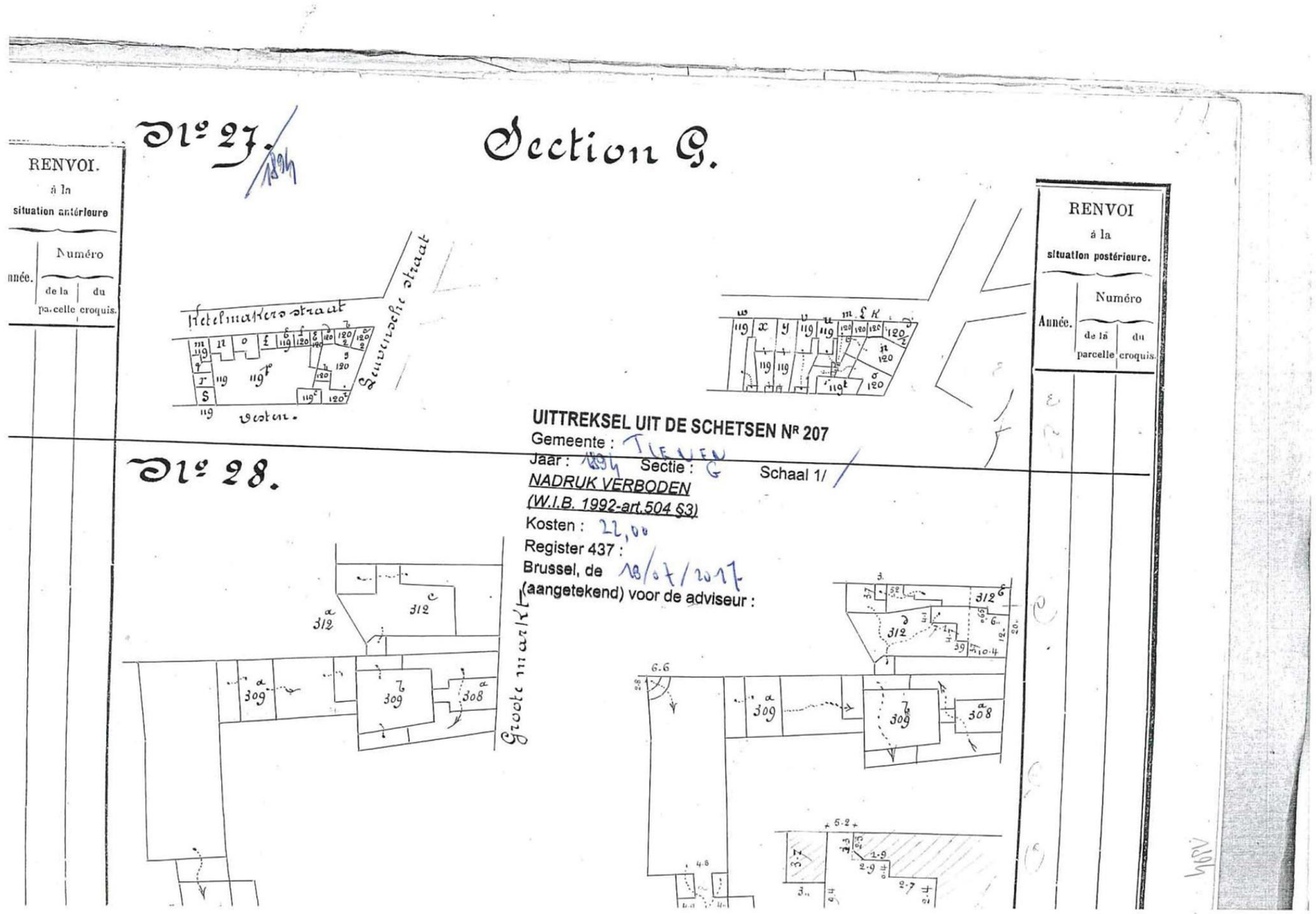

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 27
plan: mutatieschets uit 1902

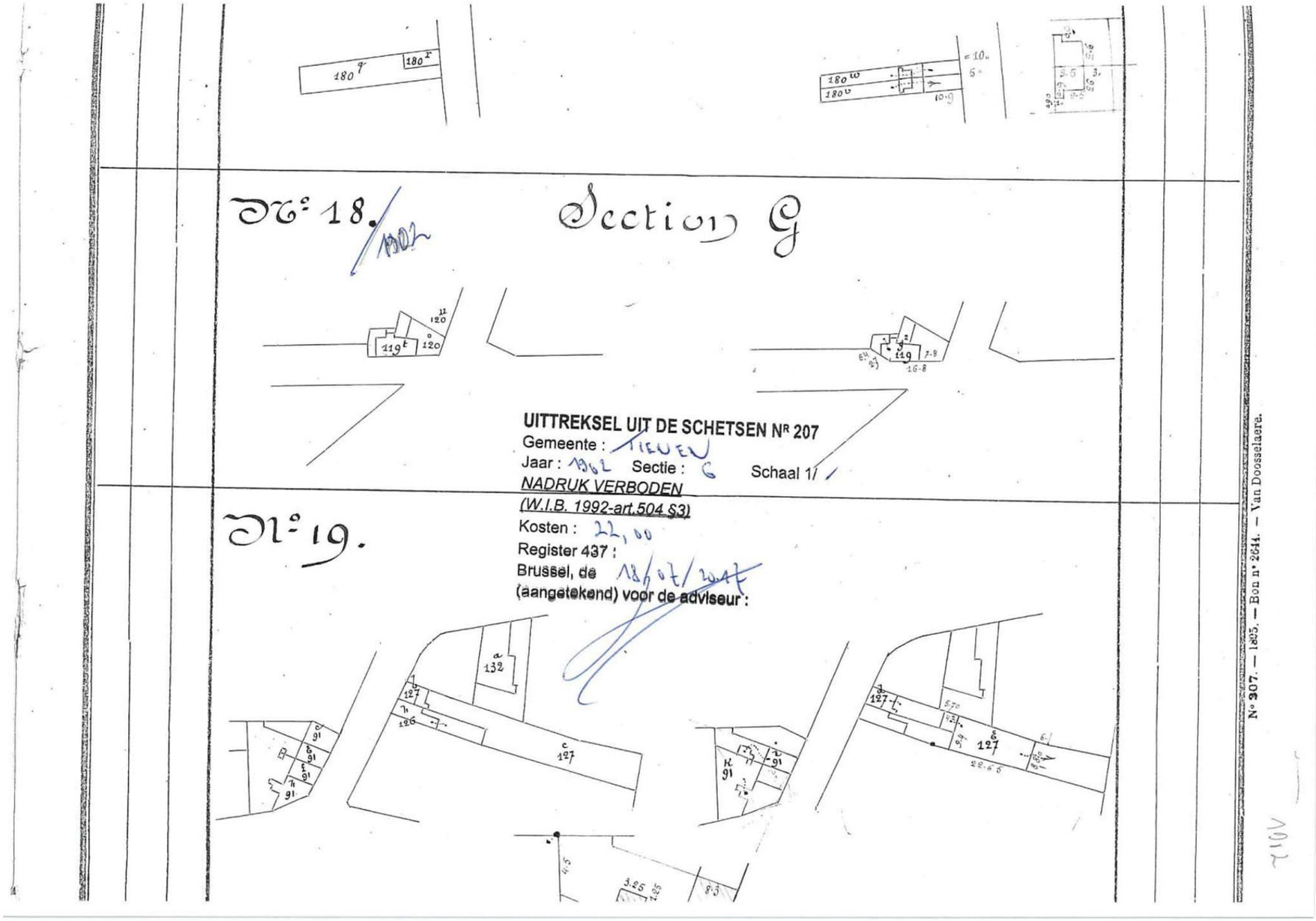

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 28
plan: mutatieschets uit 1931

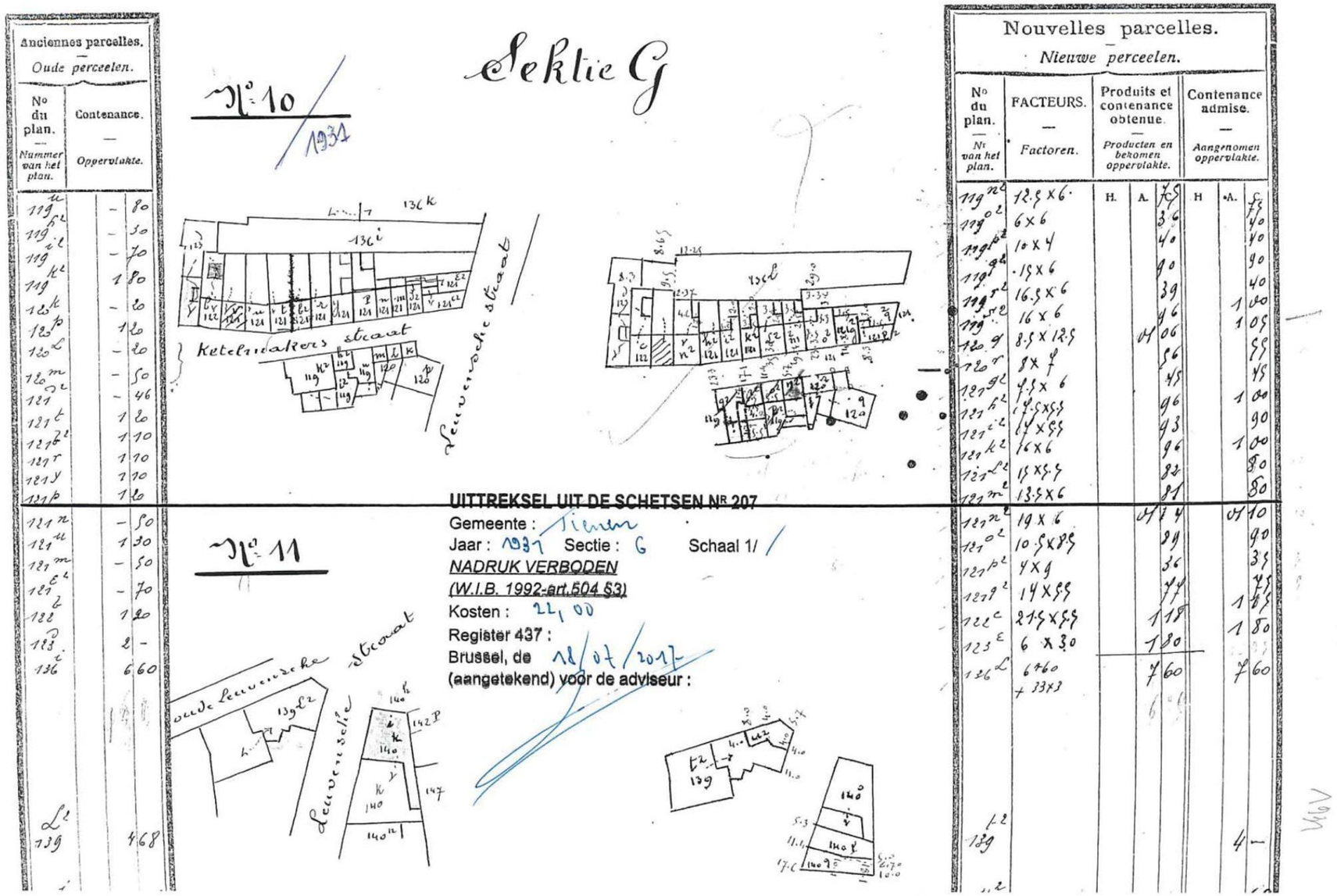

Anciennes parcelles. — Oude perceelen.		
N° du plan. — Nummer van het plan.	Contenance. — Oppervlakte.	
119 u	–	80
119 h²	–	30
119 i²	–	70
119 k²	1	80
120 k	–	20
120 p	1	20
120 l	–	20
120 m	–	50
121 d²	–	46
121 t	1	20
121 b²	1	10
121 r	1	10
121 y	1	10
121 p	1	20
121 n	–	50
121 u	1	30
121 m	–	50
121 e²	–	70
122 b	1	20
123 d	2	–
136 i	6	60
139 l²	4	68

Nouvelles parcelles. — Nieuwe perceelen.							
N° du plan. — Nr van het plan.	FACTEURS. — Factoren.	Produits et contenance obtenue. — Producten en bekomen oppervlakte.			Contenance admise. — Aangenomen oppervlakte.		
		H.	A.	C.	H	A.	C.
119 n²	12.5 x 6			75			75
119 o²	6 x 6			36			40
119 p²	10 x 4			40			40
119 q²	15 x 6			90			90
119 r²	16.5 x 6			39			40
119 s²	16 x 6			96		1	00
120 q	8.5 x 12.5		01	06		1	05
120 r	8 x 7			56			55
121 g²	7.5 x 6			45			45
121 h²	17.5 x 5.5			96		1	00
121 i²	17 x 5.5			93			90
121 k²	16 x 6			96		1	00
121 l²	15 x 5.5			82			80
121 m²	13.5 x 6			81			80
121 n²	19 x 6		01	14		01	10
121 o²	10.5 x 8.5			89			90
121 p²	4 x 9			36			35
121 q²	14 x 5.5			77			75
122 c	21.5 x 5.5		1	18		1	15
123 e	6 x 30		1	80		1	80
136 l	6 x 60 + 33 x 3		7	60		7	60
139 t²						4	–

UITTREKSEL UIT DE SCHETSEN Nr 207

Gemeente : Tienen
Jaar : 1931 Sectie : G Schaal 1/
NADRUK VERBODEN
(W.I.B. 1992-art.504 §3)
Kosten : 22,00
Register 437 :
Brussel, de 18/07/2017
(aangetekend) voor de adviseur :

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 29
plan: mutatieschets uit 1949

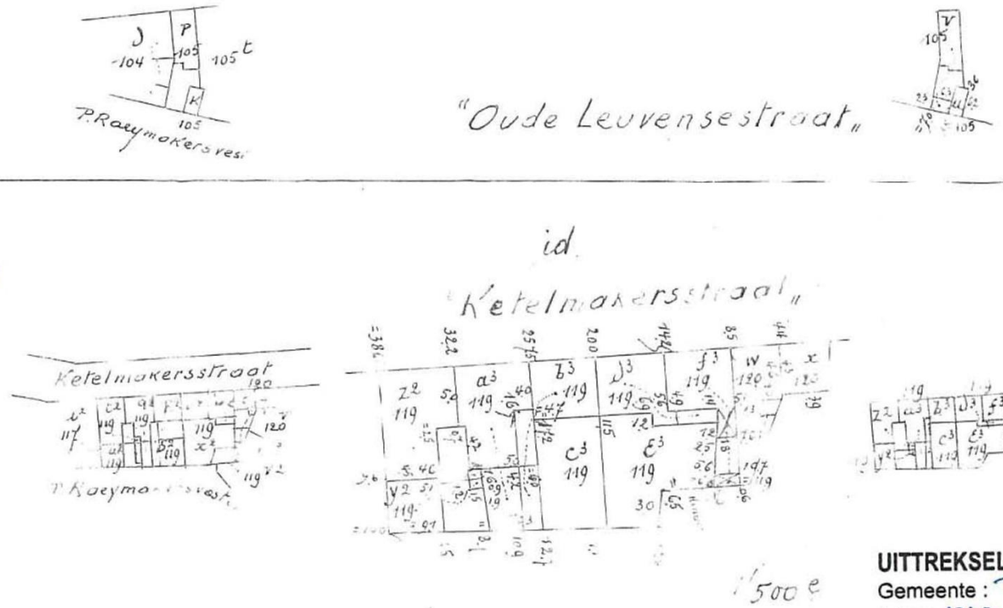

UITTREKSEL UIT DE SCHETSEN Nr 207
Gemeente : Tienen 3e afd.
Jaar : 1949 Sectie : G Schaal 1/
NADRUK VERBODEN
(W.I.B. 1992-art.504 §3)
Kosten : 22,00
Register 437 :
Brussel, de 28/7/2017
(aangetekend) voor de adviseur :

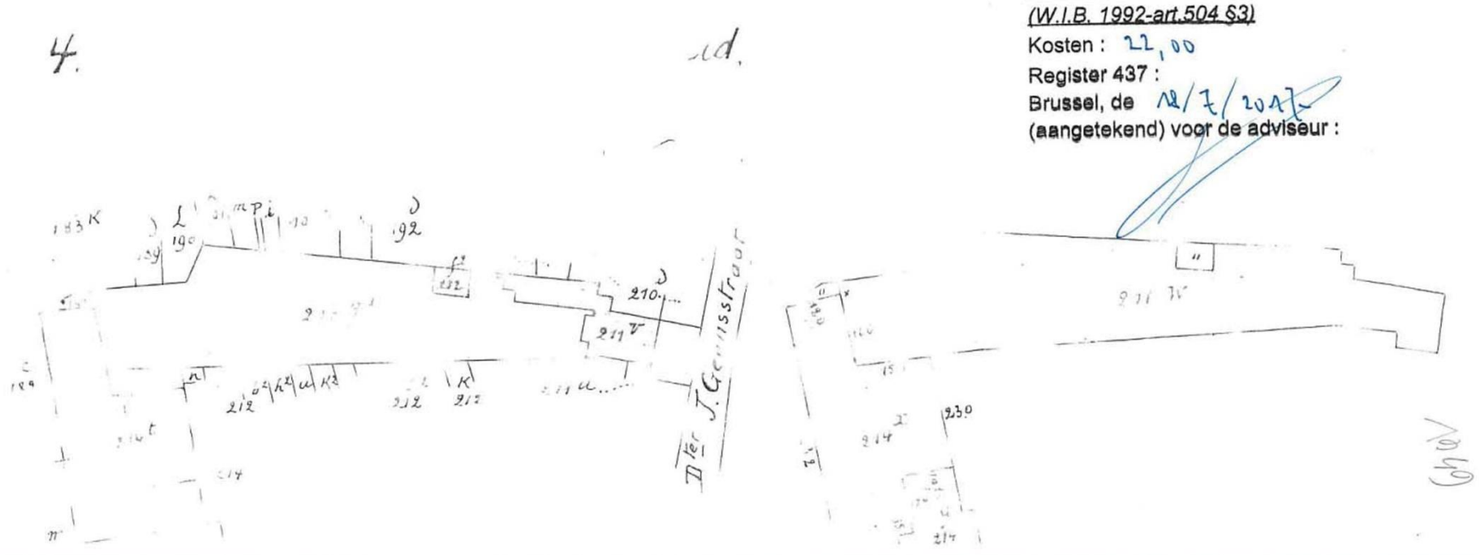

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 30
plan: mutatieschets uit 1989

2. / 1989

TIENEN 3 1989 ID 3e G 1e bl. ID. 1/1250

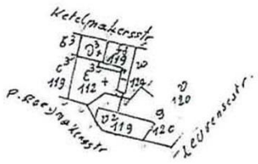

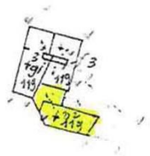

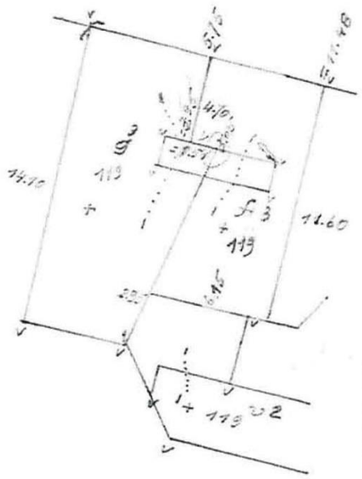

UITTREKSEL UIT DE SCHETSEN NR 207
GEMEENTE: 24593 TIENEN 3
JAAR 1989 SECTIE G SCHAAL 1/1250
NADRUK VERBODEN (WIB 1992 - art 504 § 3)
MEOW: .....
KOSTEN: .....22,00.....
TE BRUSSEL, ...12/7/2017

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 31
plan: mutatieschets uit 2004

24593 / 2004 / 0163

TIENEN 3 / 2004
5

2004
Sie G, 1e bl

5e bl.
1/1250

UITTREKSEL UIT DE SCHETSEN NR 207
GEMEENTE: 24593 TIENEN 3
JAAR 2004 SECTIE G SCHAAL 1/1250
NADRUK VERBODEN (WIB 1992 - art 504 § 3)
MEOW: .....
KOSTEN: ....22.00.....
TE BRUSSEL, 11/7/17

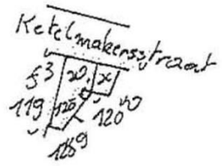

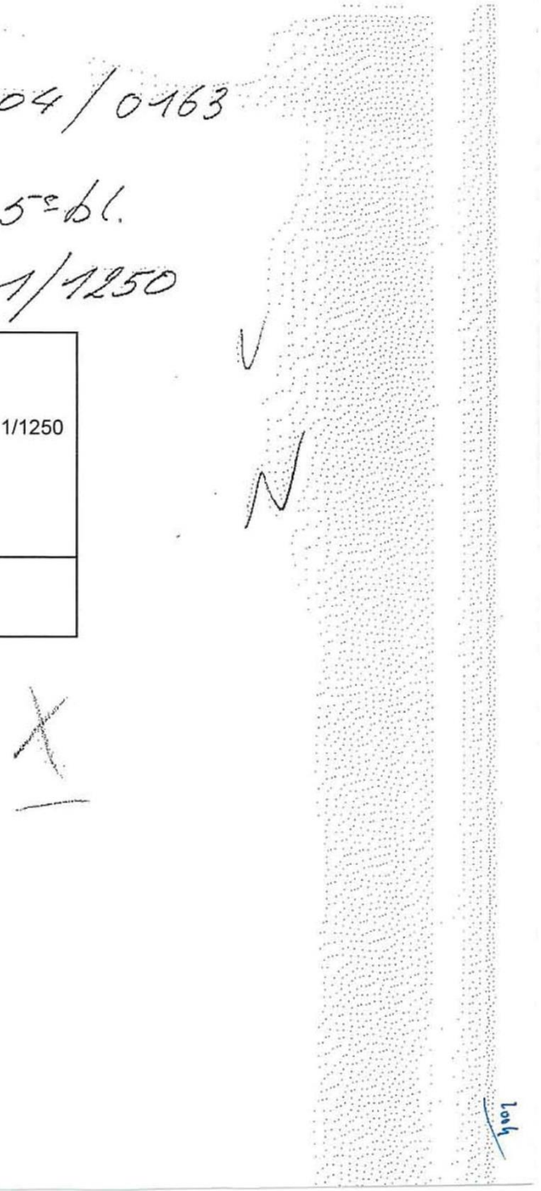

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: Kadaster Vlaams-Brabant

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 32
plan: mutatieschets uit 2012

FOD Financiën
Patrimoniumdocumentatie
Schets 207
Bijwerking van het Kadastraal Plan

TIENEN 3 AFD
Sectie G
Plan 24593G010002

MutatieJaar: 2012
DOSI 24593/2012/0204
Schets: 24593G010002_2012005_06
pagina : 1/1

Toestand vòòr Mutatie 1/500

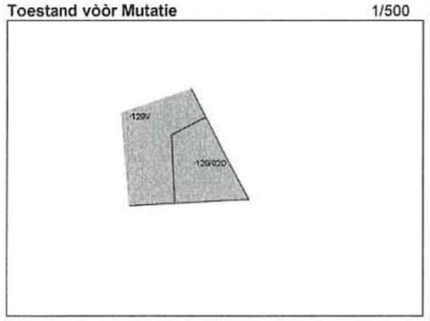

Toestand na Mutatie 1/500

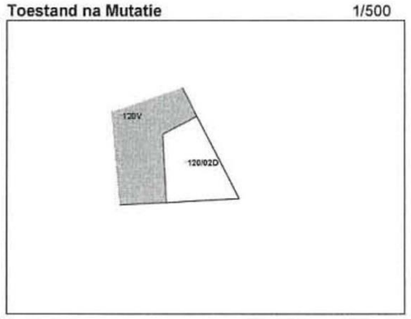

N

Getekend op 23/11/2012

JEAN VANDEPOEL

UITTREKSEL UIT DE SCHETSEN NR 207
GEMEENTE: TIENEN 3 AFD
JAAR 2005 SECTIE G SCHAAL 1/500
NADRUK VERBODEN (WIB 1992 - art 504 § 3)
REG 437: .....
KOSTEN: ....22,00.....
TE BRUSSEL, ...18/7/2017
VOOR DE EA INSPECTEUR,

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 33
plan: het projectgebied op de luchtfoto uit 1971

Situering plangebied:

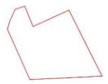

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

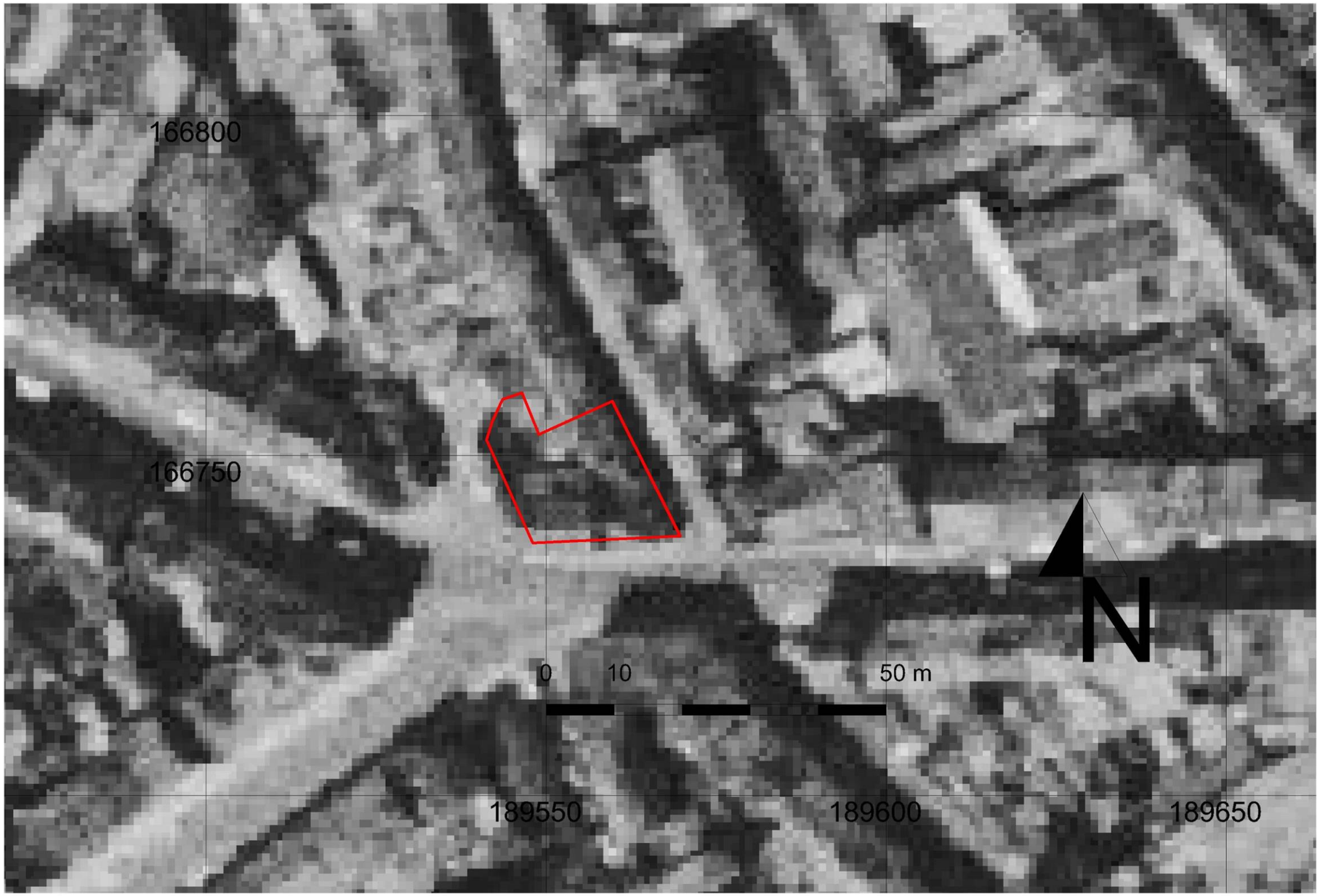

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 34
plan: het projectgebied op de luchtfoto uit 1979-1990

Situering plangebied:

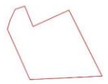

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 35
plan: het projectgebied op de luchtfoto uit 2012

Situering plangebied:

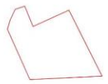

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

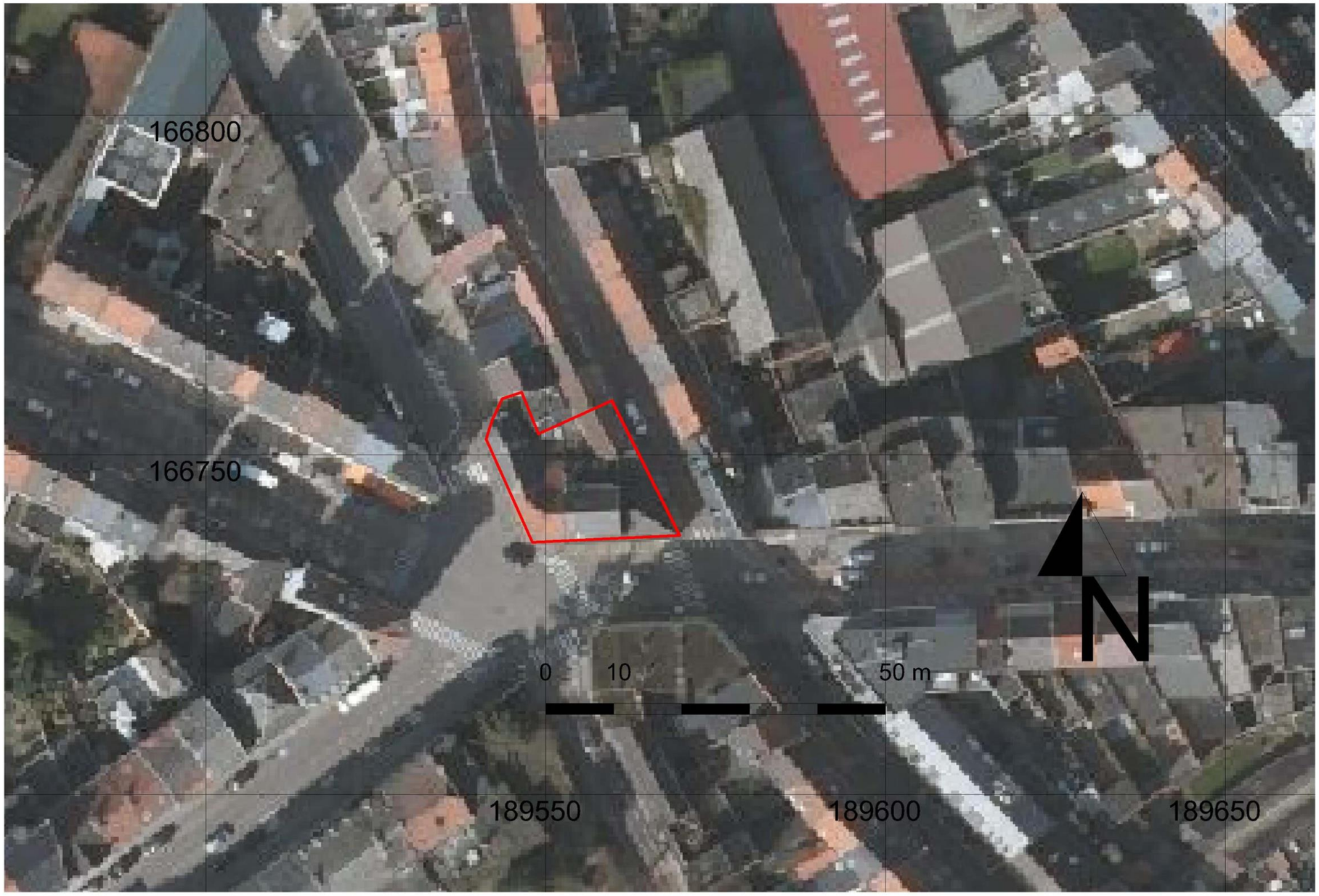

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 36
plan: het projectgebied op de luchtfoto uit 2013

Situering plangebied:

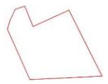

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

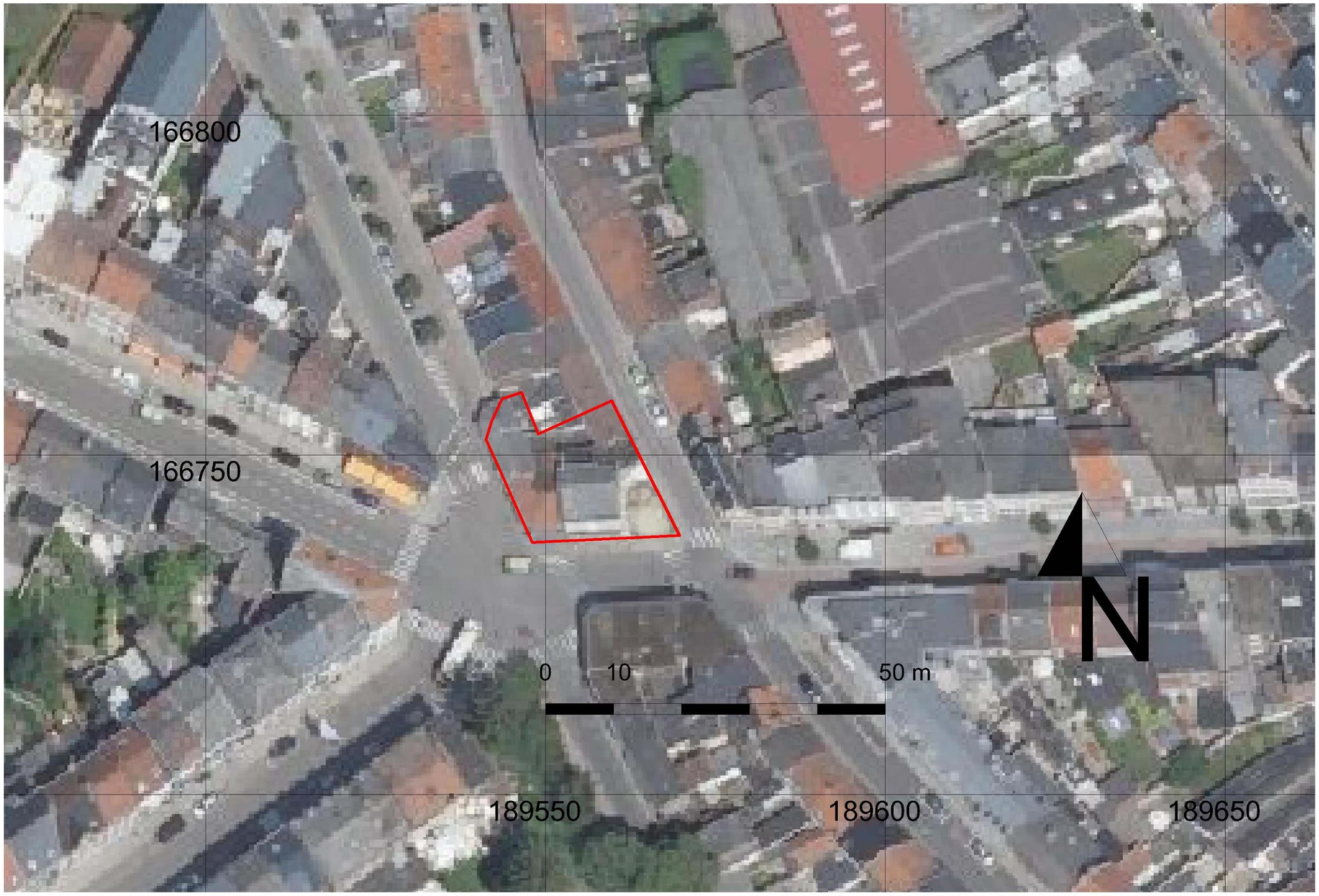

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geopunt.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 37
plan: het projectgebied op de luchtfoto uit 2016

Situering plangebied:

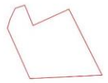

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

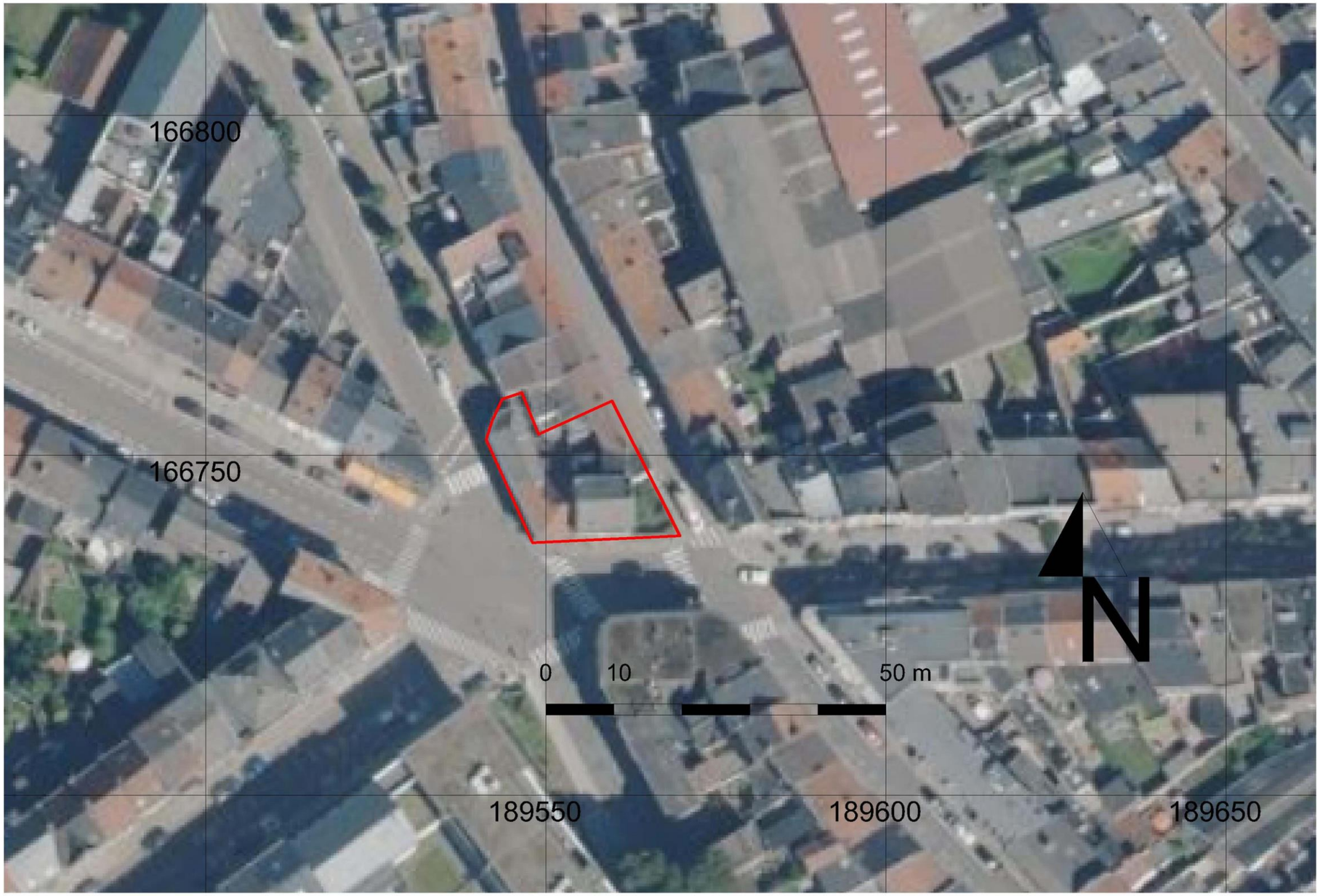

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geo.onroerenderfgoed.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 38
plan: het projectgebied op de
CAI-locaties kaart

Situering plangebied:

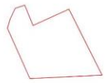

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

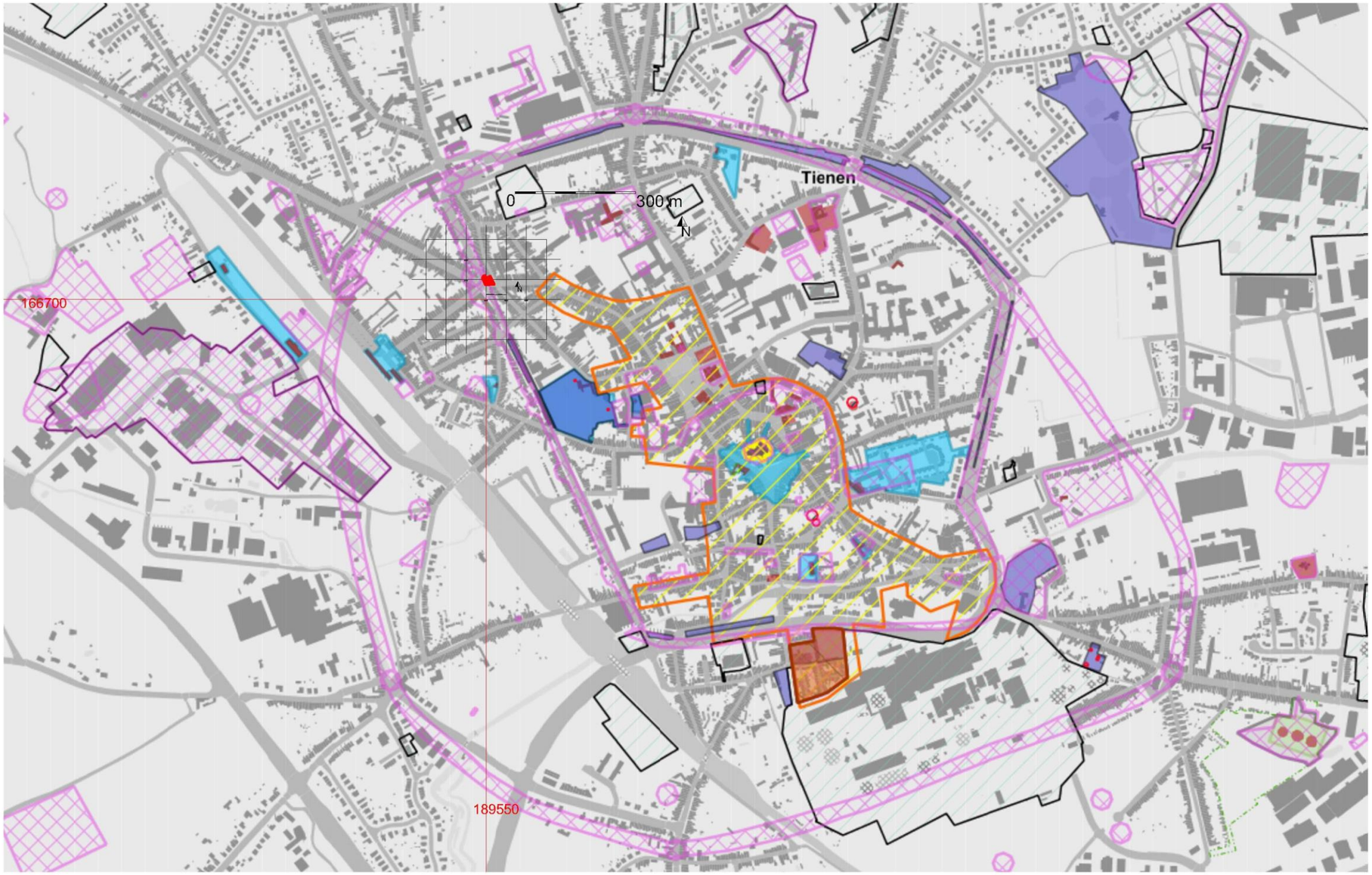

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron: www.geo.onroerenderfgoed.be

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 39
plan: het projectgebied op de
CAI-locaties kaart - detail

Situering plangebied:

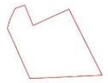

GRID: Lambert72 coördinatenstelsel

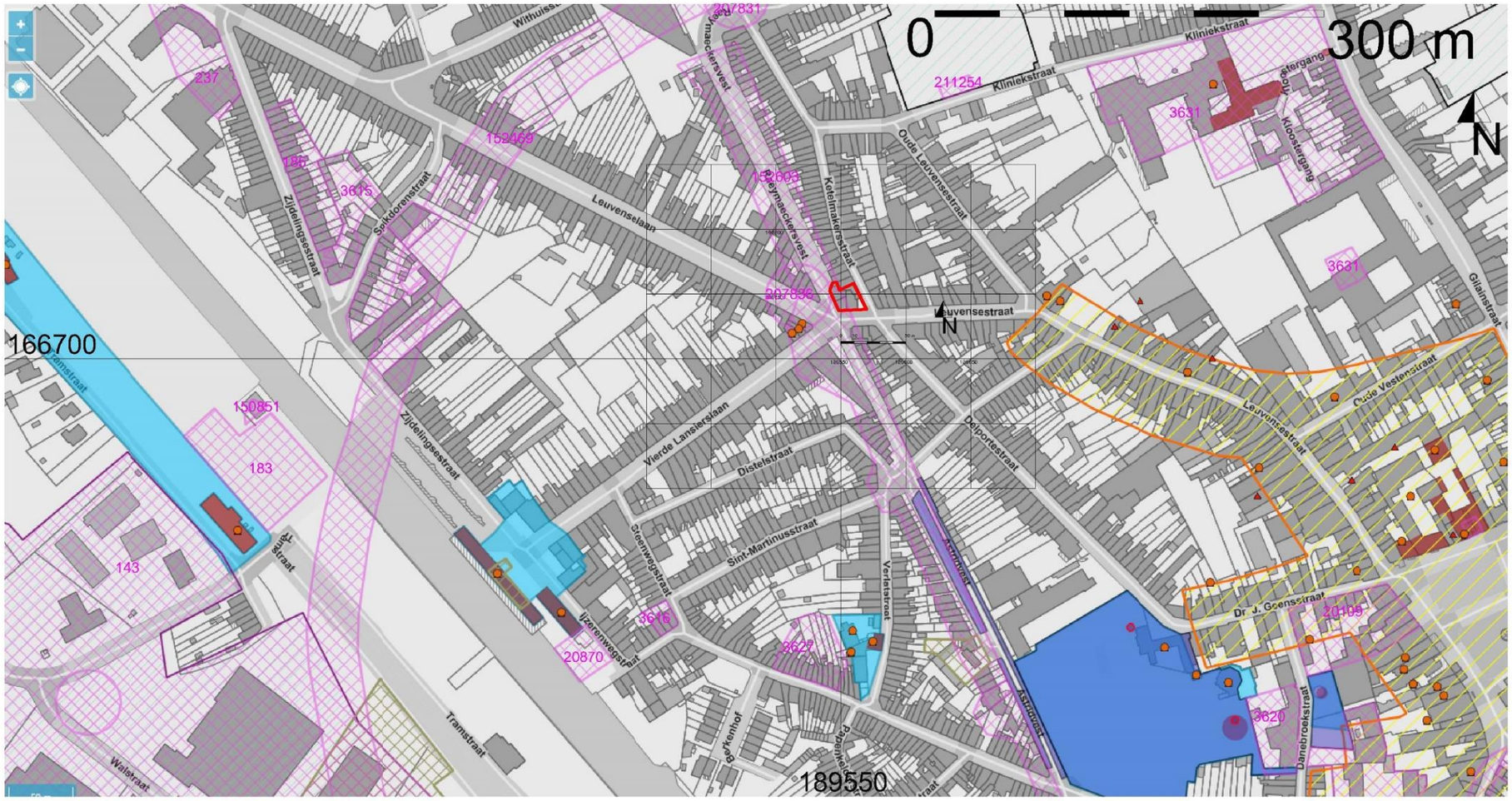

Projectcode: 2017F253
Datum aanmaak plan: 28/07/2017
Bron:

Project: Leuvensestraat 131-135
Tienen
Bijlage nr: 40
plan: voorstel van
de proefputten-proefsleuf

Situering plangebied:
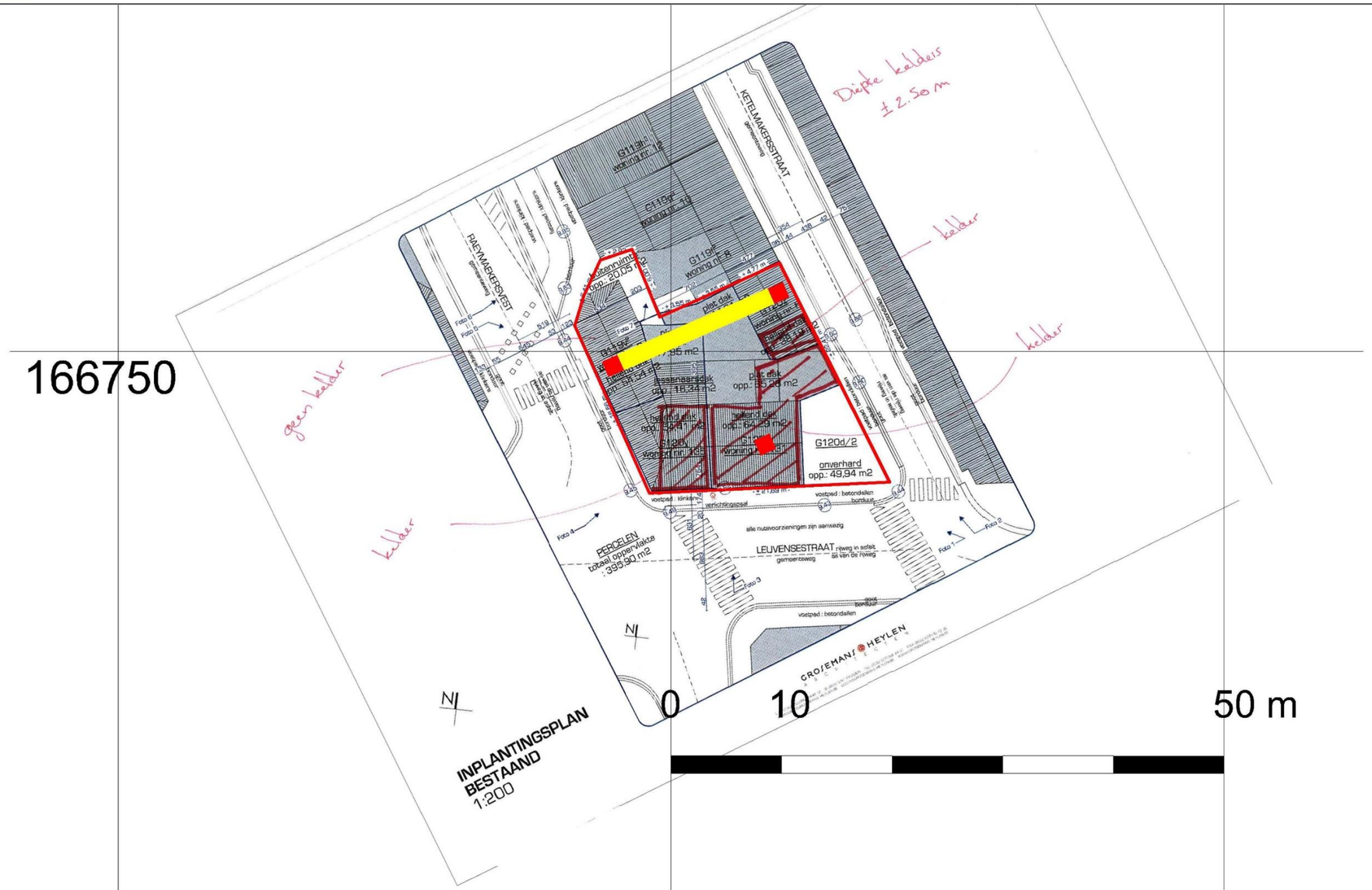
GRID: Lambert72 coördinatenstelsel